

แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมิน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช ๒๕๕๑

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๓

จำนวนพิมพ์ ๕๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-616-202-170-1

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๗๙-๕๑๐๑
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๓

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ และใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศ ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based Curriculum) กล่าวคือ เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าวด้วยการดำเนินการบริหารจัดการอิงมาตรฐาน (Standards-based Instruction) การวัดและประเมินผลที่สะท้อนมาตรฐาน (Standards-based Assessment) เพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่ออธิบายขยายความให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น และสถานศึกษา มีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกัน รวมทั้งร่วมกันรับผิดชอบและทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่จัดทำขึ้น ประกอบด้วยเอกสารจำนวน ๕ เล่ม

เล่มที่ ๑ แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและใช้หลักสูตรตลอดแนว ทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น และหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนแนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนและกำกับดูแลการจัดการศึกษา

เล่มที่ ๒ แนวทางการจัดการเรียนรู้ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมาย สื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้

เล่มที่ ๓ แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ
ข้อเสนอแนะในการจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา
แนวปฏิบัติที่ดีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชา แนวทาง
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม
ศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล

เล่มที่ ๔ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวการจัด
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน โดย
เสนอเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน
และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เล่มที่ ๕ แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การให้คะแนนทุกระดับ
การศึกษา และมีการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ การวัดและประเมิน ตลอดจนการรายงานผลการประเมินคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา คณาจารย์ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน
และผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักวิชาการของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารชุดนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี
หวังว่า เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรทั้ง ๕ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษา ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถพัฒนาหลักสูตร
จัดการเรียนรู้ และดำเนินการวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนา
เยาวชนไทยให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะกระบวนการคิด เป็นคนดี มีคุณธรรม
และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข

(นายชินภัทร ภูมิรัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

ตอนที่ ๑ แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑
♦ การนำแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่การปฏิบัติ	๓
- การดำเนินการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๓
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑	๕
- นิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน	๕
ตอนที่ ๒ การดำเนินการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕๑
บทที่ ๑ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕๓
๑. ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕๓
๒. ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕๓
๓. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๕๔
๔. พัฒนาการด้านจิตพิสัยและเครื่องมือวัด	๖๓
บทที่ ๒ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๖๘
๑. แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับสถานศึกษา	๖๘
๒. แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๗๐
♦ ตัวอย่างการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้	๗๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
◆ ตัวอย่างการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๙๓
◆ ตัวอย่างการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๙๖
◆ ตัวอย่างการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน	๑๐๙
บทที่ ๓ การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๑๓
๑. การดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา	๑๑๓
๒. แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๑๕
๒.๑ ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๑๖
๒.๒ วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้	๑๑๖
๒.๓ เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด	๑๑๖
๒.๔ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมิน	๑๑๗
๒.๕ การออกแบบการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๑๘
๒.๖ การสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๒๗
๒.๗ การสร้างเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๓๗
๒.๘ การสรุปผลการประเมิน	๑๓๘
บทที่ ๔ การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	๑๔๔
◆ ตัวอย่างแบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และแบบบันทึกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประเภทต่าง ๆ	๑๔๖
◆ แนวทางการบันทึกผลการประเมิน	๑๕๒

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บรรณานุกรม

๑๕๓

ภาคผนวก

๑๕๕

เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย

๑๕๗

๑. มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale)

๑๕๗

๒. แบบทดสอบใช้สถานการณ์ (Situational Test)

๑๗๔

๓. แบบบันทึกการสังเกต

๑๗๒

คณะผู้จัดทำ

๒๐๓

ตอนที่ ๑

แนวทางการพัฒนา

การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การนำแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่การปฏิบัติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งจะประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๘ ประการอีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนา ผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมินและตัดสิน

การดำเนินการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียน เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดทุกระดับการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว ครูที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิยามตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นครอบคลุมและสอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของวิชา งาน กิจกรรมที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนที่ ๓ ศึกษาแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนว่าจะดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยวิธีใดดังต่อไปนี้ คือ

๑. บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระ
๒. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๓. จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
๔. ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๔ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ ๕ สร้างหรือเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม/สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่เลือกดำเนินการตาม
ขั้นตอนที่ ๓

ขั้นตอนที่ ๖ ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้และประเมินเป็นระยะ ๆ ผู้เรียนที่
ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ปรับปรุงพัฒนา แล้วประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ขั้นตอนที่ ๗ รายงานผลการพัฒนาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
ขั้นตอนต่าง ๆ ที่กล่าวแล้ว แสดงได้ดังแผนภาพที่ ๑.๑

แผนภาพที่ ๑.๑ ขั้นตอนการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับครู

รายละเอียดของเนื้อหาในเอกสารตอนที่ ๑ นี้ จะกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอน/ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา/ครูวิชาการ ฯลฯ ควรจะศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยเลือกและปรับใช้ได้ ตามความเหมาะสมของบริบทของแต่ละสถานศึกษา โดยจะนำเสนอ นิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตามลำดับดังต่อไปนี้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง ๘ ประการ ได้แก่

- ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ๒) ซื่อสัตย์สุจริต
- ๓) มีวินัย
- ๔) ใฝ่เรียนรู้
- ๕) อยู่อย่างพอเพียง
- ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน
- ๗) รักความเป็นไทย
- ๘) มีจิตสาธารณะ

การนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง ๘ ประการดังกล่าว ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากนิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

นิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน

ข้อที่ ๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

นิยาม

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ผู้ที่รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคี โปร่งดอง ภูมิใจ เชิดชูความเป็นชาติไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัด

- ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ
- ๑.๒ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักศาสนา

๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ	๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ๑.๑.๓ มีความสามัคคี ประองดอง
๑.๒ ถำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย	๑.๒.๑ เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองดองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ๑.๒.๒ หวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย
๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	๑.๓.๑ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ๑.๓.๒ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ ๑.๓.๓ เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน
๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	๑.๔.๑ เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ๑.๔.๒ แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ ๑.๔.๓ แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ไม่ยืนตรงเคารพธงชาติ	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และบอกความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และบอกความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง
๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ			ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน	ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน ให้
๑.๑.๓ มีความสามัคคี ประองดอง				ความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในชั้นเรียน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ อํารงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๒.๑ เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมที่สร้างความสามัคคี	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี	เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี	เข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและปฏิบัติตน เพื่อสร้างความ สามัคคี ประรองดอง	เข้าร่วมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและปฏิบัติตน เป็นตัวอย่างที่ดี ในการสร้างความ สามัคคี ประรองดอง
๑.๒.๒ หวงแหน ปกป้อง ยกย่อง ความเป็นชาติไทย			ประรองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน	ประรองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักของศาสนา

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๓.๑ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ทางศาสนาที่ตน	เข้าร่วมกิจกรรมทาง ศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทาง ศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทาง ศาสนาที่ตนนับถือ
๑.๓.๒ ปฏิบัติตนตามหลัก ของศาสนาที่ตนนับถือ	นับถือ	ปฏิบัติตนตาม หลักของศาสนา	ปฏิบัติตนตาม หลักของศาสนา	ปฏิบัติตนตาม หลักของศาสนา
๑.๓.๓ เป็นแบบอย่างที่ดี ของศาสนิกชน		ตามโอกาส	อย่างสม่ำเสมอ	อย่างสม่ำเสมอ เป็นตัวอย่างที่ดี ของศาสนิกชน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๔.๑ เข้าร่วมและมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับ สถาบันพระมหากษัตริย์	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์
๑.๔.๒ แสดงความสำนึกใน พระมหากษัตริย์คุณของ พระมหากษัตริย์		ตามที่โรงเรียนจัดขึ้น	ตามที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น	ตามที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น
๑.๔.๓ แสดงออกซึ่งความจงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์				

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบาย ความหมายของเพลงชาติ ได้ถูกต้อง	ไม่ยืนตรงเคารพ ธงชาติ	ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ ร้องเพลง ชาติได้ และบอก ความหมายของ	ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ ร้องเพลง ชาติได้ และบอก ความหมายของ	ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ ร้องเพลง ชาติได้ และบอก ความหมายของ
๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตามสิทธิและ หน้าที่พลเมืองดีของชาติ		เพลงชาติได้ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามสิทธิ	เพลงชาติได้ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามสิทธิ	เพลงชาติได้ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามสิทธิ
๑.๑.๓ มีความสามัคคี ประองดอง		และหน้าที่ของ นักเรียน	และหน้าที่ของ นักเรียน ให้ ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับ สมาชิกในชั้นเรียน	และหน้าที่ของ นักเรียน ให้ ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับ สมาชิกในโรงเรียน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๒.๑ เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองดอง ที่เป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี	เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน	เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน	เป็นตัวอย่างที่ดีใน การเข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน
๑.๒.๒ หวงแหน ปกป้อง ยกย่อง ความเป็นชาติไทย			และชุมชน	ประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๓.๑ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ
๑.๓.๒ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	นับถือ	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
๑.๓.๓ เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน		ตามโอกาส	อย่างสม่ำเสมอ	เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๔.๑ เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
๑.๔.๒ แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์		ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	พระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	พระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น
๑.๔.๓ แสดงออกซึ่งความรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์			และชุมชนจัดขึ้น	ชื่นชมในพระราชนิพนธ์ กวีนิพนธ์ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบาย ความหมายของเพลงชาติ ได้ถูกต้อง	ไม่ยืนตรงเคารพ ธงชาติ	ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ ร้องเพลง ชาติ และอธิบาย ความหมายของ เพลงชาติได้ถูกต้อง	ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ ร้องเพลง ชาติ และอธิบาย ความหมายของ เพลงชาติได้ถูกต้อง	ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ ร้องเพลง ชาติ และอธิบาย ความหมายของ เพลงชาติได้ถูกต้อง
๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตามสิทธิและ หน้าที่พลเมืองดีของชาติ		ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่ของ นักเรียน ให้ ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรม กับสมาชิกในชั้นเรียน	ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่ของ นักเรียน ให้ ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรม กับสมาชิกในโรงเรียน	ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่ของ พลเมืองดี ให้ ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรม กับสมาชิกใน โรงเรียนและชุมชน
๑.๑.๓ มีความสามัคคี ประองดอง				

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๒.๑ เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองดอง ที่เป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี	เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชน	เข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี	เข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี
๑.๒.๒ หวงแหน ปกป้อง ยกย่อง ความเป็นชาติไทย			ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชน	ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชมความ เป็นชาติไทย

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๓.๑ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ
๑.๓.๒ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	นับถือ	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา
๑.๓.๓ เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน		ตามโอกาส	อย่างสม่ำเสมอ	เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๔.๑ เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
๑.๔.๒ แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์		ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	พระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	พระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น
๑.๔.๓ แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์			และชุมชนจัดขึ้น	ชื่นชมในพระราชนิพนธ์ กวีนิพนธ์ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติและอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ไม่ยืนตรงเคารพธงชาติ	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง
๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ		ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน ให้	ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี ให้	ปฏิบัติตามและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี ให้
๑.๑.๓ มีความสามัคคี ประองดอง		ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน	ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน และชุมชน	ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ถำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๒.๑ เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองดอง ที่เป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี	เข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชน	เข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี ประองดอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	เป็นผู้นำหรือเป็น แบบอย่างในการจัด กิจกรรมที่สร้างความ สามัคคี ประองดอง และเป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความ เป็นชาติไทย
๑.๒.๒ หวงแหน ปกป้อง ยกย่อง ความเป็นชาติไทย			ชื่นชมความ เป็นชาติไทย	ชื่นชม ปกป้องความ เป็นชาติไทย

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักของศาสนา

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๓.๑ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ
๑.๓.๒ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	นับถือ	ปฏิบัติตามหลักของศาสนา	ปฏิบัติตามหลักของศาสนา	ปฏิบัติตามหลักของศาสนา
๑.๓.๓ เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน		ตามโอกาส	อย่างสม่ำเสมอ	เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๔.๑ เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
๑.๔.๒ แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์		ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	พระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	พระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น
๑.๔.๓ แสดงออกซึ่งความรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์			และชุมชนจัดขึ้น	ชื่นชมในพระราชนิพนธ์ กวีนิพนธ์ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์

ข้อที่ ๒ ชื่อสัตย์สุจริต

นิยาม

ชื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ผู้ที่มีความชื่อสัตย์สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

ตัวชี้วัด

๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	๒.๑.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๒.๒.๑ ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ๒.๒.๒ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ๒.๒.๓ ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๑.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ
๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึง ความถูกต้อง ละอายและ เกรงกลัวต่อการกระทำผิด		ในสิ่งที่ถูกต้อง	ในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง	ในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู
๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๒.๑ ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงาน ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	นำสิ่งของของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น
๒.๒.๒ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง			ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง	มาเป็นของตนเอง ปฏิบัติตนต่อ
๒.๒.๓ ไม่หาประโยชน์ในทาง ที่ไม่ถูกต้อง				ผู้อื่นด้วยความ ซื่อตรง

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๑.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ
๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึง ความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อ การกระทำผิด		ในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู	ในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู	ในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านความซื่อสัตย์
๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๒.๑ ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงาน ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	นำสิ่งของของคนอื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง
๒.๒.๒ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง		ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง
๒.๒.๓ ไม่หาประโยชน์ในทาง ที่ไม่ถูกต้อง				และเป็นแบบอย่างที่ดี แก่เพื่อนด้านความ ซื่อสัตย์

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๑.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ
๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึง ความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อ การกระทำผิด		ในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง	ในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง	ในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง
๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา		และครู	ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู	ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านความซื่อสัตย์

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๒.๑ ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงาน ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	นำสิ่งของของคนอื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง
๒.๒.๒ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง		ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง
๒.๒.๓ ไม่หาประโยชน์ในทาง ที่ไม่ถูกต้อง			ไม่หาประโยชน์ ในทางที่ไม่ถูกต้อง	ไม่หาประโยชน์ ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่เพื่อนด้าน ความซื่อสัตย์

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๑.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติ
๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึง ความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการ กระทำผิด		ในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง	ในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง	ในสิ่งที่ถูกต้อง ละอายและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตน ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง
๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา		และครู	ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู	ให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านความซื่อสัตย์

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๒.๑ ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงาน ของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	นำสิ่งของของคนอื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและ ผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตนเอง
๒.๒.๒ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง		ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ด้วยความซื่อตรง
๒.๒.๓ ไม่หาประโยชน์ในทาง ที่ไม่ถูกต้อง			ไม่หาประโยชน์ ในทางที่ไม่ถูกต้อง	ไม่หาประโยชน์ ในทางที่ไม่ถูกต้อง และเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านความซื่อสัตย์

ข้อที่ ๓ มีวินัย

นิยาม

มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ตัวชี้วัด

๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	๓.๑.๑ ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๓.๑.๑ ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน โดยต้องมีการเตือน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน โดยต้องมีการเตือน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน ได้ด้วยตนเอง
๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน		เป็นส่วนใหญ่	เป็นบางครั้ง	

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๓.๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน ตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน ตรงต่อเวลา	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน ตรงต่อเวลา
๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน		ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน แต่ต้องมีการเตือนเป็นส่วนใหญ่	ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน แต่ต้องมีการเตือนเป็นบางครั้ง	ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงานได้ด้วยตนเอง

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๓.๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน		ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๓.๑.๑ ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน		ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อที่ ๔ ใฝ่เรียนรู้

นิยาม

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวชี้วัด

๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๔.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๔.๑.๑ ตั้งใจเรียน ๔.๑.๒ เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ๔.๑.๓ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ
๔.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	๔.๒.๑ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ๔.๒.๒ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ ๔.๒.๓ แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป. ๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๑.๑ ตั้งใจเรียน	ไม่ตั้งใจเรียน	ตั้งใจ เอาใจใส่	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่
๔.๑.๒ เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้		ในการเรียน	และมีความเพียรพยายามในการเรียน	และมีความเพียรพยายามในการเรียน
๔.๑.๓ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ				เรียนรู้ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๒.๑ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	ไม่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี หรือจากแหล่งเรียนรู้อื่น	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้อื่น มีการบันทึกความรู้	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้อื่น มีการบันทึกความรู้
๔.๒.๒ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้				แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น
๔.๒.๓ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๑.๑ ตั้งใจเรียน	ไม่ตั้งใจเรียน	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่
๔.๑.๒ เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้		และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้
๔.๑.๓ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ		เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ บางครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ บ่อยครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นประจำ

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๒.๑ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	ไม่ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
๔.๒.๒ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้		โรงเรียน มีการบันทึกความรู้	โรงเรียน มีการบันทึกความรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้	โรงเรียน เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้
๔.๒.๓ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน			นำเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่นได้	สรุปเป็นองค์ความรู้ นำเสนอและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๑.๑ ตั้งใจเรียน	ไม่ตั้งใจเรียน	เข้าเรียนตรงเวลา	เข้าเรียนตรงเวลา	เข้าเรียนตรงเวลา
๔.๑.๒ เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้		ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ในการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นบางครั้ง	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ บ่อยครั้ง	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำ
๔.๑.๓ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ				

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๒.๑ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	ไม่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เลือกลงใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้
๔.๒.๒ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้				
๔.๒.๓ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๑.๑ ตั้งใจเรียน	ไม่ตั้งใจเรียน	เข้าเรียนตรงเวลา	เข้าเรียนตรงเวลา	เข้าเรียนตรงเวลา
๔.๑.๒ เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้		ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้
๔.๑.๓ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ		มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ บางครั้ง	มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน บ่อยครั้ง	มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นประจำ และเป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๒.๑ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	ไม่ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
๔.๒.๒ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้		เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้	เลือกใช้สื่อ และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้	เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกความรู้
๔.๒.๓ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน		มีการบันทึกความรู้	วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นได้ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	วิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อที่ ๕ อยู่อย่างพอเพียง

นิยาม

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด

๕.๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

๕.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๕.๑.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม ๕.๑.๒ ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี ๕.๑.๓ ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล ๕.๑.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด
๕.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	๕.๒.๑ วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ๕.๒.๒ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๑.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลา อย่างเหมาะสม	ใช้เงินและของใช้ส่วนตัวอย่าง ไม่ประหยัด	ใช้เงินและของใช้ส่วนตัวอย่างประหยัด	ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของส่วนรวม อย่างประหยัด และเก็บรักษา ดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง มีเหตุผล	ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของส่วนรวม อย่างประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษา ดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง มีเหตุผล
๕.๑.๒ ใช้ทรัพยากรของส่วนรวม อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
๕.๑.๓ ปฏิบัติตนและตัดสินใจ ด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
๕.๑.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

ตัวชี้วัดที่ ๕.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๒.๑ วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน บนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร	ไม่วางแผนการเรียน และการใช้ชีวิตประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนและใช้ ในชีวิตประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนและใช้ ในชีวิตประจำวัน อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข
๕.๒.๒ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข				

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๑.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลา อย่างเหมาะสม	ใช้เงินและของใช้ ส่วนตัวอย่าง ไม่ประหยัด	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่าง ประหยัดและคุ่มค่า	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่าง ประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง มีเหตุผล	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่าง ประหยัด คุ่มค่า รอบคอบ เก็บรักษา ดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง มีเหตุผล
๕.๑.๒ ใช้ทรัพยากรของส่วนรวม อย่างประหยัด คุ่มค่าและ เก็บรักษาดูแลอย่างดี			ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ให้ผู้อื่น เดือดร้อน
๕.๑.๓ ปฏิบัติตนและตัดสินใจ ด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
๕.๑.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

ตัวชี้วัดที่ ๕.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๒.๑ วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน บนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร	ไม่วางแผนการเรียน และการใช้ชีวิต ประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียน และการใช้ในชีวิต ประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียน และการใช้ในชีวิต ประจำวัน รับรู้ การเปลี่ยนแปลง ของครอบครัว ชุมชน และสภาพแวดล้อม	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียน และการใช้ในชีวิต ประจำวัน รับรู้ การเปลี่ยนแปลง ของครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อม และอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข
๕.๒.๒ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของสังคม และสภาพ- แวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข				

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๑.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลา อย่างเหมาะสม	ใช้เงินและของใช้ ส่วนตัวอย่าง ไม่ประหยัด	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง
๕.๑.๒ ใช้ทรัพยากรของส่วนรวม อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี		รอบคอบ มีเหตุผล	รอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	รอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และให้เกียรติผู้อื่น กระทำผิดพลาด
๕.๑.๓ ปฏิบัติตนและตัดสินใจ ด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
๕.๑.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้เกียรติผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

ตัวชี้วัดที่ ๕.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๒.๑ วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน บนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร	ไม่วางแผนการเรียน และการใช้ชีวิตประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารในการ วางแผนการเรียน การทำงานและใช้ ในชีวิตประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารในการ วางแผนการเรียน การทำงานและใช้ ในชีวิตประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารในการ วางแผนการเรียน การทำงานและใช้ ในชีวิตประจำวัน
๕.๒.๒ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข		รับรู้การเปลี่ยนแปลง ของครอบครัว ชุมชน และสภาพแวดล้อม	ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อม	ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชน สังคม สภาพแวดล้อม และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๑.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลา อย่างเหมาะสม	ใช้เงินและของใช้ ส่วนตัวอย่าง ไม่ประหยัด	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี ตัดสินใจอย่าง	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี ตัดสินใจด้วยความ
๕.๑.๒ ใช้ทรัพยากรของส่วนรวม อย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี		รอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน	รอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และให้อภัยเมื่อผู้อื่น	รอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
๕.๑.๓ ปฏิบัติตนและตัดสินใจ ด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล		เดือดร้อน	และให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด	ให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด และเป็นแบบอย่างที่ดี
๕.๑.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

ตัวชี้วัดที่ ๕.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๒.๑ วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน บนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร	ไม่วางแผนการเรียน และการใช้ชีวิตประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารในการ วางแผนการเรียน การทำงานและการ	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารในการ วางแผนการเรียน การทำงานและการ	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารในการ วางแผนการเรียน การทำงานและการ
๕.๒.๒ รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง ของสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข		ใช้ในชีวิตประจำวัน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของ ครอบครัว ชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อม	ใช้ในชีวิตประจำวัน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อม และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของ ครอบครัว ชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อม และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ข้อที่ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

นิยาม

มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่ การงานด้วยความเพียรพยายาม อุตุน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ผู้มุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความเพียรพยายาม พุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

ตัวชี้วัด

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอุตุนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง
๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอุตุนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	๖.๒.๑ พุ่มเททำงาน อุตุน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ๖.๒.๒ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ ๖.๒.๓ ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน	เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ			ให้สำเร็จ	ให้สำเร็จ มีการ
๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง				ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๒.๑ ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ไม่ขยัน อดทนในการทำงาน	ทำงานด้วยความขยันเพื่อให้งานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานด้วยความขยัน พยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ทำงานด้วยความขยัน อดทน พยายามให้งานสำเร็จ
๖.๒.๒ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				ตามเป้าหมาย
๖.๒.๓ ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ				ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ		ให้สำเร็จ	ให้สำเร็จ มีการ	ให้สำเร็จ มีการ
๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง			ปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น	ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง

ตัวชี้วัดที่ ๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๒.๑ ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ไม่ขยัน อดทนในการทำงาน	ทำงานด้วยความขยัน พยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ทำงานด้วยความขยัน อดทน พยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาในการ
๖.๒.๒ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ			เป้าหมาย ชื่นชม ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ทำงาน พยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ชื่นชม
๖.๒.๓ ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ				ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ		ให้สำเร็จ	ให้สำเร็จ มีการ	ให้สำเร็จ มีการ
๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง			ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น	ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง

ตัวชี้วัดที่ ๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๒.๑ ทุ่มท่ทำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ไม่ขยัน อดทนในการทำงาน	ทำงานด้วยความขยัน อดทน พยายาม ให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อ ต่อปัญหาในการทำงาน พยายาม ให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ชื่นชม	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อ ต่อปัญหา พยายาม แก้ปัญหาอุปสรรค ในการทำงาน ให้งานสำเร็จตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด
๖.๒.๒ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ			ชื่นชม	ชื่นชมผลงาน
๖.๒.๓ ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ			ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	ด้วยความภาคภูมิใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ		ให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนา	ให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนา	ให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนา
๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง		การทำงานให้ดีขึ้น	การทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	การทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๒.๑ ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	ไม่ขยัน อดทนในการทำงาน	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาในการ	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหา พยายาม	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหา พยายาม
๖.๒.๒ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ		ทำงาน พยายาม ให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ชื่นชม	แก้ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ให้งานสำเร็จตาม	แก้ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ให้งานสำเร็จตาม
๖.๒.๓ ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ		ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	เป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	เป้าหมายก่อนเวลาที่กำหนด ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

ข้อที่ ๗ รักความเป็นไทย

นิยาม

รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

ผู้ที่รักความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูตวกเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวชี้วัด

๗.๑ ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูตวกเวที

๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๗.๑ ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูตวกเวที	๗.๑.๑ แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูตวกเวที ต่อผู้มีพระคุณ ๗.๑.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย ๗.๑.๓ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย
๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	๗.๒.๑ ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ๗.๒.๒ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย	๗.๓.๑ นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต ๗.๓.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย ๗.๓.๓ แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๗.๑ ภาควงมีใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูต่เวที่

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๑.๑ แต่งกายและมีมารยาท งดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวที่ ต่อผู้มีพระคุณ	ไม่มีสัมมาคารวะ ต่อผู้ใหญ่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มี มารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวที่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มี มารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวที่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มี มารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวที่
๗.๑.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย		ต่อผู้มีพระคุณ	ต่อผู้มีพระคุณ และ แต่งกายแบบไทย	ต่อผู้มีพระคุณ และ แต่งกายแบบไทย เข้าร่วมในกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ
๗.๑.๓ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่น ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย				ที่เกี่ยวข้องกับ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๒.๑ ใช้ภาษาไทยและเลขไทย ในการสื่อสารได้อย่าง ถูกต้องเหมาะสม	ไม่สนใจใช้ภาษาไทย อย่างถูกต้อง	ใช้ภาษาไทยและ เลขไทยในการ สื่อสารได้	ใช้ภาษาไทย เลขไทย ในการสื่อสาร บอกให้ผู้อื่น	เป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้ภาษาไทย เลขไทยในการสื่อสาร
๗.๒.๒ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่น เห็นคุณค่าของการใช้ ภาษาไทยที่ถูกต้อง			ใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง	บอกให้ผู้อื่น ใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง

ตัวชี้วัดที่ ๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๓.๑ นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	ไม่สนใจภูมิปัญญาไทย	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่นของตนได้	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่นของตน	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่นของตน
๗.๓.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย			เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ	เข้าร่วมและชักชวนคนในครอบครัว
๗.๓.๓ แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย			ภูมิปัญญาไทย	หรือเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๕-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๗.๑ ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูต่เวทีย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๑.๑ แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทียที่ต่อผู้มีพระคุณ	ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทียที่ต่อผู้มีพระคุณ	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทียที่ต่อผู้มีพระคุณ และ	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทียที่ต่อผู้มีพระคุณ และ
๗.๑.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย			เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย
๗.๑.๓ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย				ชักชวน แนะนำเพื่อนให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๒.๑ ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	ไม่สนใจใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง	ใช้ภาษาไทย เลขไทยในการสื่อสาร แนะนำให้ผู้อื่น	ใช้ภาษาไทย เลขไทยในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม แนะนำให้ผู้อื่น	ใช้ภาษาไทย เลขไทยในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม แนะนำให้ผู้อื่น
๗.๒.๒ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง		ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง	ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง	ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเป็นประจำ เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการใช้ภาษาไทย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๓.๑ นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	ไม่สนใจภูมิปัญญาไทย	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่น	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่น เข้าร่วม	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น เข้าร่วม
๗.๓.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย		เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ	และชักชวนคนในครอบครัวหรือเพื่อน	และชักชวนคนในครอบครัว เพื่อน
๗.๓.๓ แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย		ภูมิปัญญาไทย	เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	และบุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย ใช้ภูมิปัญญาไทยในชีวิตประจำวัน

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๗.๑ ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูต่เวท

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๑.๑ แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่ต่อผู้มีพระคุณ	ไม่มีสัมมาคารวะ ต่อผู้ใหญ่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่
๗.๑.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย		ต่อผู้มีพระคุณ และแต่งกายแบบไทย เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วม	ต่อผู้มีพระคุณ และแต่งกายแบบไทย ด้วยความภาคภูมิใจ	ต่อผู้มีพระคุณ และแต่งกายแบบไทย ด้วยความภาคภูมิใจ
๗.๑.๓ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย		ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย ชักชวน แนะนำเพื่อน และคนอื่นปฏิบัติ ตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๒.๑ ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	ไม่สนใจใช้ภาษาไทย อย่างถูกต้อง	ใช้ภาษาไทย เลขไทย ในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม	ใช้ภาษาไทย เลขไทย ในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม	ใช้ภาษาไทย เลขไทย ในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม
๗.๒.๒ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง		แนะนำให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง	แนะนำ ชักชวน ให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง	แนะนำ ชักชวน ให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้องเป็นประจำ เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการใช้ภาษาไทย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม(๓)
๗.๓.๑ นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	ไม่สนใจภูมิปัญญาไทย	สืบค้นภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในท้องถิ่น เข้าร่วมและชักชวนคนในครอบครัวหรือเพื่อน	สืบค้นภูมิปัญญาไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่น เข้าร่วมและชักชวนคนในครอบครัว	สืบค้นภูมิปัญญาไทย เข้าร่วมและชักชวนคนในครอบครัว
๗.๓.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย		เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	เพื่อน และผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	เพื่อน และผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย
๗.๓.๓ แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย		ใช้ภูมิปัญญาไทยในชีวิตประจำวัน	ใช้และแนะนำให้เพื่อนใช้ภูมิปัญญาไทยในชีวิตประจำวัน	ใช้และแนะนำให้เพื่อนใช้ภูมิปัญญาไทยในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๑ ภาควิชาในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูต่เวท

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๑.๑ แต่งกายและมีมารยาท งดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่ต่อผู้มีพระคุณ	ไม่มีสัมมาคารวะ ต่อผู้ใหญ่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มี มารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มี มารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มี มารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทที่
๗.๑.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย		ต่อผู้มีพระคุณ และ แต่งกายแบบไทย เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วม	ต่อผู้มีพระคุณ แต่งกายแบบไทย ด้วยความภาคภูมิใจ	ต่อผู้มีพระคุณ แต่งกายแบบไทย ด้วยความภาคภูมิใจ
๗.๑.๓ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่น ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย		ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	เข้าร่วมและมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	เข้าร่วมและมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย ชักชวน แนะนำผู้อื่น และเป็นผู้นำหรือ แกนนำในการปฏิบัติ ตามขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๒.๑ ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	ไม่สนใจใช้ภาษาไทย อย่างถูกต้อง	ใช้ภาษาไทย เลขไทย ในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม	ใช้ภาษาไทย เลขไทย ในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม	ใช้ภาษาไทย เลขไทย ในการสื่อสารได้ ถูกต้องเหมาะสม
๗.๒.๒ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง		แนะนำ ชักชวน ให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง	แนะนำ ชักชวน ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า ในการใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้อง	แนะนำ ชักชวน ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า ในการใช้ภาษาไทย ที่ถูกต้องเป็นประจำ เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการใช้ภาษาไทย

ตัวชี้วัดที่ ๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๓.๑ นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	ไม่สนใจ ภูมิปัญญาไทย	สืบค้นภูมิปัญญาไทย ที่มีอยู่ในท้องถิ่น	สืบค้นภูมิปัญญาไทย ที่มีอยู่ในท้องถิ่น	สืบค้นภูมิปัญญาไทย ที่มีอยู่ในท้องถิ่น
๗.๓.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย		เข้าร่วมและชักชวน คนในครอบครัว	เข้าร่วมและชักชวน คนในครอบครัว	เข้าร่วมและชักชวน คนในครอบครัว
๗.๓.๓ แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย		เพื่อน และผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาไทย	เพื่อน และผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาไทย	เพื่อน และผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ ภูมิปัญญาไทย
		ใช้และแนะนำให้เพื่อน ใช้ภูมิปัญญาไทย ในชีวิตประจำวัน	ใช้และแนะนำให้เพื่อน ใช้ภูมิปัญญาไทย ในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วม ในการสืบทอด ภูมิปัญญาไทย	ใช้และแนะนำให้ผู้อื่น ใช้ภูมิปัญญาไทย ในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในการ สืบทอดและเผยแพร่ ภูมิปัญญาไทย

ข้อที่ ๘ มีจิตสาธารณะ

นิยาม

มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ตัวชี้วัด

๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	๘.๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ ๘.๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน ๘.๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๘.๒.๑ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ ๘.๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ๘.๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัดที่ ๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ไม่ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน ด้วยความเต็มใจ	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน
๘.๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา ด้วยความสมัครใจ			อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	อาสาทำงาน และ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ
๘.๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุข ให้กับผู้อื่น				

ตัวชี้วัดที่ ๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๒.๑ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยความเต็มใจ	ไม่สนใจดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ
๘.๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	โรงเรียน	ห้องเรียน โรงเรียน	ห้องเรียน โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรม ของโรงเรียน	ห้องเรียน โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรม ของโรงเรียน
๘.๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหา หรือร่วมสร้าง สิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น				ด้วยความเต็มใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัดที่ ๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ไม่ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน
๘.๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา ด้วยความสมัครใจ		อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	อาสาทำงาน และ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปัน สิ่งของให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ
๘.๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุข ให้กับผู้อื่น				

ตัวชี้วัดที่ ๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๒.๑ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยความเต็มใจ	ไม่สนใจดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ
๘.๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	โรงเรียน	ห้องเรียน โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและ	ห้องเรียน โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและ	ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม
๘.๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหา หรือร่วมสร้าง สิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น		สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน	สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน ด้วยความเต็มใจ	เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน ด้วยความเต็มใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวชี้วัดที่ ๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ไม่ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน
๘.๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา ด้วยความสมัครใจ		อาสาทำงาน และ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปัน สิ่งของให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปัน สิ่งของ และช่วย แก้ปัญหาให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ
๘.๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุข ให้กับผู้อื่น				

ตัวชี้วัดที่ ๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๒.๑ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยความเต็มใจ	ไม่สนใจดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ
๘.๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	โรงเรียน	ห้องเรียน โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและ	ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม	ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรม
๘.๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหา หรือร่วมสร้าง สิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น		สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน ด้วยความเต็มใจ	เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน ด้วยความเต็มใจ	เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน และชุมชน ด้วยความเต็มใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวชี้วัดที่ ๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ไม่ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน
๘.๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่น ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา ด้วยความสมัครใจ		อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปัน สิ่งของให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปัน สิ่งของ ทริพย์สิน และอื่น ๆ และ	อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปัน สิ่งของทริพย์สิน และอื่น ๆ และเต็มใจ
๘.๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทริพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุข ให้กับผู้อื่น			ช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ	ช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุข ให้แก่ผู้อื่น โดย ไม่หวังผลตอบแทน เป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๒.๑ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยความเต็มใจ	ไม่สนใจดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ	ดูแล รักษา ทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของ
๘.๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	โรงเรียน	ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และ เข้าร่วมกิจกรรม	ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และ เข้าร่วมกิจกรรม	ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน เป็นผู้นำ หรือเข้าร่วมกิจกรรม
๘.๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ แก้ปัญหาหรือร่วมสร้าง สิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยความกระตือรือร้น		เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน ด้วยความเต็มใจ	เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน และชุมชน หรือ ร่วมกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาหรือ ร่วมสร้างสิ่งที่ดีงาม ตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้น	เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ของโรงเรียน ชุมชน ร่วมกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาหรือ ร่วมสร้างสิ่งที่ดีงาม ตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้น

ตอนที่ ๒

การดำเนินการพัฒนา

การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

บทที่ ๑

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กล่าวไว้ใน มาตราที่ ๒๓ ๒๔ และ ๒๖ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการ ประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความ เหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักนายกรัฐมนตรียุคใหม่, ๒๕๔๕: ๑๓-๑๕)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่น ขยายโอกาสทางการศึกษา ให้เยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึง การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา นอกเหนือจากการ ยกกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียน มีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย

๒. ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะ ที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่าง มีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, ๒๕๔๘: ๒) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ๘ ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

๓. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคม อารมณ์ ความรู้สึก ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งเกิดจากการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการ/กิจกรรมอื่น ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถเลือกใช้แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างหลากหลายดังตัวอย่างต่อไปนี้

๓.๑ ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของเพียเจต์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (๒๕๕๑: ๑๕-๑๘) ได้สรุปว่า สติปัญญา หรือความสามารถในการรู้คิดเป็นพื้นฐานของการมีคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง มักเป็นผู้ที่สามารถคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ และสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับสาเหตุและผลของการกระทำได้ นักวิชาการทางจิตวิทยาที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางการรู้การคิด คือ Jean Piaget ได้เสนอพัฒนาการทางการรู้การคิดไว้ ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๓.๑.๑ ขั้นระยะการเคลื่อนไหวสัมผัส (the sensorimotor stage) เป็นช่วงของเด็กแรกเกิดถึงอายุ ๒ ขวบ จะมีพัฒนาการที่เกี่ยวกับความคงที่ของวัตถุ โดยจะเริ่มรับรู้วัตถุที่หายไปจากสายตาของตนยังคงเป็นวัตถุเดิมและไม่ได้หายไปไหน เช่น เมื่อเอากะดาษมาคั่นของเล่นที่เด็กกำลังเล่นอยู่ เด็กจะปิดกระดาษเพื่อหาของเล่น แสดงว่าเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคงอยู่ของวัตถุ ในช่วงนี้จะเกิดกระบวนการ ๒ ประเภท คือ

๑) **การดูดซึม (assimilation)** เป็นการรับรู้เข้าสู่โครงสร้างเดิมและเข้าสู่ระบบเดิม เป็นการปรับสภาพแวดล้อมให้เข้ากับการรู้คิดของตน และปฏิเสธสิ่งที่ไม่เข้ากับการรู้คิดของตน

๒) **การปรับเปลี่ยน (accommodation)** เป็นการปรับความคิดหรือปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เกิดการยอมรับประสบการณ์ใหม่ กระบวนการทั้งสองจะทำให้บุคคลเกิดความสมดุล (equilibration)

๓.๑.๒ ขั้นก่อนปฏิบัติการ (the preoperational stage) เป็นช่วงของเด็กอายุ ๒-๗ ขวบ โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน

๑) **ส่วนแรกปรากฏในเด็กอายุ ๒-๔ ขวบ** เด็กจะมีพัฒนาการทางสรีระมากขึ้น และสามารถสำรวจสภาพแวดล้อมได้มากขึ้น เรียนรู้คำและพฤติกรรมใหม่ ๆ แต่มีความคิดและพฤติกรรมที่เด่น คือ ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (egocentric) เด็กเชื่อว่าสิ่งที่ตนเห็น ตนเข้าใจนั้น คนอื่น ๆ ก็ให้เห็น

และเข้าใจอย่างที่ตนเห็นและตนเข้าใจ ในช่วงนี้เด็กจะมีการเลียนแบบผู้ปกครองมาก ไม่ว่าจะเป็นคำพูด ท่าทาง กิริยามารยาท และพฤติกรรม

ในช่วงนี้กระบวนการ assimilation เป็นกระบวนการที่ใช้มาก โดยเมื่อเด็กเล่น เด็กจะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้างมากขึ้น รวมทั้งกระบวนการ accommodation เช่น การเลียนแบบ จะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กจากการเรียนรู้ทางสังคม

๒) ส่วนที่สองปรากฏในเด็กอายุ ๔-๗ ขวบ เป็นขั้นความคิดแบบอัตสัมฤทธิ์ (initiative thought) เด็กจะลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางลง จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม เด็กอาจยังแยกไม่ออกระหว่างความเพ้อฝันหรือนิทานกับความเป็นจริง ช่วงนี้พัฒนาการทางความคิดเริ่มมีมากขึ้น

๓.๑.๓ ขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม (the stage of concrete operations) ปรากฏ ในเด็กอายุ ๕-๑๐ ขวบ มีความคิดที่จัดเป็นระบบมากขึ้น สามารถคิดทวนกลับและมีสิ่งก้ำกึ่งในเชิงของ มวลสาร ปริมาตร และน้ำหนัก

๓.๑.๔ ขั้นปฏิบัติการแบบระบบ (the stage of formal operations) เป็นความสามารถ ในการคิดแบบสมมติและการคิดเป็นเหตุเป็นผล โดยมีลักษณะระบบคิดเป็น ๓ ประการ คือ

๑) การสร้างการทวนกลับความคิดเกี่ยวกับความจริงกับความเป็นไปได้ (thinking in possibilities) ผู้มีความสามารถในการคิดขั้นนี้ จะสามารถคิดสลับไปมาระหว่างความจริงกับความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นความคิดสมมติ ผู้ที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะสามารถคิดในเชิงนามธรรมได้

๒) ความคิดแบบตั้งสมมติฐานจากหลักที่กว้างกว่า (hypothetical-deductive thinking) ผู้ที่คิดในเชิงนามธรรมได้จะสามารถตั้งสมมติฐานได้ แล้วตรวจสอบสมมติฐานด้วยการทำวิจัย

๓) การคิดถึงการคิด (thinking about thinking) ผู้ที่คิดในขั้นนามธรรมแบบระบบขั้นนี้จะสามารถคิดถึงความหมาย ความสำคัญ คติวิเคราะห์ และหาเหตุผลประกอบการคิดหรือ การจินตนาการของตนเอง ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดและการวิจารณ์ตนเองได้

๓.๒ ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของเพียเจต์ (Piaget) เป็นหลัก ในการวัดพัฒนาการทางจริยธรรม และถือว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (พิศเพลิน เขียวหวาน และคณะ, ๒๕๔๖: ๓-๕)

เด็กวัยแรกเกิด-๒ ขวบ ปัญญาความคิดอยู่ในขั้นต่ำเกินกว่าที่จะเข้าใจความถูกต้องของการกระทำ เมื่อเข้าสู่วัย ๒-๗ ปี เริ่มที่จะเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำ

เมื่อเข้าสู่ระยะที่ ๓ อายุ ๗-๑๒ ปี เด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลได้ แต่จำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่ป็นรูปธรรม เช่น จัดประเภทให้เป็นระบบได้ และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่ป็นรูปธรรมได้ เมื่อความคิดของเด็กในระยะที่ ๒ และ ๓ ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการนึกคิดเอาเอง และการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม ความคิดเกี่ยวกับความถูก-ผิดจึงจำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่ป็นรูปธรรมเท่านั้น ไม่สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคมอย่างเป็นระบบ โคลเบอร์กจัดอยู่ในระดับที่ ๑ คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconventional level)

ผู้ที่สามารถคิดในเชิงเหตุผลนามธรรมได้ เป็นผู้ที่ม่อายุประมาณ ๑๒ ปีขึ้นไป สามารถเข้าใจบทบาทของบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นระบบ จะตัดสินความถูกผิดของการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ของสังคมไทย ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกผิดในทำนองนี้จัดอยู่ในระดับที่ ๒ คือ ระดับกฎเกณฑ์สังคม (conventional morality)

สำหรับผู้ที่สามารถคิดเชิงตรรกได้เป็นอย่างดีอาจจะพัฒนาการรับรู้ของตนเองในระดับที่สูงขึ้นไปอีก อยู่ในระดับที่ ๓ คือ ระดับสูงกว่ากฎเกณฑ์สังคม (postconventional morality) ซึ่งสามารถตัดสินความถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม แล้วไตร่ตรองด้วยตนเองว่าถูกต้อง ผู้ที่สามารถตัดสินความถูกต้องของการกระทำในระดับสูงนี้ต้องอาศัยปัญญาความคิดระดับสูง และเป็นผู้ที่ช่างคิดช่างสังเกต ผู้ที่จะวิพากษ์กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ ต้องใช้เวลาอีกหลายปี จากเริ่มวัยรุ่นจนกระทั่งอายุอย่างน้อย ๒๐ ปี จึงจะทำได้

ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก แบ่งระดับพัฒนาการออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับที่ ๑ ก่อนกฎเกณฑ์สังคม ระดับที่ ๒ กฎเกณฑ์สังคม และระดับที่ ๓ สูงกว่ากฎเกณฑ์สังคม ในแต่ละระดับโคลเบอร์กยังแบ่งพัฒนาการออกเป็น ๒ ชั้น รวมเป็น ๖ ชั้น เรียงตามลำดับดังนี้

ระดับที่ ๑ ก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconventional level)

ชั้นที่ ๑ การลงโทษและการเชื่อฟัง (punishment-obedience orientation)

ก. สิ่งที่ถูก

- ต้องเชื่อฟัง ไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่มีการลงโทษ
- ไม่ทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

ข. เหตุผล

- เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ ๒ เอกบุคลิกนิยม การตอบสนองความต้องการ และการชำระ
แลกเปลี่ยน (instrumental relativist orientation)

ก. สิ่งที่ถูก

- ทำตามกฎเกณฑ์เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเองในปัจจุบัน
- ทุกคนทำในสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของตน
- ความยุติธรรมในการชำระแลกเปลี่ยน

ข. เหตุผล

- การตอบสนองความต้องการของตนจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการ
ของผู้อื่นด้วย

ระดับที่ ๒ กฎเกณฑ์สังคม (conventional morality)

ขั้นที่ ๓ ความคาดหวังทางสังคม ความสัมพันธ์ และการคล้อยตาม
(good boy-nice girl orientation)

ก. สิ่งที่ถูก

- กระทำในสิ่งที่สังคมคาดหวัง
- มีความปรารถนาดีและอาทรต่อผู้อื่น
- ความไว้วางใจ ความรักดี ความเคารพ และความกตัญญู

ข. เหตุผล

- ต้องการเป็นคนดีในทรวงศ์ของตนและของบุคคลต่างๆ ในสังคม
- ต้องการรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม เพื่อรักษาพฤติกรรม
ดีงามต่าง ๆ ให้คงอยู่

ขั้นที่ ๔ ระบบสังคมและมโนธรรม (law and order orientation)

ก. สิ่งที่ถูก

- การปฏิบัติตามหน้าที่ของตน
- กฎหมายต้องเป็นกฎหมาย ยกเว้นในกรณีที่ขัดกับหน้าที่
ทางสังคมอื่น ๆ
- การบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม กลุ่ม หรือสถาบัน

ข. เหตุผล

- เพื่อให้สถาบันต่าง ๆ ของสังคมดำรงอยู่ต่อไป
- รักษาระบบสังคมให้คงอยู่ไม่พังทลาย

ระดับที่ ๓ สูงกว่ากฎเกณฑ์สังคมหรือตามหลักการ (postconventional morality or principled level)

ขั้นที่ ๕ สัญญาสังคมหรืออรรถประโยชน์และสิทธิส่วนบุคคล (social contract orientation)

ก. สิ่งที่ถูก

- การเข้าใจว่าบุคคลในสังคมต่างมีค่านิยมและความเห็นต่างกัน
- การเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมว่าเกิดจากการตกลงกันของบุคคลในสังคม
- การปฏิบัติตามสัญญาสังคม

ข. เหตุผล

- เพื่อประโยชน์และเพื่อพิทักษ์สิทธิของทุกคนในสังคม
- ความรู้สึกผูกพันต่อสัญญาสังคมกับบุคคลต่าง ๆ

ขั้นที่ ๖ หลักการจริยธรรมสากล (universal ethical principle orientation)

ก. สิ่งที่ถูก

- ทำตามหลักการทางจริยธรรมที่ตนเลือกเอง
- กฎหมายและสัญญาสังคมที่ถูกต้องควรเป็นไปตามหลักการเหล่านี้
- เมื่อกฎหมายขัดกับหลักการเหล่านี้จะต้องทำตามหลักการ
- หลักการที่ถูกต้องคือ หลักการสากลเกี่ยวกับความยุติธรรม ซึ่งได้แก่ ความเสมอภาคในสิทธิของมนุษย์ และการเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์

ข. เหตุผล

- หลักการจริยธรรมสากลเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักเหตุผล

การเกิดจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์กนั้น จริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องมิได้เกิดจากการเรียนรู้ มิได้เกิดจากสังคมแวดล้อม แต่เกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของแต่ละบุคคล พัฒนาการของจริยธรรมเป็นผลของการสังเกตและการคิดไตร่ตรองของบุคคล ผู้ที่ไม่ชอบสังเกตหรือไม่ชอบ

ที่จะคิดได้โดยตรง พัฒนาการทางจริยธรรมก็ไม่เกิด แม้ว่าพัฒนาการทางปัญญาได้เข้าสู่ขั้นสูงแล้วก็ตาม ซึ่งโคลเบอร์กเชื่อว่าพัฒนาการเกิดเป็นขั้น ๆ จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งตามลำดับอย่างแน่นอนตายตัว (invariant) ดังนั้นจริยธรรมจึงพัฒนาเป็นขั้น ๆ จากขั้นต่ำกว่าไปสู่ขั้นสูงกว่าที่ละขั้น ไม่มีการข้ามขั้น ไม่มีการสลับขั้น และไม่ว่าบุคคลจะเติบโตในสังคมใดหรือนับถือศาสนาใด ย่อมมีลำดับขั้นการพัฒนาของจริยธรรมที่เหมือน ๆ กัน เรียกชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการเชิงโครงสร้าง (structural development theory) และทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (cognitive development theory)

๓.๓ ทฤษฎีทางด้านจิตพิสัยของแครธวอลและคณะ

แครธวอลและคณะ (Krathwohl, Bloom and Masia) ได้ลำดับการเกิดลักษณะนิสัยของบุคคลเป็น ๕ ขั้น ดังนี้ (กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล, ๒๕๔๘: ๔-๖)

๓.๓.๑ **ขั้นรับรู้ (receiving)** เป็นการพัฒนาขั้นแรกสุด ขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบต่อประสาทสัมผัสของเขา ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ขั้นย่อย คือ

- ๑) ขั้นรู้ตัว ได้แก่ การสังเกต รับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้า
- ๒) ขั้นตั้งใจรับ ได้แก่ การมีความตั้งใจฝักใฝ่ต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง เริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้วจึงยอมรับ
- ๓) ขั้นการเลือกสรรสิ่งที่รับรู้ ได้แก่ การเลือกรับเฉพาะอย่าง เช่น สนใจอ่านเฉพาะบางเรื่อง สนใจตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม

๓.๓.๒ **ขั้นตอบสนอง (responding)** เป็นการพัฒนาที่สูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง ในขั้นนี้บุคคลไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเท่านั้น แต่จะเริ่มมีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ๓ ลักษณะ คือ

- ๑) ขั้นเต็มใจตอบสนอง เป็นการยินยอมปฏิบัติตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ และยอมรับในสิ่งที่รับรู้มา
- ๒) ขั้นตั้งใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่น และอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยง ไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่รับรู้มา
- ๓) ขั้นพอใจตอบสนอง เป็นขั้นที่บุคคลจะเกิดความพึงพอใจ หรือไม่พอใจต่อพฤติกรรม หรือการแสดงออกของผู้อื่นที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่รับรู้มา เป็นการเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้า

๓.๓.๓ **ขั้นเห็นคุณค่า (valuing)** เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มเห็นคุณประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้ และสิ่งที่ตอบสนองแล้ว เขาเริ่มยอมรับสิ่งที่ได้รับรู้มาว่าสิ่งใดมีความหมายต่อเขาและสิ่งใดไม่มีค่า ไม่มีความหมายต่อเขา เขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย คือ

๑) การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเรานั้น ๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งเข้า

๒) การแสดงความนิยมในค่านิยม ได้แก่ การเข้าช่วยเหลือสนับสนุน ร่วมมือ ในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งที่เห็นด้วย

๓) การเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่า และปฏิเสธ คัดค้าน โต้แย้ง หรือขัดขวางการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เขาไม่เห็นคุณค่า

๓.๓.๔ ขั้นจัดระบบ (organization) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้ เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับ และจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม (value) ที่เขาเห็นคุณค่าหลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กัน พยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่เขายอมรับนั้น ขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย ๒ ขั้น คือ

๑) ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม เขาจะแสดงออกโดยการเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย ร่วมสร้างแนวคิด เปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ

๒) ขั้นสร้างระบบค่านิยม เขาจะพยายามซึ่งนำหลักค่านิยมต่าง ๆ ที่เขายอมรับ จัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น สร้างแผน สร้างกฎเกณฑ์ ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับและระบบที่เขาสร้างขึ้น แล้วนำไปใช้กับตัวเอง หรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับกับระบบนั้น

๓.๓.๕ ขั้นเกิดกิจนิสัย (characterization) เป็นพัฒนาการที่ต่อจากขั้นจัดระบบ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการวางตัว หรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้ว บุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเอง แล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไปจนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติ หมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้า เขาก็จะตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวา จนจัดได้ว่า เป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุด ขั้นเกิดกิจนิสัยสามารถแบ่งเป็นขั้นย่อย ๒ ขั้น คือ

๑) ขั้นสร้างข้อสรุป ได้แก่ การพยายามปรับปรุงระบบจนอยู่ในขั้นสมบูรณ์ในตัว ตามแนวหรือระบบที่ตนเองต้องการ

๒) ขั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอ จนได้รับการยอมรับจาก วงการหรือหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขา ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงการเกิดคุณลักษณะเฉพาะ นั้น ๆ ของบุคคลแล้ว

๓.๔ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ ๘ ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง และมีสุขของคนไทย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ๒๕๓๖ อ้างถึงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, ๒๕๕๑: ๑๙-๒๐) ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ ราก ลำต้น และส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้

ส่วนแรก คือ ราก แทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑. **สุขภาพจิต** หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์

๒. **ความเฉลียวฉลาดหรือสติปัญญา** หมายถึง การรู้การคิดในขั้นรูปธรรมหลายด้านและการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของ Piaget

๓. **ประสบการณ์ทางสังคม** หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทรเห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของคนอื่น

ส่วนที่สอง คือ ลำต้น เป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก ประกอบด้วยจิตลักษณะ ๕ ประการ ได้แก่

๑. ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม

ทศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์-โทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความพอใจ ไม่พอใจ ต่อสิ่งนั้นและพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น

๒. เหตุผลเชิงจริยธรรม

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg

๓. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้ อดได้ สามารถอดเบรียวกินหวานได้

๔. ความเชื่ออำนาจในตน

ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชค เคราะห์ ความบังเอิญ หรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึกในการทำนายได้ ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter (๑๙๖๖)

๕. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (๑๙๖๓)

ส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแบ่งเป็น ๒ ส่วนด้วยกัน (*ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ๒๕๔๘ ก อ้างถึงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, ๒๕๕๑: ๒๐-๒๑*) คือ

๑. พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย ๒ พฤติกรรมหลัก ได้แก่

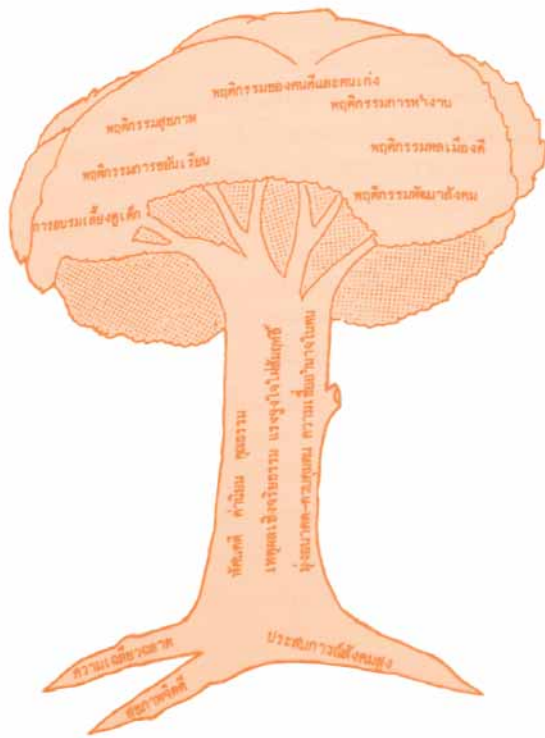
๑.๑ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้ายหรือทำลายตนเอง เช่น การดูแลสุขภาพของตนเอง การบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด ไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

๑.๒ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำร้าย ทำลายหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว ขับขี่รถอย่างมีมารยาท ซื่อสัตย์ เป็นต้น

๒. พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย ๒ พฤติกรรมหลัก ได้แก่

๒.๑ พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียน การทำงาน พฤติกรรม การปกครองของหัวหน้า และเคารพกฎหมาย เป็นต้น

๒.๒ พฤติกรรมพัฒนา เป็นการพัฒนาตนเอง ผู้อื่น และสังคม เช่น ใฝ่รู้ รักการอ่าน เป็นกัลยาณมิตร การอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เป็นต้น

**ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ระบุจิตลักษณะ
๘ ประการ ที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนไทย**

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ๒๕๒๖; ๒๕๔๔)

จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและจบการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยยึดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑: ๕)

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย	๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย	๘. มีจิตสาธารณะ

๕. พัฒนาการด้านจิตพิสัยและเครื่องมือวัด

การพัฒนาคนุชย์ที่สมบูรณ์ต้องพัฒนาทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยนำทั้ง ๓ ด้านมารวมเป็นกระแสเดียวกัน มีการประสานสัมพันธ์กัน ซึ่งจะได้ภาพของการพัฒนา ดังที่เกอวิท ประวาลพุกฤษ์ (๒๕๔๐) เสนอไว้ดังนี้

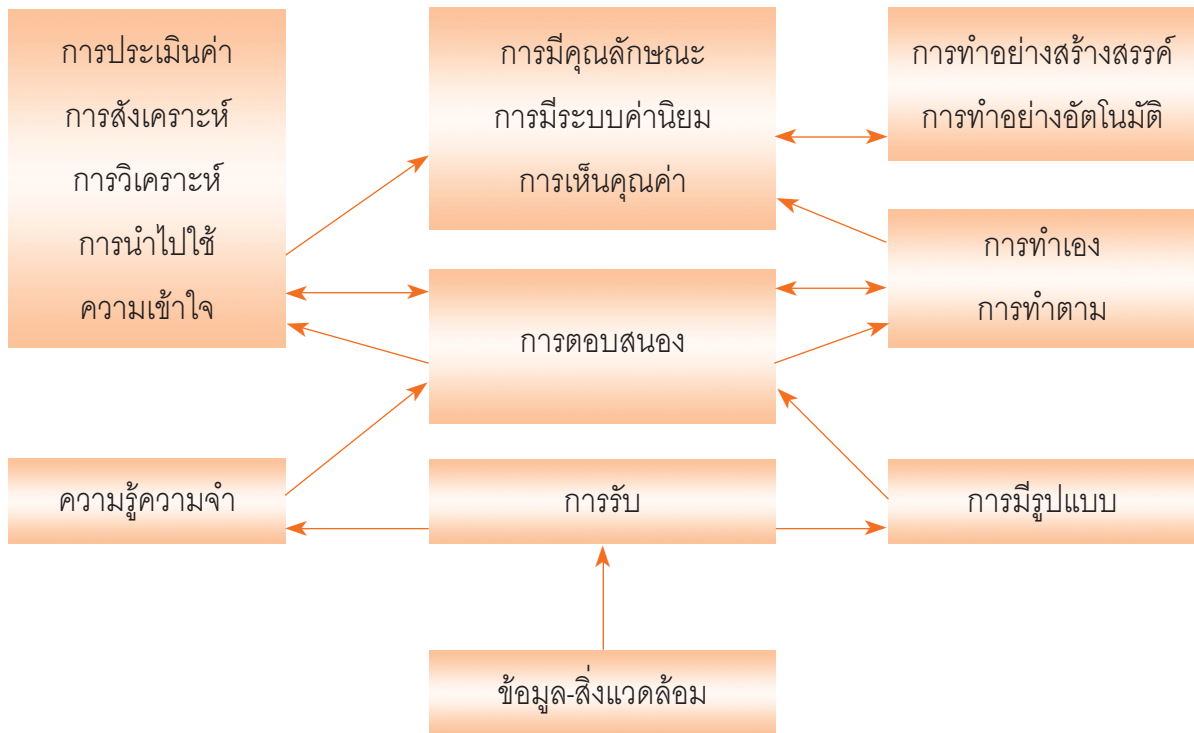
ตัวอย่าง แนวคิดและทฤษฎีที่นำเสนอดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สำหรับผู้ที่สนใจจะสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรศึกษาให้เข้าใจก่อนการพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถานศึกษา

พัฒนาการด้านความคิด

พัฒนาการด้านความรู้สึก

พัฒนาการด้านการกระทำ

มนุษย์เริ่มรับรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์กับข้อมูลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ แล้วนำสิ่งที่รับมานี้เก็บไว้ในสมอง ๒ รูปแบบด้วยกัน คือ ถ้าเป็นข้อมูลต่าง ๆ จะเก็บในรูปแบบของความรู้ความจำ อีกรูปแบบหนึ่งเป็นตัวอย่างของการกระทำ เป็นท่าทาง ขั้นตอนของการลงมือทำ เมื่อสะสมความรู้ความจำไว้มากแล้วก็นำมาแสดงออกในด้านการคิดคือ ตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ได้ ด้านการกระทำคือ ทำตามคำถามทำตามคำสั่งได้ สภาวะจิตใจของมนุษย์เริ่มต้นด้วยการทำตามสั่งหรือถูกบังคับให้ทำ เมื่อทำแล้วเกิดผลคือตอบถูกหรือทำถูก สภาวะจิตใจก็จะค่อย ๆ เปลี่ยนไป เป็นเต็มใจตอบ อยากตอบ และในที่สุดก็อาสาที่จะตอบ มีการทำงานเพิ่มเติม ทำเกินที่สั่งหรือทำโดยไม่ต้องสั่ง สภาวะจิตใจนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการคิดการทำ ถ้าคิดถูกทำถูกจึงจะทำให้สภาวะจิตใจเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ดังนั้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จึงมีความสำคัญ สิ่งที่ทำให้ผู้เรียนทำและสิ่งที่ให้ผู้เรียนคิดต้องไม่ห่างจากความสามารถเดิมของเขามากนัก หากยากเกินไปเขาจะทำได้ และเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อการเรียน การเรียนการสอนทางด้านความคิดและการกระทำจึงต้องสร้างความรู้สึกที่ดีเสมอ การลงมือปฏิบัติจริงคิดจริงเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ แต่สิ่งที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนลงมือคิดลงมือปฏิบัติจริง คือ ความเต็มใจ ความยินดี ความพึงพอใจ ความภาคภูมิใจในการลงมือคิดลงมือทำ ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูง

การพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมเป็นตัวอย่างของการผสมผสานระหว่างความรู้ ความคิด ความรู้สึกและการกระทำ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ทำไปทำไม ทำแล้วมีผลดีผลเสีย ต่อใคร ใครเป็นตัวประกอบสำคัญของการตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำ ฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาเหตุผลโดยให้ผู้เรียนประเมินปัญหาเชิงจริยธรรม พัฒนาจากการกระทำเพื่อตนเองเป็นการกระทำเพื่อกลุ่มเพื่อคนอื่น จนถึงทำเพื่อสังคมโดยส่วนรวม เมื่อผู้เรียนพัฒนาเหตุผลไปแล้วก็พัฒนาด้านการกระทำ ให้การกระทำนั้น ๆ มีผลตอบสนองในทางที่ดี ทั้งจากเพื่อน จากครู และจากสังคม เป็นการแสดงค่านิยมและเหตุผลเชิงจริยธรรมให้ประจักษ์ต่อผู้เรียนเอง กลุ่มจึงมีบทบาทในการพัฒนาค่านิยม เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้วก็ลดการบังคับลง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลของตนเอง เป็นการดูกลั่นค่านิยมจากการบังคับภายนอกไปเป็นตัวบังคับภายในด้วยวินัยของเขาเอง จุดนี้คือการสร้างวินัยในตนเอง เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองแล้วก็เสริมด้วยการให้ประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยการถามคำถามต่าง ๆ และกระตุ้นให้ยอมรับตนเองให้เห็นว่าตนเองมีข้อจำกัด มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร และต้องเลือกปฏิบัติตามจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ไม่ใช่ทำตามเกณฑ์ของผู้อื่น ต้องใช้เกณฑ์ของตนเองสร้างความพึงพอใจให้กับความสำเร็จของตนเอง อันเป็นการให้รางวัลด้วยตนเอง

จิตพิสัยเป็นลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคล จึงมีใช่เรื่องที่จะบอกได้ว่าถูกหรือผิด ไม่สามารถจำแนกออกมาเป็นความรู้สึกที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องอย่างเด็ดขาดได้ ความรู้สึกจึงมีความหลากหลายในด้านระดับและความเข้มข้น ระดับความเข้มข้นของความรู้สึกนี้เองที่เรานำมาใช้ในการจำแนกระดับความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เรื่องหนึ่งเรื่องใด ปริมาณเกี่ยวกับความรู้สึกจึงไม่เป็นไปตามกฎมีหรือไม่มี แต่จะอยู่ในรูปของมีมากมีน้อยเป็นระดับต่าง ๆ กันไป ความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านั้นนอกจากมีระดับแล้ว ยังมีทิศทางที่เป็นทั้งบวกและลบ เช่น ซื่อสัตย์เป็นทางบวก คดโกงเป็นทางลบ เป็นต้น

คุณสมบัติอีกอย่างหนึ่งของจิตพิสัย คือ เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ องค์ประกอบอื่น ๆ การที่จะลงสรุปว่าบุคคลมีความรู้สึกอย่างไร จึงต้องมีการตรวจสอบหลาย ๆ ครั้ง หลาย ๆ สถานการณ์ หลาย ๆ เวลา แล้วนำผลการสอบวัดนั้นมาดูว่าเขาแสดงความรู้สึกในระดับใดมากที่สุด

ความรู้สึกทั้งหลายจำเป็นต้องแสดงต่อเป้าหรือสิ่งรองรับบางอย่าง เช่น ความรู้สึกต่อคนที่ขยัน คนที่ซื่อสัตย์ การกระทำที่แสดงถึงความรักชาติ สัญลักษณ์ของคุณงามความดีต่าง ๆ ถ้าไม่มีเป้ารองรับความรู้สึกของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่เป็นระบบ

๔.๑ พฤติกรรมซึ่บ่ง

การที่จะรู้ว่าบุคคลมีความรู้สึกอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่เขาแสดงออก ซึ่งมี ๒ ทางที่จะให้ตรวจสอบได้ คือ ทางวาจาและทางการกระทำหรือทางกาย พฤติกรรมซึ่บ่งทางด้านความรู้สึกจึงอยู่ในรูปของวาจา หน้าตา ท่าทางเป็นสำคัญ Krathwohl และคณะได้จำแนกระดับความรู้สึกออกเป็น ๕ ชั้น คือ การรับ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า การมีระเบียบ และการมีคุณลักษณะ แต่ละชั้นมีพฤติกรรมซึ่บ่งทางวาจาและทางกายของระดับจิตพิสัย ซึ่งช่วยให้การสอบวัดทำได้ดีและชัดเจนขึ้น ดังนี้

ตารางที่ ๑ พฤติกรรมซึ่บ่งทางวาจาและทางกายของระดับจิตพิสัย

ระดับของจิตพิสัย	พฤติกรรมซึ่บ่งทางวาจา	พฤติกรรมซึ่บ่งทางกาย
๑. การรับ		
๑.๑ การรับรู้	บอกได้ว่าต่างออกไปเปลี่ยนแปลงไป แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าอะไรต่างไปจากเดิม	หยุดพฤติกรรมอื่นที่กำลังทำอยู่เดิม
๑.๒ ตั้งใจรับ	การตรวจสอบข้อมูลที่มี	จ้องมอง
๑.๓ ติดตามรับ	ถามหาข้อมูลเพิ่มเติม	มองตาม
๒. การตอบสนอง		
๒.๑ ตอบตามสั่ง	ถามหาคำสั่ง คำชี้แจง กฎ ระเบียบ ประเพณี	ทำเมื่อมีคำสั่ง คำชี้แจง การชี้แนะ การช่วยเหลือ
๒.๒ อาสาทำ	ร้องขอที่จะทำ เสนอที่จะทำ	ทำเอง ไม่ต้องขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือ การชี้แนะ
๒.๓ พอใจทำ	พูดดีใจที่ได้ทำ คอยให้คนอื่นฟังว่าได้ทำ	ยิ้มแย้ม พอใจที่ได้ทำ แสดงการทำอย่างมั่นใจ
๓. การเห็นคุณค่า		
๓.๑ เห็นค่า	ยอมรับ ชมเชย และเสนอให้ทำมากขึ้น	ทำมากขึ้น ปรับปรุงให้ดีขึ้น
๓.๒ นิยม	ชี้ชวน ริเริ่มให้มีการกระทำ ส่งเสริมให้มีการทำ	ทำนำให้เป็นตัวอย่าง ช่วยเหลือผู้อื่นให้ทำ
๓.๓ มุ่งมั่น	ปกป้อง แก้ต่าง บุคคล และการกระทำ	ทำอย่างมั่นคง ไม่มีผลจากการเปลี่ยนแปลง ภายนอก มีพฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องน้อยลง
๔. การมีระเบียบ		
๔.๑ มีสังกัด	อ้างอิงเป้าหมาย ยึดผลของการกระทำ	มุ่งผลงาน ยึดมาตรฐานของงาน
๔.๒ มีระบบ	เลือกมากกว่าอย่างอื่น ชี้ว่าสำคัญกว่าสิ่งอื่น	เน้นขั้นตอนสำคัญ ๆ ยึดลำดับความสำคัญ เลือกทำมากกว่าอย่างอื่น
๕. การมีคุณลักษณะ		
๕.๑ ขยาย	ซึ่บ่งการทำให้กว้างขวาง	ทำอย่างสร้างสรรค์
๕.๒ เป็นนิสัย	ระบุว่าทำเป็นประจำ ได้รับการยกย่องปรากฏ ในสังคม	มีลักษณะเฉพาะในผลงานที่สังคมระบุได้

ตารางที่ ๒ พฤติกรรมชี้บ่งทางวาจาและทางกายของด้านความรักในการอ่าน

ระดับของจิตพิสัย	พฤติกรรมชี้บ่งทางวาจา	พฤติกรรมชี้บ่งทางกาย
๑. การรับ	บอกได้ว่าครูสั่งให้อ่านหนังสือเพิ่มเติม	หยุดฟังคำสั่งของครูเกี่ยวกับการให้อ่านหนังสือเพิ่มเติม
๒. การตอบสนอง	ถามหาชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง หรือแหล่งที่จะไปค้นคว้า	หาหนังสือที่ครูสั่งให้อ่านในห้องสมุด
๓. การเห็นคุณค่า	พูดคุยกับเพื่อนถึงประโยชน์ในการอ่าน และชักชวนหรือให้เพื่อนยืมหนังสือของตนไปอ่าน	เมื่อมีเวลาว่าง จะอ่านหนังสือที่ตนสนใจ
๔. การมีระเบียบ	วิจารณ์สาระในสิ่งที่ได้อ่านอย่างมีเหตุผล	เลือกอ่านหนังสือที่มีคุณค่า
๕. การมีคุณลักษณะ	ได้รับการยกย่องจากเพื่อน ๆ และครู ว่าเป็นนักอ่าน และมีความรอบรู้ดี	อ่านหนังสือที่มีคุณค่าอย่างสม่ำเสมอ และนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย ทั้งด้านการเรียน การปรับปรุงตนเอง และคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ

จิตพิสัยที่คุ้นเคยกันอยู่ในวงการศึกษานี้ ได้แก่ ความสนใจ ความซาบซึ้ง และเจตคติ ซึ่งสามารถนำมาสัมพันธ์กับระดับพัฒนาการด้านจิตใจที่กล่าวมาแล้ว คือ ความสนใจจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่ขั้นการรับรู้ (๑.๑) จนถึงสนใจอย่างมุ่งมั่น (๓.๓) โดยที่ความสนใจนั้นต้องมีทั้งการกระทำ (สนใจตอบสนอง) เพราะความรู้สึก (ความมุ่งมั่น) ถ้าจัดระดับการสนใจทำเป็นพอใจทำแล้ว ทั้งสองระดับก็จะอยู่ในจิตพิสัยเช่นเดียวกัน

ความซาบซึ้งมีช่วงแคบกว่าความสนใจ ขั้นต้นของความซาบซึ้งเริ่มจากติดตามรับ (๑.๓) จนถึงขั้นนิยมยกย่อง (๓.๒)

เจตคติเริ่มจากระดับอาสาทำ (๒.๒) จนถึงคำนึงถึงผลงาน ชื่นชมในผลงานของการกระทำ (๔.๑) พฤติกรรมชี้บ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินและการวัดจิตพิสัยในระดับต่าง ๆ โดยนำพฤติกรรมชี้บ่งทางวาจาและทางกายไปใช้จัดทำเป็นเครื่องมือวัด เช่น แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ เป็นต้น

บทที่ ๒

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับสถานศึกษา

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาควรดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา อาจเป็นชุดเดียวกับคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในกรณีสถานศึกษาขนาดเล็กอาจจะให้ครูผู้สอน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนา ทั้งนี้ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยมีหน้าที่ดังนี้

๑.๑ ศึกษา नियาม ตวัชั้วัด และพฤตกรรมบงชั้วของคคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทัง ๘ ประการ

๑.๒ วิเคราะห์ตวัชั้วัดและพฤตกรรมบงชั้วเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละคคุณลักษณะ

๑.๓ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผูเรียนรายบุคคลก่อนการพัฒนา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤตกรรมของผูเรียน

๑.๔ สร้างหรือเลือกเครื่องมือในการวัดและประเมินคคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑.๕ กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้สอดคล้องกับพฤตกรรมของผูเรียนที่ต้งการพัฒนา

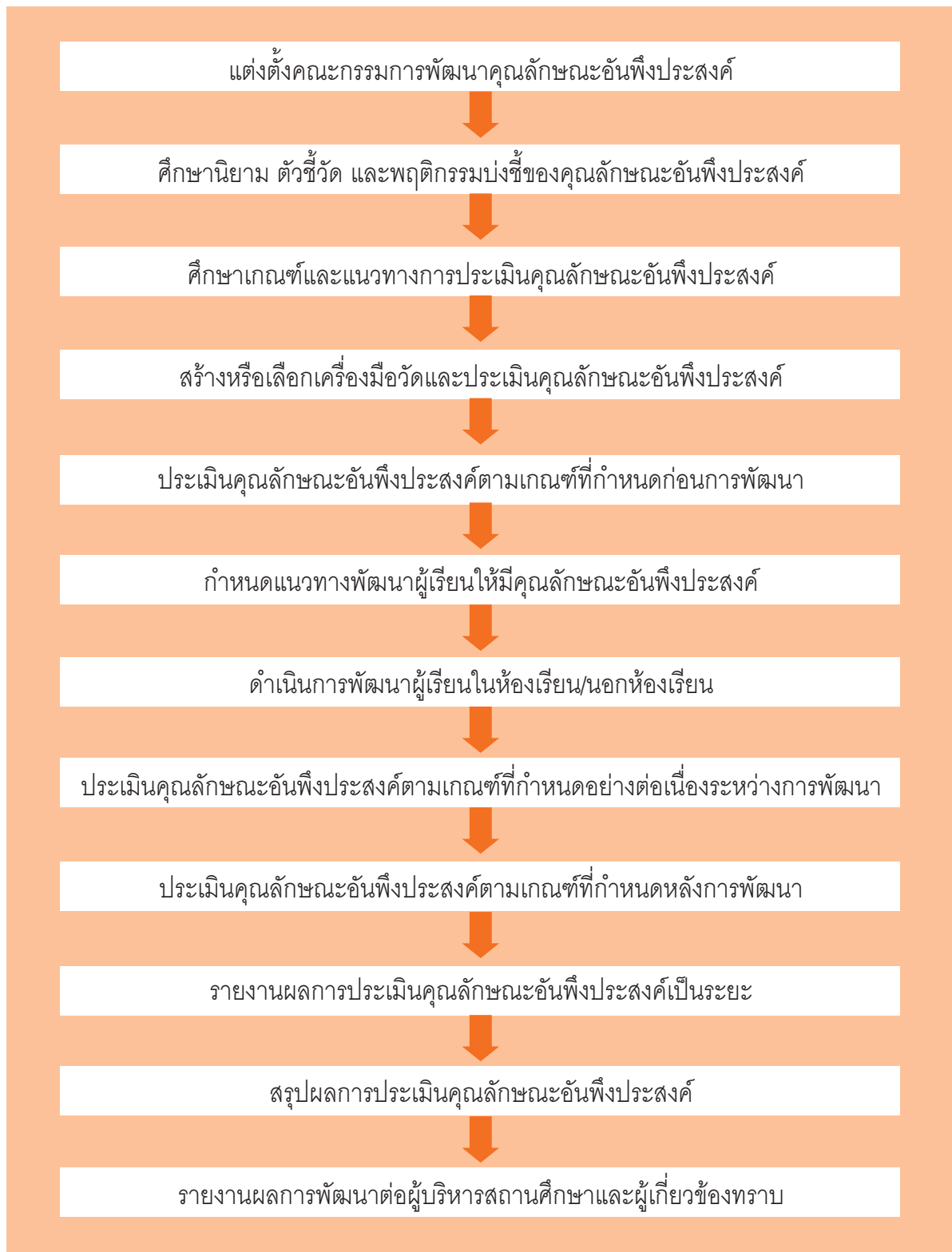
๑.๖ ดำเนินการพัฒนาผูเรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้ และประเมินผูเรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อดตรวจสอบความก้าวหน้า

๑.๗ ดำเนินการประเมินผูเรียนหลังการพัฒนาและสรุปลผลการประเมิน

๑.๘ รายงานผลการพัฒนาต่อผูบริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

ด้งแผนภาพที่ ๓.๑

แผนภาพที่ ๓.๑ แนวทางการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒. แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง ๘ ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชนต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษากำหนดให้จัดขึ้น แล้วส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

๑. บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระ
๒. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
๓. จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
๔. ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถพัฒนาได้โดยการนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ที่วิเคราะห์ไว้ไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการต่าง ๆ และกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน ดังนี้

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ	๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	✓	✓		✓
	๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ	✓	✓		✓
	๑.๑.๓ มีความสามัคคี ประองดอง	✓	✓	✓	✓
๑.๒ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย	๑.๒.๑ เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองดอง ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	✓	✓	✓	✓
	๑.๒.๒ หวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย	✓	✓	✓	✓
๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	๑.๓.๑ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	✓	✓	✓	✓
	๑.๓.๒ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	✓	✓	✓	✓
	๑.๓.๓ เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน	✓	✓	✓	✓
๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	๑.๔.๑ มีส่วนร่วมหรือจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	✓	✓	✓	✓
	๑.๔.๒ แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์	✓	✓	✓	✓
	๑.๔.๓ แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์	✓	✓	✓	✓

๒. ข้อสัตย์สุจริต

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	๒.๑.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงปราศจากความลำเอียง	✓	✓	✓	✓
	๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	✓	✓		✓
	๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	✓	✓		✓
๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๒.๒.๑ ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	✓	✓	✓	✓
	๒.๒.๒ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	✓	✓		✓
	๒.๒.๓ ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	✓	✓		✓

๓. มีวินัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	๓.๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	✓	✓	✓	✓
	๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	✓	✓	✓	✓

๔. ใฝ่เรียนรู้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนา	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๔.๑.๑ ตั้งใจเรียน	✓	✓		✓
	๔.๑.๒ เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	✓	✓		✓
	๔.๑.๓ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	✓	✓	✓	✓
๔.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบความรู้ วิเคราะห์สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๔.๒.๑ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓
	๔.๒.๒ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้	✓	✓	✓	✓
	๔.๒.๓ แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	✓	✓	✓	✓

๕. อยู่อย่างพอเพียง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจกรรมประจำวัน
๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๕.๑.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม	✓	✓	✓	✓
	๕.๑.๒ ใช้ทรัพยากรของส่วนรวม อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี	✓	✓		✓
	๕.๑.๓ ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล	✓	✓		✓
	๕.๑.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด	✓	✓	✓	✓
๕.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	๕.๒.๑ วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร	✓	✓	✓	✓
	๕.๒.๒ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	✓	✓	✓	✓

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ การทำงาน	๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	✓	✓	✓	✓
	๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	✓	✓	✓	✓
	๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง	✓	✓	✓	✓
๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้ งานสำเร็จ ตามเป้าหมาย	๖.๒.๑ ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	✓	✓	✓	✓
	๖.๒.๒ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ	✓	✓	✓	✓
	๖.๒.๓ ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	✓	✓		✓

๗. รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
๗.๑ ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูกตเวที	๗.๑.๑ แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	✓	✓	✓	✓
	๗.๑.๒ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	✓	✓	✓	
	๗.๑.๓ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	✓	✓	✓	
๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการ	๗.๒.๑ ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	✓	✓	✓	✓

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
สื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	๗.๒.๒ ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง	✓	✓		✓
๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย	๗.๓.๑ นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	✓	✓	✓	✓
	๗.๓.๑ ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย		✓	✓	
	๗.๓.๓ แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย	✓	✓	✓	✓

๘. มีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	วิธีการพัฒนา			
		กลุ่มสาระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	โครงการ	กิจวัตรประจำวัน
๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	๘.๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	✓	✓	✓	✓
	๘.๑.๒ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน	✓	✓	✓	✓
	๘.๑.๓ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น	✓	✓	✓	✓
๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๘.๒.๑ ดูแล รักษาสาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	✓	✓	✓	✓
	๘.๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	✓	✓	✓	
	๘.๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น	✓	✓	✓	

ตัวอย่าง

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้

วิชาภาษาไทย ท ๒๓๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สัมพันธ์แห่งรัก

เวลา ๒ ชั่วโมง

หน่วยย่อย สัตย์ซื่อถือน้ำคำสัญญา

๑. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย
อย่างเห็นคุณค่า และนำมาใช้ในชีวิตรจริง

ตัวชี้วัด ท ๕.๑ ม.๓/๓ สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรจริง

๒. สาระสำคัญ

วรรณคดีเป็นมรดกของชาติที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์และสังคม ที่แฝงคติ ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ซึ่งผู้เรียนต้องรู้จักวิเคราะห์คุณค่าให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรประจำวันได้

๓. สาระการเรียนรู้

การวิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้ของแผน

วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรได้ (วิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร)

๕. ภาระงาน

การนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่ม

๖. การประเมินผล

๖.๑ เกณฑ์การประเมินการนำเสนอ

รายการ	ระดับคะแนน				น้ำหนัก คะแนน
	๑	๒	๓	๔	
๑. น้ำเสียง	พูดไม่คล่องตะกุก-ตะกัก ไม่น่าสนใจฟัง	พูดได้ แต่ติดขัดบ้าง น้ำเสียงไม่ชัดเจน	พูดคล่อง น้ำเสียงดังชัดเจน	พูดคล่อง น้ำเสียงดังชัดเจน น่าสนใจฟัง	๒
๒. เนื้อหา	เนื้อหาไม่ครบตามหัวข้อและมีความสมเหตุสมผลน้อยมาก	เนื้อหาไม่เป็นไปตามลำดับ และมีความสมเหตุสมผลน้อย	เนื้อหาเป็นไปตามลำดับและมีความสมเหตุสมผลเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาเป็นไปตามลำดับ ไม่วกวนและมีความสมเหตุสมผล	๓

ระดับคุณภาพ

คะแนน ๑-๙ ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

คะแนน ๑๐-๑๓ ระดับคุณภาพ พอใช้

คะแนน ๑๔-๑๗ ระดับคุณภาพ ดี

คะแนน ๑๘-๒๐ ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม

๖.๒ เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะ ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ไม่ผ่าน (๐)	ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่แสดงพฤติกรรม	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ		ให้สำเร็จ	ให้สำเร็จ มีการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น	ให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น
๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง				

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

๑. ตั้งคำถามว่าคิดอย่างไรกับการรักษาคำสัญญา/รักษาสัจจะ
๒. นักเรียนค้นหาคำตอบว่าตัวละครใดในเรื่องที่แสดงถึงการรักษาสัญญา (เงือกผู้เฒ่า)
๓. นักเรียนร่วมทบทวนเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเงือกผู้เฒ่า
๔. แจ้งภาระงานนำเสนอความคิดเห็นจากการประชุมและสังเกตพฤติกรรมมุ่งมั่นในการทำงาน
๕. นักเรียนเข้ากลุ่ม ๆ ละ ๕-๖ คน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่อไปนี้
 - ๕.๑ เงือกผู้เฒ่ากลับมาเพราะเหตุใด
 - ๕.๒ ถ้านักเรียนเป็นเงือกผู้เฒ่าจะกลับมาหาพระอภัยมณีหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - ๕.๓ นักเรียนคิดว่า ถ้าคนในสังคมมีความซื่อสัตย์รักษาคำมั่นสัญญา สังคมจะเป็นอย่างไร
 - ๕.๔ ทำอย่างไรจึงจะทำให้เพื่อนของเรามีความซื่อสัตย์รักษาคำมั่นสัญญา
๖. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มหน้าชั้นเรียน เพื่อนต่างกลุ่มประเมินการนำเสนอ
๗. ครูและนักเรียนสรุปว่าในที่สุดทุกชีวิตต้องตาย ก่อนตายจึงควรทำสิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เหมือนเงือกผู้เฒ่าที่คิดว่ามีความเสี่ยง อาจจะต้องตาย แต่ก็รักษาคำมั่นสัญญา ซื่อสัตย์ ต่อตนเอง แม้ตัวตายไปแล้วก็ไม่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

๘. สื่อและแหล่งเรียนรู้

ไม่มี

๙. การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
๑. วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคม	นำเสนอ	แบบประเมินการนำเสนอ	ระดับพอใช้ขึ้นไป
๒. ความมุ่งมั่นในการทำงาน	สังเกต	แบบสังเกตพฤติกรรม	ระดับ ๑ ขึ้นไป

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๔ การบวก ลบระคน

วิชาคณิตศาสตร์ ค ๑๑๐๑๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

ภาคเรียนที่ ๒

แผนการเรียนรู้ที่ ๕ โจทย์ปัญหาการบวก ลบระคน

เวลา ๒ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ค ๑.๒ เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวน และความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่าง ๆ และสามารถใช้การดำเนินการในการแก้ปัญหา

ตัวชี้วัด ค ๑.๒ ป. ๑/๒ วิเคราะห์และหาคำตอบของโจทย์ปัญหาและโจทย์ปัญหาระคนของจำนวนนับไม่เกินหนึ่งร้อยและศูนย์ พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ

ตัวชี้วัด ค ๖.๑ ป. ๑-๓/๒ ใช้ความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

๒. สาระการเรียนรู้แกนกลาง

๒.๑ โจทย์ปัญหาการบวก การลบ

๒.๒ โจทย์ปัญหาการบวก ลบระคน

๒.๓ การสร้างโจทย์ปัญหาการบวก การลบ

๓. สาระสำคัญ

การแก้โจทย์ปัญหาเป็นกระบวนการคิดที่ผู้เรียนต้องอ่านโจทย์แล้ววิเคราะห์ แยกแยะปัญหา และเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อตอบโจทย์ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งผู้เรียนนำความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์ในเรื่องนี้ไปใช้ในการแก้ปัญหา/สถานการณ์ต่าง ๆ ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

๔. สาระการเรียนรู้

๔.๑ ความรู้

☆ โจทย์ปัญหาการบวก การลบ

☆ โจทย์ปัญหาการบวก ลบระคน

๔.๒ ทักษะกระบวนการ

การแก้ปัญหา

๔.๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตัวอย่าง

ข้อที่ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวชี้วัด ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

พฤติกรรมบ่งชี้ ๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ

๕. จุดประสงค์การเรียนรู้ของแผน

๕.๑ จับใจความสำคัญของโจทย์ปัญหาได้

๕.๒ วิเคราะห์และแสดงวิธีหาคำตอบจากโจทย์ปัญหาได้

๕.๓ ปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มได้

๖. ภาระงาน

กำหนดภาระงาน “สถานการณ์ ปัญหาในชีวิตประจำวัน” ที่ต้องใช้วิธีการบวก ลบระคน ในการแก้โจทย์ปัญหา

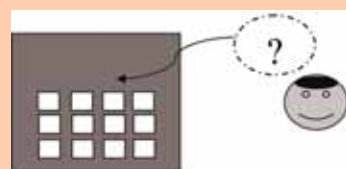
สถานการณ์ที่ ๑

หนูนิดเลี้ยงไก่ไว้ ๕ ตัว ไก่แต่ละตัวไข่วันละ ๑ ฟอง ถ้าหนูนิดเก็บไข่ได้ ๔ วัน แล้วนำไข่ไปฝากคุณตาจำนวน ๑๒ ฟอง ที่เหลือเก็บไว้รับประทานในครอบครัว ถ้านักเรียนเป็นหนูนิด จะหาจำนวนไข่ที่เหลือได้โดยวิธีใด ให้แสดงวิธีหาคำตอบ

สถานการณ์ที่ ๒

ถ้านักเรียนและเพื่อน ๆ ได้รับมอบหมายจากครูประจำชั้นให้จัดเก้าอี้สำหรับประชุมผู้ปกครอง พบว่าในห้องประชุมมีเก้าอี้อยู่จำนวน ๑๒ ตัว แต่ในการประชุมครั้งนี้จะมีผู้ปกครองเข้าร่วมประชุม ๑๕ คน และครูอีก ๓ คน ดังนั้นนักเรียนจะต้องยกเก้าอี้จากห้องเรียนมาเพิ่มอีกกี่ตัว จึงจะมีที่นั่งครบพอดี จะแสดงวิธีหาคำตอบอย่างไร

๗. การประเมินผล

ประเมินผลภาระงาน “สถานการณ์ ปัญหาในชีวิตประจำวัน” ที่ต้องใช้วิธีการบวก ลบระคน ในการแก้โจทย์ปัญหาดังนี้

๗.๑ ประเมินขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหในสถานการณ์โจทย์ที่กำหนด

๗.๒ สังเกตพฤติกรรมระหว่างการปฏิบัติงาน

เกณฑ์การประเมินภาระงาน “สถานการณ์ ปัญหาในชีวิตประจำวัน”

ประเด็นการประเมิน	คะแนน			
	๐ (ปรับปรุง)	๑ (พอใช้)	๒ (ดี)	๓ (ดีมาก)
๑. ความรู้ ทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา/สถานการณ์โดยใช้การบวก ลบระคน (ประเมินผล การแก้ปัญห ในสถานการณ์แต่ละข้อ)	ไม่สามารถจับใจความจากโจทย์ปัญหา โดยบอกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้	จับใจความจากโจทย์ปัญหา โดยบอกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้	จับใจความจากโจทย์ปัญหา โดยบอกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้	จับใจความจากโจทย์ปัญหา โดยบอกสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ได้
	เขียนประโยคสัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง	และเขียนประโยคสัญลักษณ์แสดง	และเขียนประโยคสัญลักษณ์แสดง	และเขียนประโยคสัญลักษณ์แสดง
	แสดงความสัมพันธ์จากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ไม่ได้	ความสัมพันธ์จากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ถูกต้อง	ความสัมพันธ์จากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ถูกต้อง	ความสัมพันธ์จากสิ่งที่โจทย์กำหนดให้
		บางส่วน	ถูกต้อง	และหาคำตอบได้ถูกต้อง
๒. ความมุ่งมั่น ตั้งใจ และรับผิดชอบในการทำงาน	ไม่เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และทำงานไม่สำเร็จ	เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย แต่ทำงานไม่สำเร็จ	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ แต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และถูกต้องสมบูรณ์

ระดับคุณภาพ

คะแนน ๘-๙ ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม

คะแนน ๖-๗ ระดับคุณภาพ ดี

คะแนน ๔-๕ ระดับคุณภาพ พอใช้

คะแนน ๐-๓ ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

๘. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ ๑

ขั้นนำ

- ๑) ครูทักทายนักเรียนด้วยเพลง “อยู่ไหน” เพื่อเตรียมความพร้อม
- ๒) ครูทบทวนการบวก ลบ จำนวนที่มีผลลัพธ์ไม่เกิน ๑๐๐ และการบวก ลบระคน โดยกำหนดโจทย์บนกระดานดำ ให้นักเรียนแสดงวิธีหาคำตอบ

ขั้นสอน

- ๓) ครูยกตัวอย่างโจทย์ปัญหาที่ต้องใช้การบวก ลบระคน ๒ ข้อ ให้นักเรียนช่วยกันอ่าน จับใจความจากโจทย์ เขียนแยกแยะสิ่งที่โจทย์กำหนดลงบนกระดานดำ เขียนแสดงความสัมพันธ์เป็นประโยคสัญลักษณ์และหาคำตอบ แล้วให้เพื่อน ๆ ตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ
- ๔) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปขั้นตอนการแก้โจทย์ปัญหาที่ต้องใช้การบวก ลบระคน
- ๕) ครูแจกบัตรโจทย์ปัญหาบวก ลบระคน กลุ่มละ ๒ ข้อ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ ๓-๔ คน ร่วมกันวิเคราะห์แก้โจทย์ปัญหาตามลำดับดังนี้
 - ☆ อ่านโจทย์ปัญหาและจับใจความ
 - ☆ เขียนสิ่งที่กำหนดให้เป็นประโยค
 - ☆ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ เขียนเป็นประโยคสัญลักษณ์
 - ☆ เขียนแสดงวิธีหาคำตอบ
- ๖) ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงวิธีแก้โจทย์ปัญหา ครูและเพื่อน ๆ ร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง แลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มตรวจชิ้นงาน ครูชมเชยกลุ่มนักเรียนที่ทำได้ถูกต้อง สมบูรณ์ และอธิบายเพิ่มเติมแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้อง

ชั่วโมงที่ ๒

ขั้นสรุป

- ๗) ครูทบทวนโจทย์ปัญหาที่นักเรียนสร้างขึ้น ร่วมกันวิเคราะห์โจทย์ โดยครูเขียนลงบนกระดานให้นักเรียนพิจารณาแต่ละขั้นตอน
- ๘) ครูทดสอบโดยแจกใบกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนวิเคราะห์โจทย์ปัญหา พร้อมทั้งแสดงวิธีทำ โดยครูกำหนดสถานการณ์เป็นโจทย์ปัญหาการบวก ลบระคน

๙. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- ๙.๑ เพลง “เธออยู่ไหน”
- ๙.๒ แบบทดสอบสถานการณ์
- ๙.๓ เกณฑ์ประเมินภาระงาน

แบบบันทึกคะแนนจากการประเมินการจัดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่ ๕

(คะแนนเต็ม ๙ คะแนน)

ชื่อ-สกุล	ความรู้-ทักษะกระบวนการ			คุณลักษณะฯ ๖.๒	รวมคะแนน แผนที่ ๕	ระดับคุณภาพ
	สถานการณ์ที่ ๑	สถานการณ์ที่ ๒	รวมความรู้ทักษะ			
	๓	๓	๖	๓	๙	

นำไปบันทึกพร้อมกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในแผน/หน่วยอื่น ๆ

แผนการจัดการเรียนรู้ การเฝ้าระวังภัย

รหัสวิชา ง ๒๒๑๐๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาคเรียนที่ ๒

เวลา ๒ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เรียนรู้เรื่องภัย

๑. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง ๑.๑ เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

ตัวชี้วัด ง ๑.๑ ม.๒/๓ มีจิตสำนึกในการทำงาน และใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า

๒. สาระการเรียนรู้แกนกลาง

การประดิษฐ์ของใช้ของตกแต่งจากวัสดุในโรงเรียนหรือท้องถิ่น

๓. สาระสำคัญ

การเฝ้าระวังภัยให้สำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และทักษะการแสวงหาความรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ตลอดจนมีจิตสำนึกในการทำงาน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

๔. สาระการเรียนรู้

๔.๑ ความรู้

การประดิษฐ์ของใช้ของตกแต่งจากวัสดุในโรงเรียนหรือท้องถิ่น

- การเฝ้าระวังภัย

๔.๒ ทักษะกระบวนการ

กระบวนการปฏิบัติรายบุคคล

๔.๓ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ๖.๑.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ๖.๑.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง
๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	๖.๒.๑ ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ๖.๒.๒ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ ๖.๒.๓ ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน นักเรียนเขียนตัวบายศรีใบตองได้เหมาะสม จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดเขียนบายศรีได้ครบถ้วน ทำงานด้วยความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ ชยัน อดทน ทำงานจนสำเร็จ ผลงานมีความประณีต สวยงาม เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง และครู มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน และสามารถบอกขั้นตอนการเขียนบายศรีให้ผู้อื่นได้

๕. การประเมินผล

๑. ประเมินความรู้ เรื่อง บายศรี
๒. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน
๓. ประเมินผลงานการเขียนบายศรี

วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

จุดประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน		
	วิธีการ/เครื่องมือ	ผลงาน/ชิ้นงาน	เกณฑ์การผ่าน
K-ความรู้ บอกขั้นตอน ประโยชน์ และวัสดุ อุปกรณ์ในการทำบายศรี	แบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ ๑
A-คุณลักษณะ ข้อ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน	การสังเกตพฤติกรรม	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ ๑
P-ทักษะ/กระบวนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามขั้นตอน และประหยัด ตรวจสอบผลงาน	ตรวจผลงาน/สังเกต พฤติกรรม การปฏิบัติงาน	ตัวบายศรี	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ ๑

เกณฑ์การประเมิน

เรื่องที่จะประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	๐ (ปรับปรุง)	๑ (ผ่าน)	๒ (ดี)	๓ (ดีเยี่ยม)
K-ความรู้ข้อสอบ วัดองค์ความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง ขั้นตอนประโยชน์ และวัสดุ อุปกรณ์ในการ เย็บตัวบายศรี	ได้คะแนน ๐-๔	ได้คะแนน ๕-๖	ได้คะแนน ๗-๘	ได้คะแนน ๙-๑๐
ตัวชี้วัดที่ ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ การทำงาน	ไม่ตั้งใจและไม่รับ ผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการ ปรับปรุงการทำงาน ให้ดีขึ้น	ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและพัฒนา การทำงานให้ดีขึ้น	ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการ ปรับปรุงและพัฒนา การทำงานให้ดีขึ้น ด้วยตนเอง

เรื่องที่จะประเมิน	เกณฑ์ระดับคุณภาพ			
	๐ (ปรับปรุง)	๑ (ผ่าน)	๒ (ดี)	๓ (ดีเยี่ยม)
ตัวชี้วัดที่ ๖.๒ ทำงานด้วยความ เพียรพยายามและ อดทนเพื่อให้งานสำเร็จ ตามเป้าหมาย	ไม่อดทนต่อการ ทำงาน ช้างาน ไม่สำเร็จ	ทำงานด้วยความ ขยัน อดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตามเป้าหมาย และชื่นชมผลงาน ด้วยความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยัน อดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ย่อท้อต่อปัญหา ในการทำงาน และชื่นชมผลงาน ด้วยความภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความ ขยัน อดทน และ พยายามให้งาน สำเร็จตามเป้าหมาย ภายในเวลาที่กำหนด ไม่ย่อท้อต่อปัญหา แก้ปัญหาอุปสรรค ในการทำงาน และชื่นชมผลงาน ด้วยความภาคภูมิใจ
P-ทักษะ/กระบวนการ ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการ ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง เหมาะสม และประหยัด - ผลงาน	๑. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ของตน มาไม่พร้อม	๑. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ของตน มาไม่พร้อม	๑. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ของตน มาพร้อม	๑. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ของตน มาพร้อม
	๒. เลือกวัสดุ ไม่เหมาะสมกับ การประดิษฐ์	๒. เลือกวัสดุ ไม่เหมาะสมกับ การประดิษฐ์	๒. เลือกวัสดุ เหมาะสมกับ การประดิษฐ์	๒. เลือกวัสดุ เหมาะสมกับ การประดิษฐ์
	๓. ใช้อุปกรณ์ ไม่เหมาะสมกับ ประเภทของงาน	๓. ใช้อุปกรณ์ เหมาะสมกับ ประเภทของงาน	๓. ใช้อุปกรณ์ เหมาะสมกับ ประเภทของงาน	๓. ใช้อุปกรณ์ เหมาะสมกับ ประเภทของงาน
	๔. ไม่ทำความสะอาด- สะอาดเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์	๔. ทำความ- สะอาดเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ หลังเลิกใช้ เป็นบางครั้ง	๔. ทำความสะอาด และเก็บเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ หลังเลิกใช้ เกือบทุกครั้ง	๔. ทำความสะอาด และเก็บเครื่องใช้วัสดุ อุปกรณ์หลังเลิกใช้ ทุกครั้ง
	๕. ผลงาน ไม่สวยงาม ต้องปรับปรุง	๕. ผลงานพอใช้	๕. ผลงานสวยงาม	๕. ผลงานประณีต สวยงาม

๖. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการเรียนรู้

๑. กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้

๑.๑ นักเรียนทำสมาธิก่อนเรียน ๕ นาที ครูสอดแทรกหลักธรรมเรื่อง ความวิริยะในการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความมุ่งมั่นในการทำงาน

๑.๒ นักเรียนดูหุ่นจำลองของจริง บายศรีปากชามและบายศรีใหญ่ พร้อมกับสนทนาถึง

- รูปร่าง ลักษณะของบายศรีปากชาม และบายศรีใหญ่

๑.๓ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

๒. กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน

๒.๑ นักเรียนตรวจสอบวัสดุ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานใบตองการเย็บตัวบายศรี

๒.๒ ครูอธิบายส่วนประกอบของบายศรี

๒.๓ นักเรียนศึกษาใบความรู้ในการเย็บตัวบายศรี จากนั้นครูอธิบายขั้นตอนในใบความรู้ ครูสาธิตการพับ ม้วน ใบตองเพื่อทำตัวบายศรี แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตามเป็นขั้นตอน

๒.๔ นักเรียนปฏิบัติการเย็บตัวบายศรีจนสำเร็จตัวที่หนึ่ง ครูสำรวจการทำงานของนักเรียน โดยให้คำแนะนำ ชื่นชมผลงาน นักเรียนที่มีทักษะสามารถแนะนำเพื่อน

๒.๕ นักเรียนปฏิบัติเย็บตัวบายศรีตัวที่ ๒ เพื่อให้เกิดความชำนาญ

๒.๖ นักเรียนประเมินผลงานของตัวเองโดยเปรียบเทียบผลงานครั้งที่ ๑ และ ๒ และให้เลือกผลงานชิ้นที่นักเรียนพอใจที่สุดส่งในกลุ่มชั้นเรียน และให้นักเรียนทุกคนช่วยกันเรียงผลงานของทุกคนแบ่งเป็น ๔ ระดับ คือ ผลงานระดับดีมาก/ดี/พอใช้/ต้องปรับปรุง โดยบันทึกผลการประเมินลงในแบบบันทึก

๒.๗ นักเรียนที่ได้คะแนนอันดับดีมาก เสนอผลงานหน้าชั้นเรียน บอกถึงเทคนิคในการเย็บบายศรีใบตอง และจุดเด่นของผลงาน

๓. กิจกรรมรวมยอด/สรุปผลการเรียน

๓.๑ ครูสรุปการปฏิบัติงานการเย็บตัวบายศรี แนะนำข้อบกพร่อง เพื่อให้นักเรียนนำไปแก้ไข พัฒนา อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนพัฒนางานและนำมาส่งใหม่ได้ตลอดภาคเรียน

๓.๒ นักเรียนวางแผนการปฏิบัติงานในสัปดาห์ต่อไป

๗. สื่อการเรียนรู้

๑. หุ่นจำลองบายศรีปากชาม และบายศรีใหญ่
๒. ใบความรู้วิธีปฏิบัติงานการเย็บตัวบายศรี

๘. แหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม

มณีรัตน์ จันทนะพะลิน. (๒๕๔๐). งานใบตอง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, หน้า ๓๒๐.

๙. กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่อง/เสนอแนะ

นักเรียนนำความรู้ ทักษะและกระบวนการไปทำบายศรีปากชามและบายศรีสู่ขวัญในสัปดาห์ต่อไป และพัฒนาสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นงานที่แปลกใหม่ขึ้น

๑๐. แนวคิด/เนื้อหาที่บูรณาการ

๑. วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการนำน้ำมะนาวซึ่งมีฤทธิ์เป็นกรดผสมกับน้ำซุบใบตอง เพื่อป้องกันไม่ให้ขอบใบตองดำและช้ำ
๒. คณิตศาสตร์ เรื่อง มุม เศษส่วน
๓. ภาษาไทย การพูด การนำเสนอผลงาน การอ่านใบความรู้
๔. สังคมศึกษา การทำสมาธิ วัฒนธรรมประเพณี
๕. ศิลปะ การจัดวางลำดับตัวบายศรีให้ได้ขนาดและสมดุล

แบบบันทึกผลการประเมินผล

รายการ	คุณลักษณะ (ระดับคุณภาพ)		การปฏิบัติงาน (๑๕ คะแนน)							คะแนน
										ข้อสอบ (๑๐ คะแนน)
ชื่อ-สกุล	ตัวชี้วัดที่ ๖.๑ ตั้งใจและ รับผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่ การทำงาน	ตัวชี้วัดที่ ๖.๒ ทำงานด้วยความ เพียรพยายาม และอดทน เพื่อให้งานสำเร็จ ตามเป้าหมาย	การเตรียม อุปกรณ์ (๓)	การเลือก วัสดุ (๓)	การใช้ อุปกรณ์ (๓)	การ ทำความสะอาด อุปกรณ์ (๓)	ผลงาน (๓)	รวม (๑๕)		

ลงชื่อ _____ ผู้ประเมิน
(_____) ครู/นักเรียน

- เกณฑ์การประเมินผลคุณลักษณะ**
- ระดับคุณภาพ ๓ ระดับดีเยี่ยม
 - ระดับคุณภาพ ๒ ระดับดี
 - ระดับคุณภาพ ๑ ระดับผ่าน
 - ระดับคุณภาพ ๐ ระดับไม่ผ่าน

ตัวอย่าง

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรม ร่วมด้วยช่วยกันสร้างสรรคความดี

๑. จุดประสงค์

๑. เพื่อสร้างนิสัยความรับผิดชอบการทำงานของกลุ่ม
๒. เพื่อให้เห็นคุณค่าของการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

๒. เป้าหมาย

นักเรียนปฏิบัติหน้าที่และทำงานกลุ่มในการรักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนโดยเน้นคุณลักษณะ ดังนี้

๑. มีวินัย ตัวชี้วัด ข้อ ๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
๒. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ตัวชี้วัด ข้อ ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงาน และข้อ ๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย
๓. มีจิตสาธารณะ ตัวชี้วัด ข้อ ๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และข้อ ๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

๓. ขั้นตอนกิจกรรม

๑. สร้างความเข้าใจในเรื่องการทำงานร่วมกัน การเห็นคุณค่าของการรักษาสิ่งแวดล้อม
๒. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเขตการรับผิดชอบ หรือครูจัดแบ่งกลุ่มให้ตามความเหมาะสม
๓. นักเรียนแบ่งหน้าที่ตามความรับผิดชอบหรือครูแนะนำ
๔. นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่
๕. นักเรียนประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและปรับปรุง
๖. นักเรียนสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำเสนอผลการปฏิบัติงานต่อผู้อื่น

๔. ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จ

๑. นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน
๒. นักเรียนตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน
๓. นักเรียนทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย
๔. นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
๕. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน

๕. การประเมินผล

๑. ผู้เรียนประเมินตนเอง
๒. กลุ่มประเมิน
๓. เพื่อนประเมิน
๔. ครูอื่น ๆ ร่วมประเมิน

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างนิสัยเรื่องความประหยัดทั้งของส่วนตัวและของส่วนรวม
๒. เพื่อให้เห็นคุณค่าของความประหยัด

๒. เป้าหมาย

นักเรียนอยู่อย่างพอเพียง ตัวชี้วัด ๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

๓. ขั้นตอนกิจกรรม

๑. สร้างความตระหนักถึงประโยชน์และผลดีของความประหยัดในปัจจุบันและอนาคต (อาจใช้ข่าวหนังสือพิมพ์ หรือใช้กรณีศึกษาเป็นสื่อ)
๒. นักเรียนรวมกลุ่มสำรวจ/บันทึก รายรับ-รายจ่ายของตนเองหรือของครอบครัว จำแนกสิ่งที่จำเป็นกับสิ่งที่ฟุ่มเฟือยหรือเกินความจำเป็น
๓. นักเรียนร่วมกันสรุปถึงรายจ่ายที่เกินจำเป็น และวิธีการลดรายจ่ายที่เกินจำเป็น

๔. นักเรียนตั้งเป้าหมายของการประหยัดรายจ่ายตามสถานะของตนเอง โดยกำหนดระยะเวลาปฏิบัติรายจ่ายภายใน ๑ เดือน

๕. นักเรียนจัดทำบัญชีการรับ-การจ่ายของตนเอง/ครอบครัวทุกวันติดต่อกัน ๑ เดือน

๖. นักเรียนสรุปผลของการใช้จ่ายในช่วงเวลา ๑ เดือน

๗. นักเรียนสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ และกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อการประหยัดอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวันต่อไป

๔. ตัวชี้วัดของความสำเร็จ

นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

๕. การประเมินผล

๑. ตรวจสอบบันทึกการรับ-รายจ่าย

๒. สังเกต ตรวจสอบ การรายงานผลของผู้เรียนรายบุคคล

๓. สัมภาษณ์-สอบถาม พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือบุคคลในครอบครัว

๔. ผู้เรียนหรือเพื่อนประเมิน

ตัวอย่าง

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

โครงการส่งเสริมคุณธรรมสร้างระเบียบวินัยภายในห้องเรียน

๑. ชื่อโครงการ

ส่งเสริมคุณธรรมสร้างระเบียบวินัยภายในห้องเรียน

๒. ระดับชั้น

ป.๑-ป.๖

๓. หลักการและเหตุผล

การปรับปรุงแก้ไขหรือการพัฒนาตนเองของนักเรียนที่เกิดจากความคิด ความตระหนักของตัวนักเรียนเองจะส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างแท้จริง และเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๔. วัตถุประสงค์

- ๔.๑ เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน และสังคมได้
- ๔.๒ เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๔.๓ เพื่อให้นักเรียนใช้ทรัพยากรของส่วนกลางอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี

๕. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖

๖. วิธีการดำเนินการ

- ๖.๑ แต่งตั้งนักเรียนเพื่อรับผิดชอบภาระงานที่กำหนด
- ๖.๒ กำหนดเกณฑ์การประเมิน เช่น
 - ความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียน
 - ความสะอาดเรียบร้อยของโต๊ะเรียน
 - ความสะอาดเรียบร้อยของกระดานดำ
 - ความรับผิดชอบในการปิดไฟฟ้า ปิดพัดลม

๖.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินตามเกณฑ์ (ไม่ผ่าน, ผ่าน, ดี, ดีเยี่ยม)

๖.๔ สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานเป็นรายภาคเรียน

๗. สื่ออุปกรณ์

อุปกรณ์ในการทำความสะอาด

๘. การวัดและประเมินผล

การสังเกต

๙. ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จ

นักเรียนผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นต่ำตั้งแต่ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

๑. ชื่อโครงการ

เด็กดีในดวงใจ

๒. ระดับชั้น

ทุกระดับชั้น

๓. หลักการและเหตุผล

เด็กดีในดวงใจเป็นผู้ที่มีคุณธรรมทางด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๘ ประการ เป็นเด็ก/เยาวชนที่พึงประสงค์ของโรงเรียนและสังคม

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๔.๒ เพื่อให้นักเรียนมีขวัญและกำลังใจในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖

๖. วิธีการดำเนินการ

- ๖.๑ ประชาสัมพันธ์โครงการให้นักเรียนทราบ พร้อมแจ้งเกณฑ์การสรรหาเด็กดีในดวงใจ
- ๖.๒ สรรหานักเรียน “เด็กดีในดวงใจ” ระดับห้องเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สัปดาห์ละ ๑ คน และระดับชั้นเรียน เดือนละ ๑ คน
- ๖.๓ แจ้งข่าวผู้ที่มีความสมบัติเป็นเด็กดีในดวงใจที่เพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์
- ๖.๔ ประกาศเกียรติคุณ ยกย่อง เช่น ตีพิมพ์ภาพถ่าย เขียนประวัติ มอบเกียรติบัตร
- ๖.๕ ประกาศยกย่องชมเชยผู้ปกครอง/ชุมชน โดยใช้จดหมายหรือใบประกาศแจ้งให้ทราบ

๗. งบประมาณ

ค่าจัดทำเกียรติบัตร ใบประกาศเกียรติคุณ ป้ายประกาศ

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๘.๑ ครูประจำวิชา/ครูประจำชั้น
- ๘.๒ ผู้บริหารโรงเรียน

๙. การวัดและประเมินผล

- ๙.๑ การสังเกต
- ๙.๒ การสอบถาม

หมายเหตุ

๑. ระยะเวลาการประกาศเกียรติคุณนักเรียน พิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน
๒. จำนวนนักเรียนที่ได้รับการยกย่องเป็นเด็กดีในดวงใจขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ของแต่ละโรงเรียน

๑. ชื่อโครงการ

จิตสาธารณะ

๒. ระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

๓. หลักการและเหตุผล

ผู้ที่มีจิตสาธารณะเป็นผู้ที่มีความเสียสละ อาสาช่วยเหลือผู้อื่น จึงช่วยเหลือสังคมตามกำลังความสามารถด้วยการเสียสละแรงกาย ใจ และสติปัญญา หรือลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน

๔. วัตถุประสงค์

- ๔.๑ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ
- ๔.๒ เพื่อเผยแพร่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

๕. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

๖. วิธีการดำเนินการ

- ๖.๑ แต่งตั้งคณะทำงาน คณะครูเพื่อเป็นที่ปรึกษานักเรียนกลุ่มละ ๑ คน
- ๖.๒ รับสมัครนักเรียนกลุ่มละ ๑๕-๒๐ คน ให้นักเรียนเลือกประธาน รองประธาน กรรมการ เกร์ณุก และเลขานุการ
- ๖.๓ ประชุมนักเรียนเพื่อชี้แจงวิธีการเขียนโครงการ เว้นช่วงเวลาให้นักเรียนประชุมสมาชิกเพื่อกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินกิจกรรม
- ๖.๔ ประชุมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนนำเสนอโครงการ โดยครูที่ปรึกษาพิจารณาให้ความช่วยเหลือ
- ๖.๕ นักเรียนดำเนินกิจกรรมโดยมีครูที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมและประเมินผล
- ๖.๖ รายงานผลการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จัดนิทรรศการ แสดงผลงาน หรือประกาศเกียรติคุณ

๗. งบประมาณ

- ๗.๑ บริจาค
- ๗.๒ โรงเรียนสนับสนุน

๘. การวัดและประเมินผล

- ๘.๑ การสังเกตพฤติกรรม
- ๘.๒ รายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม
- ๘.๓ การเขียน/การพูดแสดงความรู้สึก

๙. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๙.๑ ครูที่ปรึกษา
- ๙.๒ นักเรียนกลุ่มจิตสาธารณะ

หมายเหตุ ตัวอย่างโครงการจิตสาธารณะของนักเรียน

- ๑. พี่สอนน้อง (สอนหนังสือเด็กเล็ก/ชวนน้องเล่นเกม)
 - ๒. พี่ดูแลน้อง (ช่วยตัดผม/กำจัดเหา/ตัดเล็บ)
 - ๓. เก็บขยะในชุมชน
 - ๔. ทำความสะอาดวัด
 - ๕. ดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล
 - ๖. อาสาจราจร
 - ๗. เลี้ยงอาหารกลางวันเด็กพิการ
 - ๘. ปลูกต้นไม้/ปลูกป่า
 - ๙. ซ่อมแซมสถานที่สาธารณะ เช่น ตู้โทรศัพท์ ป้ายรถเมล์ ฯลฯ
 - ๑๐. ดูแลคนชรา
 - ๑๑. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ฯลฯ

๑๐. เกณฑ์คุณธรรม

มีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัดที่ ๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ

ดีเยี่ยม (๓) ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงาน อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ดี (๒) ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงาน อาสาทำงานและแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ผ่าน (๑) ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงาน และอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ตัวชี้วัดที่ ๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ดีเยี่ยม (๓) ดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

ดี (๒) ดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียนและโรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

ผ่าน (๑) ดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียนและโรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน

๑. ชื่อโครงการ

โลกกว้าง การเรียนรู้

๒. ระดับชั้น

ชั้นประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา

๓. หลักการและเหตุผล

ความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน และการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนเป็นคุณลักษณะนิสัยของผู้ใฝ่เรียนรู้ ซึ่งผู้ที่จะใฝ่เรียนรู้นั้นจะต้องมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความมุ่งมั่นเรียนรู้เป็นพื้นฐาน

๔. วัตถุประสงค์

- ๔.๑ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา
- ๔.๒ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ลึกซึ้งกว้างขวาง
- ๔.๓ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๕. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ สุจริต มุ่งมั่นในการทำงาน

๖. วิธีการดำเนินการ

- ๖.๑ สำรวจแหล่งเรียนรู้จากเว็บไซต์ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน/ท้องถิ่น
- ๖.๒ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ที่ได้จากการสำรวจ
- ๖.๓ ประชาสัมพันธ์/ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนได้รับรู้อย่างทั่วถึง ด้วยการจัดป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ เสียงตามสาย บอกรผ่านครูประจำชั้น ฯลฯ
- ๖.๔ รับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ
- ๖.๕ จัดกลุ่มนักเรียนโดยจัดโครงสร้างกลุ่มตามรูปแบบประชาธิปไตย มีประธาน รองประธาน เลขานุการ และสมาชิกเป็นคณะกรรมการ
- ๖.๖ กลุ่มนักเรียนกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ ระยะเวลาในการศึกษาเรียนรู้ เวลาสิ้นสุดโครงการ และภาระงานของกลุ่ม
- ๖.๗ กลุ่มนักเรียนดำเนินกิจกรรมตามที่กลุ่มกำหนด
- ๖.๘ ประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มนักเรียน เช่น
 - กลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงไร และผลสำเร็จเป็นอย่างไร
 - ผลงาน/ภาระงานของกลุ่มที่ปรากฏมีอะไรบ้าง
 - ปัญหา อุปสรรค ที่กลุ่มประสบ และวิธีการแก้ไขปัญหาหรือการชนะอุปสรรค
 - ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้ของกลุ่ม/สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ/เขียนสะท้อนความคิด
- ๖.๙ กลุ่มนักเรียนรายงานผลการเรียนรู้โลกกว้างของแต่ละกลุ่มต่อสมาชิกโครงการ
- ๖.๑๐ ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ ด้วยการจัดนิทรรศการผลงานหรือจัดตลาดนัดองค์ความรู้โลกกว้าง
- ๖.๑๑ รายงานโครงการ

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๗.๑ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- ๗.๒ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๗.๓ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ
- ๗.๔ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- ๗.๕ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- ๗.๖ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- ๗.๗ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- ๗.๘ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

๘. งบประมาณ

งบอุดหนุนการศึกษา

๙. สถานที่หรือแหล่งเรียนรู้

- ๙.๑ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น/ชุมชน
- ๙.๒ เว็บไซต์
- ๙.๓ เอกสาร วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ฯลฯ
- ๙.๔ ความรู้ที่จำเป็น
 - ความรู้เรื่องสุขภาพ
 - ความรู้เรื่องการอาชีพ
 - ความรู้เรื่องพืช สัตว์เศรษฐกิจ
 - ความรู้เรื่องภูมิศาสตร์/ประวัติศาสตร์
 - ความรู้เรื่องวัฒนธรรม
 - ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม
 - ความรู้เรื่องภัยธรรมชาติ
 - ความรู้เรื่องแฟชั่น
 - ความรู้เรื่องภาพยนตร์
 - ความรู้เรื่องสิ่งประดิษฐ์
 - ความรู้เรื่องสัตว์เลี้ยง
 - ความรู้เรื่องสถาบันการศึกษา
 - ความรู้เรื่องศาสนา
 - ความรู้เรื่องภาษา
 - ความรู้เรื่องปัญหาสังคม
 - ความรู้เรื่องวรรณคดี วรรณกรรม
 - ความรู้เรื่องเทคโนโลยี
 - ความรู้เรื่องดาราศาสตร์/เพลง

ฯลฯ

๑๐. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑๐.๑ ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร สื่อเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑๐.๒ ผู้เรียนบันทึกความรู้จากสิ่งที่เรียนรู้สรุปเป็นองค์ความรู้

๑๐.๓ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ (การนำเสนอด้วยวาจาประกอบหลักฐาน อ่างอิง การจัดนิทรรศการ) เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๑. การวัดและประเมินผล

สังเกต ตรวจสอบผลงาน ผู้เรียนประเมินตนเอง

๑๒. เกณฑ์คุณภาพ

๑๒.๑ ใฝ่เรียนรู้

คุณภาพระดับ ๑ (ผ่าน)

ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร สื่อเทคโนโลยี หรือจาก แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

คุณภาพระดับ ๒ (ดี)

ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้อื่น และมีการบันทึกความรู้

คุณภาพระดับ ๓ (ดีเยี่ยม)

ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสาร สื่อเทคโนโลยี ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้อื่น มีบันทึกความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น

๑๒.๒ ซื่อสัตย์สุจริต

คุณภาพระดับ ๑ (ผ่าน)

ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับตนเอง กลุ่มเพื่อนและครู

คุณภาพระดับ ๒ (ดี)

ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน และครู ละอาย เกรงกลัวที่จะทำความผิด

คุณภาพระดับ ๓ (ดีเยี่ยม)

ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน และครู ละอาย เกรงกลัวที่จะทำความผิด เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการประพฤติตรงตามความเป็นจริง

๑๒.๓ มุ่งมั่นในการทำงาน

คุณภาพระดับ ๑ (ผ่าน)

ทำงานด้วยความขยัน และพยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

คุณภาพระดับ ๒ (ดี)

ทำงานด้วยความขยัน และพยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมายและเสนอผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

คุณภาพระดับ ๓ (ดีเยี่ยม)

ทำงานด้วยความขยัน และพยายามให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ย่อท้อต่อปัญหาในการทำงาน และเสนอผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

๑. ชื่อโครงการ

มุ่งสู่นักเรียนคุณภาพ

๒. ระดับชั้น

ม.๑-ม.๖

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมกรใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทย มีวินัย มุ่งมั่นในการทำงาน และเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์

๓.๒ เพื่อให้ นักเรียนใช้ชีวิตประจำวันอย่างพอเพียง อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

๔. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖

๕. วิธีการดำเนินการ

- ๕.๑ กำหนดฐานกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์
- ๕.๒ จัดทำคู่มือครูในแต่ละฐานกิจกรรม จำนวน ๕ ฐาน ทุกระดับชั้น
- ๕.๓ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครูศึกษาคู่มือ
- ๕.๔ ดำเนินการจัดกิจกรรมแต่ละระดับชั้น ฐานละ ๑ วัน รวม ๕ ฐาน ๕ วัน ๆ ละ ๓๐ นาที

(๐๘.๓๐-๐๙.๐๐ น.)

๕.๕ ประเมินผลการจัดกิจกรรมตามที่กำหนดในคู่มือ โดยครูที่ปรึกษาและครูผู้รับผิดชอบ
โครงการ

กิจกรรมในแต่ละฐาน

กิจกรรมที่ ๑ ฐานใฝ่เรียนรู้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
๒. เพื่อให้นักเรียนมีการบันทึกความรู้ และสรุปเป็นองค์ความรู้ได้
๓. เพื่อให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

วิธีดำเนินการ

กำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องทั่ว ๆ ไปที่เหมาะสมกับระดับชั้น ให้ผู้เรียนวิเคราะห์สถานการณ์เป็นรายบุคคล เลือกตัวแทนนำเสนอ แต่ละสัปดาห์จะเปลี่ยนสถานการณ์ที่กำหนด โดยครูผู้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ

กิจกรรมที่ ๒ ฐานรักความเป็นไทย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทแบบไทย
๒. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักของศาสนา

วิธีดำเนินการ

กำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย ครั้งละ ๑ สถานการณ์ แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์สถานการณ์หรือจัดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติตามสถานการณ์ที่กำหนด เช่น ทำบุญตักบาตร มารยาทแบบไทย ประเพณีต่าง ๆ การปฏิบัติตามศาสนกิจ เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๓ ฐานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ให้นักเรียนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
๒. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน
๓. เพื่อให้ให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน

วิธีดำเนินการ

กำหนดกิจกรรมตามรูปแบบของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยให้นักเรียนสำรวจพืชในท้องถิ่น จัดทำป้ายชื่อพันธุ์ไม้ ปลูกพืชเพิ่มเติม ดูแลรักษา การนำพืชมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกทำเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่พันธุ์พืชในท้องถิ่น

กิจกรรมที่ ๔ ฐานตามรอยพ่อ พออยู่พอกิน และพอเพียง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ให้นักเรียนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. เพื่อให้ให้นักเรียนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์
๓. เพื่อให้ให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการ

จัดให้ผู้เรียนศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการในพระราชดำริต่าง ๆ รวมทั้งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน และจัดทำรายงานชิ้นงาน จัดทำโครงการ เพื่อนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดเป็น นิทรรศการ

กิจกรรมที่ ๕ ฐานเพื่อนสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๒. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้อื่น

วิธีดำเนินการ

ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน ค้นหาความสามารถพิเศษ และจุดพัฒนาของ นักเรียน ให้นักเรียนค้นหาตนเอง รู้จักตนเอง และความต้องการของตนเอง แล้วให้นักเรียนรวมกลุ่ม ตามลักษณะความต้องการ และคิดค้นวิธีการที่จะพัฒนาตนเอง เขียนเป็นแผนการดำเนินงาน โดยมีครู เป็นที่ปรึกษา ดูแล และสนับสนุนในการดำเนินการ

๖. งบประมาณ

- ๖.๑ ค่าจัดทำเอกสารคู่มือ
- ๖.๒ ค่าวิทยากร

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๗.๑ ครูที่ปรึกษา
- ๗.๒ ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ๗.๓ ครูแนะแนว
- ๗.๔ ครูระดับชั้น
- ๗.๕ ครูรับผิดชอบกลุ่มสาระ/งานต่าง ๆ ในโรงเรียน

๘. การวัดและประเมินผล

- ๘.๑ การสังเกต
- ๘.๒ การสอบถาม
- ๘.๓ การทดสอบ

ตัวอย่าง

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจกรรมประจำวัน

คุณลักษณะสร้างได้ด้วยวินัยเชิงบวก

โรงเรียนวินัยวิทยาคม เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทุก ๆ เข้าเวลา ๐๘.๐๐ น. นักเรียนทุกคนจะต้องมาเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ไหว้พระ ทำสมาธิ และรายงานผลการตรวจสอบการทำงาน of นักเรียนแต่ละช่วงชั้นตามที่ได้รับมอบหมายให้ทำงาน เรียกว่า “งานกลุ่มสี” และที่สำคัญมีการรายงานความสะอาดของห้องเรียน ซึ่งดำเนินการโดย “สภานักเรียน”

เสียงประกาศของสภานักเรียนแทบทุกเช้าตลอดระยะเวลา ๑ สัปดาห์ที่ผ่านมาคือ “ห้องเรียนที่ไม่สะอาด ไม่เป็นระเบียบ ต้องปรับปรุง ได้แก่ ห้องเรียนชั้น ม.๒ และชั้น ม.๓” จนเด็กนักเรียนชั้นอื่น ๆ ส่งเสียง ฮือ...ฮา...โห... เมื่อเสียงประกาศจบลง สร้างความหงุดหงิด คับข้องใจ ให้กับคณะครูผู้สอนชั้น ม.๒ และ ม.๓ เป็นอย่างยิ่ง

“ไม่อ่อนดัดง่าย...ไม่แก้ดัดยาก”

“เด็กถูกละเลยมานาน...พอมาถึงเราก็ตายเกินแก้”

“เราต้องหามาตรการลงโทษทีละคน ทีละกลุ่มให้อยู่หมัด”

“อับอายขายขี้หน้า ทำไงก็ทำเถอะ”

“ครูแนะแนว ช่วยแนะแนวให้มีวินัยหน่อยสิ”

“พี่ไม่อยากเป็นครูประจำชั้นเลย เหนื่อย”

เสียงของครูผู้สอนในสายชั้นมัธยมศึกษาต่างระเบ็งแข็งแรงแด้วยความกังวล เบื่อหน่าย ท้อแท้ ครูป่าอูบลก็มีสีหน้ากังวล แต่แวตาคุ่นคิด “เด็กก็คือเด็ก ไม่ใช่ผู้ใหญ่ตัวเล็กเสียเมื่อไหร่ การอบรม บ่มนิสัย ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นหน้าที่ของ “ครู” เราต้องทำได้”

ครูป่าอูบล ครูแนะแนว เข้ามาพบนักเรียนในห้องด้วยท่าทางปกติ พุดทักทายอย่างเป็นกัลยาณมิตร และเริ่มใช้วินัยเชิงบวกกับนักเรียนดังนี้

๑. สร้างสัมพันธ์ด้วยการเปิดเผยตนเอง

“นักเรียนคะ นักเรียนไม่ต้องเสียใจนะ ที่ถูกประเมินเรื่องห้องเรียนไม่สะอาด สมัยก่อนครูก็โดนแบบนี้ รุ่นพี่ของนักเรียนก็โดนแบบนี้ แต่ครูเป็นห่วงความรู้สึกของพวกเรานะ ถ้าถูกประเมินแบบนี้ประกาศว่าเราต้องปรับปรุงไปเรื่อย ๆ...เราจะรู้สึกอย่างไร”

๒. ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนเปิดเผยตนเอง

“แล้วพวกเราคิดเห็นอย่างไรกับเรื่องนี้”

เด็กตอบว่า

“เขาไม่ช่วยกันทำความสะอาด”

“เขาเล่นกันในห้อง ใส่รองเท้ามาในห้อง”

“เวรไม่ทำความสะอาด”

“เขาเอาขนมมากินในห้อง”

“เขาเสียงดัง พับกระดาษขว้างกันแล้วไม่เก็บ”

ฯลฯ

๓. ขั้นตรวจสอบความตระหนัก

“แล้วเราจะทำอย่างไรห้องเรียนเราจึงจะสะอาด สวยงาม และเป็นระเบียบ”

เด็ก ๆ ตอบว่า

“ลงโทษ ดีเลย ปรับเลยครับ”

“แบ่งกลุ่มรับผิดชอบใหม่”

“ต้องช่วยกันจริง ๆ”

“มีคนทำไม่ดีไม่กี่คน บอกก็ไม่ฟัง”

“หัวหน้าบอกเขาก็ไม่ทำ”

ฯลฯ

“ถ้าอย่างนั้นเรามากำหนดกติกาการทำห้องเรียนให้น่าอยู่ร่วมกันดีไหม”

๔. ขั้นสร้างความคาดหวัง

“เอาละทีนี้ครูอยากทราบว่าพวกเราต้องการให้ห้องเรียนของเราเป็นอย่างไร”

เด็ก ๆ ตอบว่า

“สะอาด ให้พื้นที่ห้องนั่งนอนเล่นได้”

“ไม่เล่นกันเสียงดัง”

“เอาขยะไปทิ้งทุกวัน”

“จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เป็นระเบียบ”

“มีความรู้ มีหนังสือให้อ่าน”

“จัดป้ายนิทรรศการให้สวยงาม”
“ปิดพัดลม ปิดไฟ ก่อนออกจากห้อง”
“หาไม้กวาด ไม้ถูพื้นมาเพิ่มเติม”
“ทุกคนต้องเช็ดฟุ้งหัวหน้าด้วย”

ฯลฯ

๕. ชั้นจัดระบบและเสริมแรง

“ยอดเยี่ยมมากเลย ถ้าอย่างนั้น เรามาค้นคว้าหาคำอธิบายกันใหม่ว่าใครจะทำอะไรบ้าง”
กลุ่มที่ ๑ เอาขยะไปทิ้งทุกวัน และปิดพัดลม ปิดไฟ
กลุ่มที่ ๒ กวาด ถูพื้นห้อง
กลุ่มที่ ๓ จัดโต๊ะ เก้าอี้ ที่วางหนังสือให้เรียบร้อย
กลุ่มที่ ๔ จัดบอร์ด เปลี่ยนบอร์ดความรู้
กลุ่มที่ ๕ หาหนังสือมาไว้ในห้องให้เพื่อน ๆ อ่าน

๖. ชั้นตรวจสอบ

“แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าใครทำหรือไม่ทำตามกติกาข้อตกลง”
“แล้วถ้าพวกเรา กลุ่มหรือคนใดคนหนึ่งไม่ทำตามกติกาข้อตกลงล่ะ จะทำอย่างไร นักเรียน
ดูแลกันเองนะคะ”

หลังจากนั้น มีการปรับปรุงห้องเรียนกันอย่างจริงจังและสนุกสนาน มีเสียงหยอกล้อกันระหว่าง
ทำงาน และมีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อการเปลี่ยนแปลง มีการประเมินและตรวจสอบโดยหัวหน้ากลุ่ม
และกลุ่มอื่น ๆ ก็ประเมินและบันทึกไว้ด้วย เด็ก ๆ ควบคุมดูแลกันเอง ตักเตือนกันเอง ซึ่งเด็กใช้คำว่า
“รักเพื่อนต้องเตือนเพื่อน”

๗. ชั้นติดตามผล

หลังจากนั้น ครู นักเรียน และหัวหน้ากลุ่มก็นำผลการประเมินมาสรุปสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง
เพื่อดูการเปลี่ยนแปลง

๘. ชั้นชื่นชม ภาคภูมิใจ

สัปดาห์ต่อมา ผลการตรวจความเป็นระเบียบของห้องโดยคณะกรรมการสภานักเรียน
ที่ประกาศหน้าเสาธงตอนเช้าดูเหมือนว่าเป็นสิ่งที่ไพเราะชัดเจนที่สุดในรอบปีว่า

“ห้องเรียนที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย ยอดเยี่ยม ได้แก่ ห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และปีที่ ๓” พอสิ้นเสียงประกาศนักเรียนมัธยมทุกคนต่างปรบมือเสียงดังกึกก้องต่อเนื่องยาวนาน.. เด็ก ๆ มัธยมปีที่ ๒ และ ๓ ทุกคนหัวใจพองโต ใบหน้า สีหน้า ท่าทางยิ้มแย้ม แจ่มใส เดินแถวกลับห้องเรียนอย่างสง่าผ่าเผย ภาคภูมิใจในความสำเร็จ และเป็นพี่ของน้อง ๆ อย่างมั่นใจ

สัมพันธน้องพี่ ก่อเกิดเพื่อพ่อ

โรงเรียนรักชาติศึกษา เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เนื่องจากมีนักเรียนหลายระดับในโรงเรียนเดียวกัน ทำให้มีปัญหาเกิดขึ้น เช่น พี่รังแกน้อง พี่เอาเปรียบน้อง เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาการเข้าแถวเคารพธงชาติ พี่มัธยมจะยืนในร่มรอให้น้องเข้าแถวเสร็จก่อน เมื่อใกล้เวลาเคารพธงชาติจึงจะเดินมาเข้าแถว ผู้บริหารและคณะครูได้ปรึกษากันเพื่อแก้ปัญหาว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้นักเรียนเข้าแถวอย่างพร้อมเพรียงกัน ในที่สุดทางโรงเรียนจึงได้จัดทำโครงการสัมพันธน้องพี่ ทำดีเพื่อพ่อ โดยจัดแบ่งนักเรียนคละชั้นกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๑๐-๑๕ คน มีนักเรียนระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีครูที่ปรึกษากลุ่มละ ๑ คน การเข้าแถวแต่ละวันให้หัวหน้ากลุ่มดูแลน้องเข้าแถวให้เป็นระเบียบ การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน มีการไหว้ซึ่งกันและกัน เวลาพักรับประทานอาหารกลางวันก็ให้แต่ละกลุ่มรับประทานอาหารร่วมกัน ก่อนทานอาหารก็ให้นักเรียนพิจารณาอาหารเพื่อระลึกถึงบุญคุณของอาหาร ผู้ประกอบอาหาร และเห็นคุณค่าของอาหารที่รับประทาน พี่เล่นิทานให้น้องฟัง พี่พาน้องอ่านหนังสือ เมื่อใกล้งานกีฬาสีของโรงเรียน ก็จัดให้นักเรียนกลุ่มเดียวกัน อยู่สีเดียวกัน พี่พาน้องซ้อมกีฬา ซ้อมกองเชียร์ และร่วมกันจัดงานกีฬาสี โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา เมื่อเวลาผ่านไป ๑ ภาคเรียน ผู้บริหารและคณะครูได้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนอย่างชัดเจน คือ พี่รักน้อง ไม่มีการรังแกน้อง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น การจัดการเรียนการสอนของครูก็มีความราบรื่น ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้อันดีของนักเรียน ชุมชนให้การตอบรับและชื่นชมมากขึ้นด้วย

บทที่ ๓

การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. การดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การดำเนินการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจะบรรลุผลได้นั้นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ดำเนินการพัฒนาทั้งในและนอกห้องเรียน โดยมอบหมายภารกิจในการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในห้องเรียน ให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ โดยสอดคล้องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั่วโมงการเรียนการสอน/กิจกรรมโครงการ หรือในโอกาสอื่น ๆ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการหลายรูปแบบ สถานศึกษาสามารถเลือกนำไปใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ ๑ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ ค่อนข้างสูงถึงสูงมาก และเหมาะสำหรับสถานศึกษาที่ต้องการเน้นด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ความเป็นเลิศ โดยมีนโยบายที่จะให้บุคลากรและครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุกข้อตามที่สถานศึกษากำหนด โดยจะมีคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา เป็นองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาที่คอยช่วยเหลือคณะครู ในกรณีที่พบว่านักเรียนบางคนมีปัญหาที่ซับซ้อนและไม่สามารถจะพัฒนาด้วยกระบวนการธรรมดาได้ มีความจำเป็นต้องทำกรณีศึกษา คณะกรรมการชุดนี้จะทำงานร่วมกับครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษา หรือครูคนอื่นที่สนใจจะทำกรณีศึกษาร่วมกัน นอกจากนี้ อาจนำสถานักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วย โดยสถานศึกษา รับฟังความคิดเห็นของสถานักเรียนถึงวิธีการที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วยกิจกรรมเสริม ซึ่งจะเน้นการพัฒนาและตรวจสอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุกประการตลอดเวลา ทั้งนี้สถานศึกษาอาจมีเป้าหมายว่า นักเรียนร้อยละ ๙๐ ขึ้นไปจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับ “ดี” เป็นอย่างน้อย การประเมินรูปแบบนี้ดำเนินการดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาทำความเข้าใจกับคณะครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชา ครูที่ปรึกษา ครูผู้ดูแลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ร่วมกันพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทุกคุณลักษณะ และร่วมกำหนดตัวชี้วัดหรือพฤติกรรมบ่งชี้ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละคุณลักษณะตามที่คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเพิ่มเติม ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

๒. กำหนดวิธีการประเมิน เกณฑ์ และเครื่องมือ คำอธิบายคุณลักษณะที่สถานศึกษาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

๓. กำหนดระดับของพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่า พฤติกรรมนักเรียนอยู่ในระดับ “เสี่ยง” กล่าวคือ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยวิธีปกติอาจจะไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามเกณฑ์ได้ มีความจำเป็นที่ครูที่ปรึกษา หรือครูผู้สอนร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาต้องใช้กระบวนการอื่นเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาโดยทำกรณีศึกษา

๔. เมื่อสิ้นภาคเรียน/สิ้นปี ครูผู้สอนส่งผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกคนที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งมีครูวัดผลเป็นเลขานุการ

๕. ครูวัดผลดำเนินการประมวลผลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

๖. นำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพิจารณาอนุมัติ

รูปแบบที่ ๒ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง กล่าวคือ มีจำนวนบุคลากรครูที่ครบชั้นเรียน มีครูพิเศษบ้างแต่ไม่มากนัก ครูคนหนึ่งอาจต้องเป็นทั้งผู้สอนและทำงานส่งเสริม รวมทั้งรับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่น ๆ ด้วย สถานศึกษาประเภทดังกล่าวสามารถเลือกใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รูปแบบนี้ โดยการเลือกคุณลักษณะอันพึงประสงค์เฉพาะข้อที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับมาตรฐานหรือตัวชี้วัดในกลุ่มสาระนั้น ๆ ที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบ เพื่อบูรณาการจัดทำแผนการเรียนรู้ และแผนการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ในข้อนั้น ๆ ด้วยในคราวเดียวกัน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็ดำเนินการประเมินร่วมกับตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาคาดหวังว่าเมื่อได้ดำเนินการในภาพรวมแล้ว การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะครบทุกข้อตามที่สถานศึกษากำหนด โดยดำเนินการดังนี้

๑. คณะกรรมการการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาร่วมกับครูผู้สอน ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐาน/ตัวชี้วัดเนื้อหาในกลุ่มสาระวิชา และพิจารณาเลือกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่า มีข้อใดบ้างที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบ รวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

๒. ครูผู้สอนนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่คัดเลือกไว้ไปบูรณาการกับตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการพัฒนาและประเมินร่วมกัน

๓. ครูผู้สอนส่งผลการประเมินให้ครูวัดผลเพื่อสรุปผลการประเมิน และนำเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

รูปแบบที่ ๓ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นหรือครบชั้นพอดี แต่ครูคนหนึ่งต้องทำหลายหน้าที่ อีกทั้งความพร้อมของทรัพยากรด้านอื่น ๆ มีน้อย ดังนั้นการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชน อันได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินด้วย ซึ่งจะทำให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงมากขึ้น

การพัฒนาและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามรูปแบบนี้ ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชา ร่วมกันพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกคนทุกประการ โดยดำเนินการดังนี้

๑. ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชาซึ่งรับผิดชอบการสอนมากกว่าหนึ่งชั้นหรือหนึ่งกลุ่มสาระ ใช้การบูรณาการทุกกลุ่มสาระและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เข้าด้วยกัน ร่วมกันพัฒนาและประเมิน โดยอาจใช้การสังเกตพฤติกรรมตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้ชุมชน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมินด้วย ทั้งนี้กรณีที่มีนักเรียนบางคนไม่ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อใด ครูร่วมกับชุมชนดำเนินการพัฒนาจนกระทั่งทั้งสองฝ่าย มีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีคุณสมบัติตามเกณฑ์แล้วจึงให้ผ่านการประเมิน

๒. ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชา ร่วมกันสรุปผลการประเมิน และนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่ออนุมัติต่อไป

๓. แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนั้น สถานศึกษาสามารถนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๘ ประการที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนดขึ้น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษาอาจกำหนดขึ้นเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สภาพปัญหาความต้องการหรือความจำเป็นของชุมชนมาพัฒนาผู้เรียนตลอดปีการศึกษา ทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ดังนี้

๒.๑ ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนด ทั้ง ๘ ประการ มาศึกษานิยาม/ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อพิจารณาว่าพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดครอบคลุมตัวชี้วัดและนิยามของคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหรือไม่ ซึ่งผู้สอนอาจเพิ่มเติมหรือปรับได้ตามความเหมาะสม เช่น คุณลักษณะข้อที่ ๓ มีวินัย

นิยาม

มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	๓.๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน

๒.๒ วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้

เมื่อทำความเข้าใจกับนิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้แล้ว ครูผู้สอนควรวิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมที่จะสามารถวัดและประเมินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๒.๓ เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด

เครื่องมือวัดและประเมินที่นิยมใช้ในสถานศึกษา เนื่องจากใช้ได้ง่ายและสะดวก ได้แก่

๑. แบบสังเกต (observation)
๒. แบบสัมภาษณ์ (interview)
๓. แบบตรวจสอบรายการ (check list)
๔. แบบมาตราประมาณค่า (rating scale)
๕. แบบวัดสถานการณ์ (situation)
๖. แบบบันทึกพฤติกรรม (anecdotal records)
๗. แบบรายงานพฤติกรรมตนเอง (self report)

ในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ควรใช้เครื่องมือและวิธีการวัดที่หลากหลาย ข้อมูลจึงจะน่าเชื่อถือ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเลือกเครื่องมือวัดและประเมินให้เหมาะสมกับพฤติกรรมบ่งชี้/พฤติกรรมสำคัญว่าควรจะใช้เครื่องมือชนิดใด

๒.๔ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมิน

ถ้าต้องการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ ครูผู้สอนอาจนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของพฤติกรรมที่จะประเมินกับตัวชี้วัด และความถูกต้องในการใช้ภาษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง I.O.C (Index of Item-Objective Congruence) ซึ่งอาจเป็นดังนี้

แบบประเมินความสอดคล้องของพฤติกรรมที่จะประเมินกับตัวชี้วัด

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณารายการพฤติกรรมแต่ละข้อว่าตรงกับตัวชี้วัดที่กำหนดให้หรือไม่ แล้วใส่เครื่องหมายถูก (✓) ตรงกับที่เป็นจริงในแต่ละช่อง

- ๑ หมายถึง พฤติกรรมตรงกับตัวชี้วัด
- ๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมตรงกับตัวชี้วัด
- ๑ หมายถึง พฤติกรรมไม่ตรงกับตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับ			ข้อเสนอแนะ
		๑	๐	-๑	
๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	๓.๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน				

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ในการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวนผู้เชี่ยวชาญต้องไม่น้อย ๓ คนขึ้นไป เมื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ถ้าได้คะแนนเฉลี่ย ๐.๖ ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ เมื่อตรวจทาน แก้ไขการพิมพ์ การใช้ภาษา และข้อความให้ถูกต้องแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียน เพื่อจะดูว่าภาษาที่ใช้เหมาะสมกับระดับอายุของนักเรียนหรือไม่ มีความเชื่อถือได้หรือไม่ แล้ววิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดเป็นรายข้อ/ทั้งฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ หลังจากนั้นจึงจัดทำต้นฉบับเพื่อนำไปใช้

๒.๕ การออกแบบการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เมื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมิน และวิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือแล้ว ครูผู้สอนสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นเรียนได้ดังนี้

๑. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์/ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน
๒. วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน
๓. เลือกใช้วิธีการ เครื่องมือให้เหมาะสมกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะประเมิน
๔. กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

ดังตัวอย่างรายละเอียดการออกแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ต่อไปนี้เป็น

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๑.๑ เป็นพลเมืองดี ของชาติ	๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพ ธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมาย ของเพลงชาติได้ถูกต้อง ๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตาม สิทธิและหน้าที่พลเมืองดี ของชาติ ๑.๑.๓ มีความสามัคคี ปรองดอง	- ยืนตรงเคารพธงชาติ - ร้องเพลงชาติ - อธิบายความหมาย ของเพลงชาติ - ใช้สิทธิเลือกหัวหน้าห้อง/ หัวหน้าเวร/ ประธานนักเรียน - ร่วมมือในการทำงาน กลุ่ม/กิจกรรม	- แบบสังเกต - แบบสัมภาษณ์	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ บอกความหมายของ เพลงชาติได้ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่ของนักเรียน	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ บอกความหมายของ เพลงชาติได้ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่ของนักเรียน และให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน กับสมาชิกในชั้นเรียน	

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๒ ข้อสัณยส์สุจริต

ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริง	๒.๑.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	- พูดสิ่งที่เป็นอย่างจริง (ไม่พูดเท็จ ไม่หลอกลวง)	- แบบสังเกต	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา
๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อบาป	๒.๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อบาป	- ไม่ทำผิดทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น - ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง	- แบบประเมินตนเอง/ เพื่อน/พ่อแม่/ ผู้ปกครอง/ครู หรือ แบบวัดสถานการณ์	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา
๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	๒.๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู	- แบบประเมินตนเอง/ เพื่อน/พ่อแม่/ ผู้ปกครอง/ครู	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญา

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๓ สิวินัย

ระดับมัธยมศึกษา (ม.๑-ม.๓)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๓.๑ ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	๓.๑.๑ ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น	- ช่วยทำงานบ้าน - แต่งกายถูกระเบียบ - เคารพกฎจราจร - ไม่เหยียบของผู้อื่น โดยไม่ขออนุญาต - ส่งงานตามกำหนด - เข้าร่วมกิจกรรม ตามเวลา	- แบบมาตราส่วน ประมาณค่า หรือ แบบตรวจรายการ หรือ - แบบสำรวจพฤติกรรม หรือ - แบบวัดสถานการณ์	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน ตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	ดีเยี่ยม (๓)
	ในการปฏิบัติตาม ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการ ทำงาน			ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน ตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการ ทำงาน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการ ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการ ทำงาน	

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๔ ใฝ่เรียนรู้

ระดับมัธยมศึกษา (ม.๔-ม.๖)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๔.๑ ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการเรียนและ เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้	๔.๑.๑ ตั้งใจเรียน ๔.๑.๒ เอาใจใส่และ มีความเพียรพยายาม ในการเรียนรู้	- เข้าเรียนตรงเวลา - ทำงานถูกต้อง ส่งงานครบ - ทำงานที่ได้รับ มอบหมายสำเร็จ ครบถ้วน ถูกต้อง - เข้าร่วมทัศนศึกษา - เข้าร่วม/ร่วมจัด นิทรรศการในนอก โรงเรียน	- แบบมาตราส่วน ประมาณค่า - แบบตรวจตอบ รายการ - แบบประเมินตนเอง/ เพื่อน/พ่อแม่/ ผู้ปกครอง/ครู	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายาม ในการเรียนรู้	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายาม ในการเรียนรู้	ดีเยี่ยม (๓)
เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้	๔.๑.๓ สนใจเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ			มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ต่าง ๆ บ้างครั้ง	มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน บ่อยครั้ง	มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน เป็นประจำ และ เป็นแบบอย่างที่ดี

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๕ อยู่อย่างพอเพียง

ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๕.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๕.๑.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลา อย่างเหมาะสม	<ul style="list-style-type: none"> - ออมเงิน - ใช้สมุด ดินสอ ยางลบ อย่างประหยัด - ดูแลปัดน้ำ บิดไฟ หลังการใช้ - เก็บ รักษาอุปกรณ์/ของใช้หลังการใช้ - เลือกรับประทานอาหาร/ขนม ที่มีคุณค่า - ช่วยทำงานกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสัมภาษณ์ หรือ - แบบสอบถาม (ตนเอง/เพื่อน/พ่อแม่/ผู้ปกครอง) - แบบสังเกต 	ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของส่วนรวม อย่างประหยัด มีเหตุผล และเก็บรักษา ดูแลอย่างดี	ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของส่วนรวม อย่างประหยัด คู้มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี มีเหตุผล และ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	
	๕.๑.๒ ปฏิบัติตน และตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล	๕.๑.๒ ใช้ทรัพยากร ของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	๕.๑.๓ ปฏิบัติตน และตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล					
	๕.๑.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและเมตตาให้ผู้อื่น					
	๕.๑.๕ เคารพผู้อื่น พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด					

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

ระดับประถมศึกษา (ป.๔-ป.๖)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๖.๑ ตั้งใจและ รับผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่ ที่ การงาน	๖.๑.๑ เอาใจใส่ต่อ การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ๖.๑.๒ ตั้งใจและ รับผิดชอบในการทำงาน ให้สำเร็จ	- ทำงานที่ได้รับ มอบหมายสำเร็จ และถูกต้อง	- แบบสังเกต	ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ	ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการปรับปรุง การทำงานให้ดีขึ้น	ตั้งใจและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จ มีการปรับปรุง และพัฒนาการทำงาน ให้ดีขึ้น
	๖.๑.๓ ปรับปรุงและ พัฒนาการทำงาน ด้วยตนเอง					

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๗ รักความเป็นไทย

ระดับมัธยมศึกษา (ม.๑-ม.๓)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๗.๑ ภาคภูมิใจในชนบรรมเนียมประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมไทย และมีควมกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ	๗.๑.๑ แต่งกายและมมารยทงดงมแบบไทยมีสัฒมาคารวะกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ	- มารยทในการแสดงควมเคารพ การเดินการพุด - แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ - ช่วยเหลืองานพ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครู	- แบบสังเกต - แบบสัมภาษณ์/เพื่อน/พ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครู - แบบสอบถามเพื่อน/พ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครู	ปฏิบัติเป็นผู้มีมารยทแบบไทยมีสัฒมาคารวะกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ และแต่งกายแบบไทย เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ปฏิบัติเป็นผู้มีมารยทแบบไทยมีสัฒมาคารวะกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ และแต่งกายแบบไทย เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ปฏิบัติเป็นผู้มีมารยทแบบไทยมีสัฒมาคารวะกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ และแต่งกายแบบไทย เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย
๗.๑.๓ ชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามบรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามบรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	- เข้าร่วมมีส่วนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย		ชักชวน แนะนำเพื่อน และคนอื่นปฏิบัติตามบรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ชักชวน แนะนำเพื่อน และคนอื่นปฏิบัติตามบรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย	ชักชวน แนะนำเพื่อน และคนอื่นปฏิบัติตามบรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

(ตัวอย่าง)

กรอบการออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๘ มีจิตสาธารณะ

ระดับมัธยมศึกษา (ม.๔-ม.๖)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ	วิธีการ/ เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน		
				ผ่าน (๑)	ดี (๒)	ดีเยี่ยม (๓)
๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจ	๘.๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงาน ด้วยความเต็มใจ ๘.๑.๒ อาสาทำงาน ให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ	- เต็มใจช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ทำงาน - อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ ช่วยทำด้วยความสมัครใจ - บริจาคทรัพย์สิน/ สิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น - เข้าร่วม/จัดกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหา หรือสร้างความสุขให้ผู้อื่น	- แบบสัมภาษณ์/ แบบสอบถาม โดยตนเอง/เพื่อน/ พ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครู - แบบสังเกต	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน อาสา ทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และ ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้ผู้อื่น	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน อาสา ทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และเต็มใจ ช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้ผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นแบบอย่างที่ดี	

๒.๖ การสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรคำนึงถึงการเขียนข้อความหรือรายการที่จะวัดว่ามีความชัดเจน และเป็นพฤติกรรม/รายการที่ครอบคลุมตัวชี้วัด โดยให้พิจารณาพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้แล้วในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ถ้าเป็นข้อความที่แสดงพฤติกรรมสำคัญ และยังไม่สามารถประเมินได้ ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมสำคัญย่อย ๆ เช่น คุณลักษณะการมีวินัย พฤติกรรมบ่งชี้มี ๒ ข้อ คือ

ข้อ ๓.๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ข้อ ๓.๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน

เมื่อพิจารณาจากตัวบ่งชี้จะพบว่า บางพฤติกรรมไม่สามารถดูรายละเอียดและประเมินได้ ดังนั้นจะต้องวิเคราะห์พฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ในสถานศึกษาดังนี้ เช่น

- ๑) จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง
- ๒) แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน
- ๓) มีมารยาทในการเข้าประชุม
- ๔) เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ
- ๕) ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้
- ๖) ทำกิจวัตรของตนตามเวลา
- ๗) ไปโรงเรียนทันเวลา
- ๘) เมื่อถึงชั่วโมงเรียนเข้าเรียนตามเวลา
- ๙) ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
- ๑๐) เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย

เมื่อกำหนดข้อความหรือรายการที่จะวัดแล้วก็สามารถนำไปจัดทำเป็นเครื่องมือประเมินได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ตัวอย่าง)

แบบมาตรฐานค่าเพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๓ มีวินัย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

- ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ
๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง
๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย
๐ หมายถึง ไม่ปฏิบัติตามพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

รายการประเมิน	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง				
๒. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน				
๓. มีมารยาทในการเข้าประชุม				
๔. เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ				
๕. ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้				
๖. ทำกิจวัตรของตนตามเวลา				
๗. ไปโรงเรียนทันเวลา				
๘. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนเข้าเรียนตามเวลา				
๙. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด				
๑๐. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย				
รวมคะแนน				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

สถานภาพของผู้ประเมิน ตนเอง เพื่อน พ่อแม่/ผู้ปกครอง ครู

เกณฑ์การประเมิน
คะแนน ๒.๕-๓.๐ ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕-๒.๔ ระดับคุณภาพ ดี (๒)
คะแนน ๑.๐-๑.๔ ระดับคุณภาพ ผ่าน (๑)
คะแนน ๐-๐.๙ ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน (๐)

สรุปผลการประเมิน ดีเยี่ยม ดี ผ่าน ไม่ผ่าน

(ตัวอย่าง)

แบบบันทึกการสังเกตเพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๓ มีวินัย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในแต่ละครั้งเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรม

รายการพฤติกรรม	ครั้งที่สังเกต										รวม
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	
๑. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง											
๒. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน											
๓. มีมารยาทในการเข้าประชุม											
๔. เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ											
๕. ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้											
๖. ทำกิจวัตรของตนตามเวลา											
๗. ไปโรงเรียนทันเวลา											
๘. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนเข้าเรียนตามเวลา											
๙. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด											
๑๐. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย											
รวมทั้งหมด											

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

สถานภาพของผู้ประเมิน

ตนเอง เพื่อน พ่อแม่/ผู้ปกครอง ครู

เกณฑ์การประเมิน

แสดงพฤติกรรม ๙-๑๐ ครั้ง หมายถึง ดีเยี่ยม (๓)

แสดงพฤติกรรม ๗-๘ ครั้ง หมายถึง ดี (๒)

แสดงพฤติกรรม ๕-๖ ครั้ง หมายถึง ผ่าน (๑)

แสดงพฤติกรรม ต่ำกว่า ๕ ครั้ง หมายถึง ไม่ผ่าน (๐)

สรุปผลการประเมิน

หาค่าเฉลี่ยรวมของพฤติกรรมที่แสดงและเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

(ตัวอย่าง)

แบบสำรวจรายการพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๓ มีวินัย

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อ ๓ มีวินัย

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับพฤติกรรมนักเรียน

-๑. จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง
-๒. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน
-๓. มีมารยาทในการเข้าประชุม
-๔. เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ
-๕. ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้
-๖. ทำกิจวัตรของตนตามเวลา
-๗. ไปโรงเรียนทันเวลา
-๘. เมื่อถึงชั่วโมงเรียนเข้าเรียนตามเวลา
-๙. ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด
-๑๐. เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

สถานภาพของผู้ประเมิน ตนเอง เพื่อน พ่อแม่/ผู้ปกครอง ครู

เกณฑ์การประเมิน

แสดงพฤติกรรม ๙-๑๐ พฤติกรรม	หมายถึง ดีเยี่ยม (๓)
แสดงพฤติกรรม ๗-๘ พฤติกรรม	หมายถึง ดี (๒)
แสดงพฤติกรรม ๕-๖ พฤติกรรม	หมายถึง ผ่าน (๑)
แสดงพฤติกรรม ๑-๔ พฤติกรรม	หมายถึง ไม่ผ่าน (๐)

สรุปผลการประเมิน

- ผ่าน มีพฤติกรรม ๕-๑๐ ข้อ
- ไม่ผ่าน มีพฤติกรรมน้อยกว่า ๕ ข้อ

(ตัวอย่าง)

แบบสังเกตเพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ข้อ ๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ : ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ

ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ
๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	- ยืนตรงเคารพธงชาติ - ร้องเพลงชาติ
๑.๑.๒ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ	- อธิบายความหมายของเพลงชาติ
๑.๑.๓ มีความสามัคคี ประจบประแจง	- ใช้สิทธิเลือกหัวหน้าห้อง/หัวหน้าเวร/ประธานนักเรียน - ร่วมมือในการทำงานกลุ่ม/กิจกรรม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมสำคัญได้ และทำเครื่องหมาย X เมื่อ นักเรียนแสดงพฤติกรรมสำคัญไม่ได้

ที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมสำคัญ																สรุปผลการประเมิน				
		ยืนตรงเคารพธงชาติ				ร้องเพลงชาติ				อธิบายความหมายของเพลงชาติ				ใช้สิทธิเลือกหัวหน้าห้องฯ					ร่วมมือในการทำงาน			
		๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑																						
๒																						

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

- หมายเหตุ
- ๑, ๒, ๓ หมายถึง ครั้งที่ประเมิน
 - ให้นำผลการประเมินจากแบบสัมภาษณ์มาบันทึกในพฤติกรรมสำคัญ “อธิบายความหมายของเพลงชาติ”
 - สรุปผลการประเมิน
 - ดีเยี่ยม (๓) หมายถึง ปฏิบัติได้ทุกพฤติกรรมสำคัญ
 - ดี (๒) หมายถึง ปฏิบัติได้ร้อยละ ๖๐ ของแต่ละพฤติกรรมสำคัญ
 - ผ่าน (๑) หมายถึง ปฏิบัติได้ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของแต่ละพฤติกรรมสำคัญ
 - ไม่ผ่าน (๐) หมายถึง แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

(ตัวอย่าง)

แบบวัดสถานการณ์เพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต

คำถาม

ถ้านักเรียนเป็นแมน นักเรียนรู้สึกอย่างไรที่เนตรบอกว่าควรทำเองทั้ง ๓ ข้อ

- ก. เห็นด้วยกับเนตร
- ข. ดีเราจะได้มีความรู้ทุกข้อ
- ค. เราน่าจะทำตามที่เนตรบอก
- ง. เนตรคงอยากให้เราทำด้วยตัวเอง

คำตอบ/(คะแนน)

- ก. (๑) ข. (๒) ค. (๔) ง. (๓)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อ ๓ มีวินัย

คำถาม

สายใจนอนตื่นสายจึงไม่ได้รับประทานอาหารเช้า และในชั่วโมงก่อนพักเที่ยง ครูปล่อยนักเรียนให้หยุดพักเลยเที่ยงไป ๕ นาที เมื่อสายใจเดินไปถึงโรงอาหาร ปรากฏว่ามีนักเรียนเข้าแถวรอซื้ออาหารยาวมาก บังเอิญสายใจเห็นเพื่อนสนิทยืนอยู่ในแถวด้วย นักเรียนคิดว่าสายใจจะทำอย่างไร

- ก. เข้าต่อแถวเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ข. คอยจนกว่าจะถึงคิวเพราะเป็นการเคารพสิทธิของผู้อื่น
- ค. บอกเพื่อนช่วยซื้อให้เพราะหิวมาก
- ง. คอยจนกว่าจะถึงคิวเพราะจะเป็นการเอาเปรียบเพื่อนถ้าแข่งคิว

คำตอบ/(คะแนน)

- ก. (๒) ข. (๔) ค. (๑) ง. (๓)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อ ๔ ใฝ่เรียนรู้

คำถาม

ขณะที่ครูกำลังสอนวิชาคณิตศาสตร์ สมศรีนั่งอยู่หลังห้องชวนดารณีคุยเรื่องละครหลังข่าวเมื่อคืนนี้ จากเหตุการณ์ดังกล่าวนักเรียนมีความคิดตรงกับข้อใด

- ก. สมศรีและดารณีไม่ควรทำเช่นนั้น
- ข. ถ้าฉันเป็นดารณี ฉันจะไม่คุยกับสมศรี
- ค. ดารณีน่าจะเตือนสมศรีให้ฟังครูสอน
- ง. สมศรีและดารณีต้องเรียนไม่รู้เรื่องแน่เลย

คำตอบ/(คะแนน)

- ก. (๒) ข. (๓) ค. (๔) ง. (๑)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ข้อ ๘ มีจิตสาธารณะ

คำถาม

ถ้านักเรียนพบเห็นเหตุการณ์ตามภาพโดยบังเอิญ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. หาทางทำทุกอย่าง เพื่อให้เกิดความถูกต้อง
- ข. หลบหนีไป เพราะถ้าพวกเขาตัดไม้เห็นจะทำร้ายเอา
- ค. แจ้งเจ้าหน้าที่ เพื่อหาทางจับกุม
- ง. บอกเพื่อน ๆ ให้รู้จะได้ไม่ไปบริเวณนั้น เพราะอาจจะได้รับอันตราย

คำตอบ/(คะแนน)

- ก. (๔) ข. (๑) ค. (๓) ง. (๒)

(ตัวอย่าง)

แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ข้อ ๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ : ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ

ระดับประถมศึกษา (ป.๑-ป.๓)

พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมสำคัญ
๑.๑.๑ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบาย ความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	- อธิบายความหมายของเพลงชาติ

ประเด็นสัมภาษณ์

๑. ข้อความจากเพลงชาติที่กล่าวว่า “ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี” นักเรียนเข้าใจอย่างไร
แนวคำตอบ - คนไทยทุกคนมุ่งหวัง/ต้องการมีความรัก ความสามัคคี
- ต้องการให้คนไทยทุกคนมีความรัก ความสามัคคี
๒. ข้อความจากเพลงชาติที่กล่าวว่า “ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด” นักเรียนเข้าใจอย่างไร
แนวคำตอบ - คนไทยมีความรักสงบ ถึงเวลารบก็ไม่เกรงกลัวใคร

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน

- ดีเยี่ยม (๓) หมายถึง ตอบได้ตรงหรือใกล้เคียงแนวคำตอบ บอกความหมายครบถ้วน
- ดี (๒) หมายถึง ตอบได้ตรงหรือใกล้เคียงแนวคำตอบ แต่ยังไม่บอกความหมายไม่ครบถ้วน
- ผ่าน (๑) หมายถึง ตอบได้ใกล้เคียงแนวคำตอบ แต่อาจบอกความหมายผิดบางส่วน

แบบบันทึกคะแนนการสัมภาษณ์

ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ข้อ ๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ : ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ

พฤติกรรมบ่งชี้ บอกความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง

ที่	ชื่อ-สกุล	ระดับคะแนน									สรุปผล การ ประเมิน
		ครั้งที่ ๑			ครั้งที่ ๒			ครั้งที่ ๓			
		๑	๒	๓	๑	๒	๓	๑	๒	๓	
๑											
๒											
๓											
๔											
๕											
๖											
๗											
๘											
๙											
๑๐											

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

หมายเหตุ

๑. ถ้านักเรียนบอกความหมายได้ระดับ ดีเยี่ยม (๓) ตั้งแต่ครั้งที่ ๑ หรือ ๒ ไม่จำเป็นต้องประเมินครั้งต่อไป
๒. สรุปผลการประเมิน หมายถึง ระดับคะแนนที่ได้ครั้งหลังสุด

๒.๗ การสร้างเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนเหมาะสม เพราะเกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ประเมินค่า ผลการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน เกณฑ์เหล่านี้ คือสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรประพฤติจนกลายเป็น ลักษณะนิสัยได้ เกณฑ์การประเมินมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (holistic rubrics) คือแนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาจากภาพรวมการปฏิบัติ โดยจะมีคำอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในแต่ละระดับได้อย่าง ชัดเจน เช่น มีวินัย

ระดับ ๓ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน ปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา ได้ด้วยตนเอง

ระดับ ๒ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน โดยต้องมีการเตือนเป็นบางครั้ง

ระดับ ๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน โดยต้องมีการเตือนเป็นส่วนใหญ่

๒. เกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (analytic rubrics) คือแนวทางการให้ คะแนน โดยพิจารณาแต่ละส่วนของการปฏิบัติ ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดคำอธิบายลักษณะของ การปฏิบัติในส่วนนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจน

เช่น มีวินัย

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	๑	๒	๓
ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน โดยมีการเตือนเป็น ส่วนใหญ่	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน โดยมีการเตือนบางครั้ง	ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน ได้ด้วยตัวเอง
การตรงต่อเวลา	ปฏิบัติกิจกรรมหรืองาน ที่ได้รับมอบหมายเสร็จ ทันเวลาได้ด้วยตนเอง โดยต้องมีการเตือน เป็นส่วนใหญ่	ปฏิบัติกิจกรรมหรืองาน ที่ได้รับมอบหมายเสร็จ ทันเวลาได้ด้วยตนเอง โดยมีการเตือนเป็นบางครั้ง	ปฏิบัติกิจกรรมหรืองาน ที่ได้รับมอบหมายเสร็จ ทันเวลาได้ด้วยตนเอง

สรุปผลการประเมิน

๕-๖ คะแนน หมายถึง ดีเยี่ยม

๓-๔ คะแนน หมายถึง ดี

๑-๒ คะแนน หมายถึง ผ่าน

๒.๘ การสรุปผลการประเมิน

การวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น มีความละเอียดอ่อน เพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดในตัวผู้เรียน การวัดและประเมินผลจึงต้องคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อได้รับการพัฒนาเป็นระยะ หรือเมื่อสิ้นปีการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้มีแนวทางการสรุปผลการประเมินที่ชัดเจน เป็นธรรมสำหรับผู้เรียน จึงขอเสนอแนวทางการกำหนดเกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินในแต่ละขั้นตอนดังนี้

๒.๘.๑ เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๑ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

- ตัวชี้วัด**
- ๑.๑ เป็นพลเมืองดีของชาติ
 - ๑.๒ อำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย
 - ๑.๓ ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักของศาสนา
 - ๑.๔ เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมจำนวน ๓-๔ ตัวชี้วัด และไม่มีตัวชี้วัดใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑-๒ ตัวชี้วัด และไม่มีตัวชี้วัดใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทุกตัวชี้วัด หรือ ๓. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๓ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑-๒ ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดที่เหลือ ได้ผลการประเมินระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ ตัวชี้วัดขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต

ตัวชี้วัด ๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมทุกตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับดี จำนวน ๑ ตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทุกตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ ตัวชี้วัดขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๓ มีวินัย

ตัวชี้วัด ๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	ได้ผลการประเมินตัวชี้วัด ระดับดีเยี่ยม
ดี (๒)	ได้ผลการประเมินตัวชี้วัด ระดับดี
ผ่าน (๑)	ได้ผลการประเมินตัวชี้วัด ระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินตัวชี้วัด ระดับไม่ผ่าน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๔ ไม่เรียนรู้

- ตัวชี้วัด ๔.๑** ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
- ๔.๒** แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมทุกตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับดี จำนวน ๑ ตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทุกตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ ตัวชี้วัดขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๕ อยู่อย่างพอเพียง

- ตัวชี้วัด ๕.๑** ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม
- ๕.๒** มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมทุกตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับดี จำนวน ๑ ตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทุกตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ ตัวชี้วัดขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวชี้วัด ๖.๑ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ทำงาน

๖.๒ ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมทุกตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับดี จำนวน ๑ ตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทุกตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ ตัวชี้วัดขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๗ รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ๗.๑ ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูกตเวที

๗.๒ เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๗.๓ อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๒-๓ ตัวชี้วัด และไม่มีตัวชี้วัดใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับดี จำนวน ๒ ตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทุกตัวชี้วัด หรือ ๓. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๒ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๒ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ ตัวชี้วัดขึ้นไป

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อที่ ๘ มีจิตสาธารณะ

- ตัวชี้วัด ๘.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน
- ๘.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ระดับ	เกณฑ์การพิจารณา
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมทุกตัวชี้วัด
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับดี จำนวน ๑ ตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทุกตัวชี้วัด
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทุกตัวชี้วัด หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑ ตัวชี้วัด และระดับผ่าน จำนวน ๑ ตัวชี้วัด
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ ตัวชี้วัดขึ้นไป

๒.๘.๒ เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะของผู้เรียนจากคณะกรรมการ

ระดับ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (๓)	ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และไม่มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยมน้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และไม่มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีขึ้นไปมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และมีผลการประเมินส่วนที่เหลืออยู่ในระดับผ่าน
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้ประเมิน และไม่มีผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	มีผลการประเมินระดับไม่ผ่าน จากผู้ประเมินตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป

๒.๘.๓ เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี/
 ราชอาณาจักรของนักเรียนรายบุคคล

ระดับ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑-๔ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทั้ง ๘ คุณลักษณะ หรือ ๓. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๕-๗ คุณลักษณะ และมีบางคุณลักษณะได้ผลการประเมินระดับผ่าน
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทั้ง ๘ คุณลักษณะ หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑-๔ คุณลักษณะ และคุณลักษณะที่เหลือได้ผลการประเมินระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ คุณลักษณะขึ้นไป

๒.๘.๔ เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินรวมทุกคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 แต่ละระดับการศึกษา

ระดับ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (๓)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๕-๘ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
ดี (๒)	๑. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน ๑-๔ คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใด ได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ ๒. ได้ผลการประเมินระดับดีทั้ง ๘ คุณลักษณะ หรือ ๓. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๕-๗ คุณลักษณะ และมีบางคุณลักษณะได้ผลการประเมินระดับผ่าน
ผ่าน (๑)	๑. ได้ผลการประเมินระดับผ่านทั้ง ๘ คุณลักษณะ หรือ ๒. ได้ผลการประเมินตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป จำนวน ๑-๔ คุณลักษณะ และคุณลักษณะที่เหลือได้ผลการประเมินระดับผ่าน
ไม่ผ่าน (๐)	ได้ผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ ๑ คุณลักษณะขึ้นไป

บทที่ ๔

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายแนวทาง เช่น บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๔ กลุ่มสาระ จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดเป็นโครงการหรือกิจกรรม หรือปลูกฝังโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาแล้ว คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบต้องดำเนินการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การจบการศึกษาทั้ง ๓ ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นเกณฑ์กลาง การจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งกำหนดไว้ว่า ผู้เรียนทุกระดับจะต้องมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

ในการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นั้น ต้องตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐาน ๒ ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาและเพื่อตัดสินผลการเรียน ข้อมูลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบ ทบทวน พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแล ช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นเมื่อมีการประเมินผลผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด จึงจำเป็นต้องมีการรายงานผลให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาผู้เรียนได้รับทราบผลของการประเมินด้วย

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อแจ้งคุณภาพของ ผู้เรียนในส่วนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลของสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การดำเนินการครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. ผู้รับผิดชอบในการรายงาน

ผู้รับผิดชอบในการรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา โดยมีครูวัดผลเป็นผู้ตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน

๒. กลุ่มเป้าหมายในการรายงาน

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ควรแจ้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

- ผู้เรียน
- ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น
- ครูผู้สอน
- ครูวัดผล/ครูฝ่ายวิชาการ
- นายทะเบียน
- ครูแนะแนว
- คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ
- คณะกรรมการสถานศึกษา
- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ผู้ปกครอง

ฯลฯ

๓. ระยะเวลาในการรายงาน

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน รายภาค และรายปี ส่วนการรายงานผลการประเมินควรสรุปและรายงานให้กลุ่มเป้าหมายทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง

๔. แบบรายงานผลการประเมิน

ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รายงานผลควรดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่ง แล้วนำผลมาวิเคราะห์ แปลผลเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้อง โดยบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสรุปผลให้ครบถ้วน ในกรณีที่ผู้เรียนคนใดควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็บันทึกไว้ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ตัวอย่าง)

แบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชั้น.....ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....เลขประจำตัว.....เลขที่.....

ข้อที่	คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ภาคเรียนที่ ๑				ภาคเรียนที่ ๒				สรุป
		ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม	
		(๐)	(๑)	(๒)	(๓)	(๐)	(๑)	(๒)	(๓)	
๑	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์									
๒	ซื่อสัตย์สุจริต									
๓	มีวินัย									
๔	ใฝ่เรียนรู้									
๕	อยู่อย่างพอเพียง									
๖	มุ่งมั่นในการทำงาน									
๗	รักความเป็นไทย									
๘	มีจิตสาธารณะ									
สรุป										

ผลการตัดสินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๐ ไม่ผ่าน ๑ ผ่าน ๒ ดี ๓ ดีเยี่ยม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรได้รับการพัฒนา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

หมายเหตุ ใช้ได้ทุกระดับการศึกษา

(ตัวอย่าง)

แบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ระดับประถมศึกษา

โรงเรียน.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
ชื่อนักเรียน.....เลขประจำตัว.....

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ปีการศึกษา....		ปีการศึกษา....		ปีการศึกษา....		ปีการศึกษา....		ปีการศึกษา....		สรุป
	ภาค ๑	ภาค ๒	ภาค ๑	ภาค ๒	ภาค ๑	ภาค ๒	ภาค ๑	ภาค ๒	ภาค ๑	ภาค ๒	
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์											
๒. ซื่อสัตย์สุจริต											
๓. มีวินัย											
๔. ใฝ่เรียนรู้											
๕. อยู่อย่างพอเพียง											
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน											
๗. รักความเป็นไทย											
๘. มีจิตสาธารณะ											
สรุป											

ผลการตัดสินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๐ ไม่ผ่าน ๑ ผ่าน ๒ ดี ๓ ดีเยี่ยม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรได้รับการพัฒนา

.....
.....
.....

(ตัวอย่าง)

แบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ระดับมัธยมศึกษา.....

โรงเรียน.....

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อนักเรียน.....เลขประจำตัว.....

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ปีการศึกษา....			ปีการศึกษา....			ปีการศึกษา....			สรุป
	ภาค ๑	ภาค ๒	สรุป	ภาค ๑	ภาค ๒	สรุป	ภาค ๑	ภาค ๒	สรุป	
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์										
๒. ซื่อสัตย์สุจริต										
๓. มีวินัย										
๔. ใฝ่เรียนรู้										
๕. อยู่อย่างพอเพียง										
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน										
๗. รักความเป็นไทย										
๘. มีจิตสาธารณะ										
สรุป										

ผลการตัดสินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

๐ ไม่ผ่าน ๑ ผ่าน ๒ ดี ๓ ดีเยี่ยม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรได้รับการพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา.....ถึง ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....โรงเรียน.....

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ	ความก้าวหน้าการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์												สรุประดับคุณภาพ	
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
๒. ซื่อสัตย์สุจริต	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
๓. มีวินัย	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
๔. ใฝ่เรียนรู้	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
๗. รักความเป็นไทย	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
๘. มีจิตสาธารณะ	๓														() ดีเยี่ยม
	๒														() ดี
	๑														() ผ่าน
	๐														() ไม่ผ่าน
ภาคเรียนที่		๑	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๒	๑	๒		
สรุปผลการประเมินรายปี		() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน		
ชั้นประถมศึกษาปีที่		๑	๒	๓	๔	๕	๖								

สรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับประถมศึกษา

() ไม่ผ่าน () ผ่าน () ดี () ดีเยี่ยม

(ลงชื่อ).....กรรมการผู้ประเมิน

(.....)

แบบบันทึกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา.....ถึง ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....โรงเรียน.....

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ	ความก้าวหน้าการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์						สรุประดับคุณภาพ
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๒. ซื่อสัตย์สุจริต	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๓. มีวินัย	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๔. ใฝ่เรียนรู้	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๗. รักความเป็นไทย	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๘. มีจิตสาธารณะ	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
ภาคเรียนที่		๑	๒	๑	๒	๑	๒	
สรุปผลการประเมินรายปี	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดี () ผ่าน () ไม่ผ่าน	
ชั้น		มัธยมศึกษาปีที่ ๑	มัธยมศึกษาปีที่ ๒	มัธยมศึกษาปีที่ ๑	มัธยมศึกษาปีที่ ๒	มัธยมศึกษาปีที่ ๑	มัธยมศึกษาปีที่ ๒	

สรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

() ไม่ผ่าน () ผ่าน () ดี () ดีเยี่ยม

(ลงชื่อ).....กรรมการผู้ประเมิน

(.....)

แบบบันทึกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา.....ถึง ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....โรงเรียน.....

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ	ความก้าวหน้าการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์						สรุประดับคุณภาพ
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๒. ซื่อสัตย์สุจริต	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๓. มีวินัย	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๔. ใฝ่เรียนรู้	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๗. รักความเป็นไทย	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
๘. มีจิตสาธารณะ	๓							() ดีเยี่ยม
	๒							() ดี
	๑							() ผ่าน
	๐							() ไม่ผ่าน
ภาคเรียนที่		๑	๒	๑	๒	๑	๒	
สรุปผลการประเมินรายปี		() ดีเยี่ยม () ดีเยี่ยม () ดี () ดี () ผ่าน () ผ่าน () ไม่ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดีเยี่ยม () ดี () ดี () ผ่าน () ผ่าน () ไม่ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดีเยี่ยม () ดี () ดี () ผ่าน () ผ่าน () ไม่ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดีเยี่ยม () ดี () ดี () ผ่าน () ผ่าน () ไม่ผ่าน () ไม่ผ่าน	() ดีเยี่ยม () ดีเยี่ยม () ดี () ดี () ผ่าน () ผ่าน () ไม่ผ่าน () ไม่ผ่าน		
ชั้น		มัธยมศึกษาปีที่ ๔	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	มัธยมศึกษาปีที่ ๖			

สรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

() ไม่ผ่าน () ผ่าน () ดี () ดีเยี่ยม

(ลงชื่อ).....กรรมการผู้ประเมิน

(.....)

แนวทางการบันทึกผลการประเมิน

จากตัวอย่างแบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (แบบที่ ๒) มีวิธีการดำเนินการดังนี้

๑. นำผลการประเมินที่สรุปจากคณะกรรมการประเมินมาบันทึกลงในแต่ละภาคเรียนของแต่ละปีการศึกษา

๒. ในช่องสรุปของแต่ละปีการศึกษาให้นำผลการประเมินที่แสดงพัฒนาการสุดท้าย นั่นคือผลจากภาคเรียนที่ ๒ บันทึกลงในช่องสรุปในปีการศึกษานั้น ๆ

๓. เมื่อเสร็จสิ้นการบันทึกในแต่ละปีการศึกษาให้นำผลในช่องสรุปไปบันทึกลงในแบบบันทึกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละระดับชั้น คือ ระดับประถมศึกษา (แบบที่ ๓.๑) มัธยมศึกษาตอนต้น (แบบที่ ๓.๒) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (แบบที่ ๓.๓)

๔. การพิจารณาตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละระดับการศึกษา เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีแนวดำเนินการดังนี้

๔.๑ คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์พิจารณาผลการตัดสินในแต่ละชั้นปี ถ้าผลการประเมินในปีสุดท้ายได้ระดับใดให้ถือว่าผู้เรียนได้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับนั้น เช่น เด็กชายดี มีคุณธรรม ได้รับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของชั้นปีที่ ๖ ได้ระดับดีเยี่ยม การสรุปผลในระดับประถมศึกษา คือ ได้ระดับดีเยี่ยม

๔.๒ ถ้ามีกรณีที่ผลการประเมินในปีก่อน ๆ ได้ระดับดี หรือดีเยี่ยม แต่ปีสุดท้ายของระดับการศึกษาได้ระดับผ่าน ให้คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบและเป็นไปตามสภาพจริง โดยนำข้อมูลจากประวัติที่ผ่านมาประกอบการพิจารณาว่าจะให้ระดับใด

๕. นำผลการประเมินปีสุดท้ายของแต่ละระดับชั้นไปบันทึกลงใน ปพ.๑

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑.
- กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล. **การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๕๘.
- พิศเพลิน เขียวหวาน และคณะ. **เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการวัดประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม ตาม พ.ร.บ. ๒๕๔๒**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๖.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **เอกสารการสอนชุดวิชาสถิติ วิจัย และการประเมินผลการศึกษา หน่วยที่ ๙-๑๕ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๒.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศและต่างประเทศ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๑.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕.
- สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (๒๕๕๗). **เอกสารอัดสำเนาประกอบการฝึกอบรมการวัดและประเมินผลคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม**. นนทบุรี : ม.ป.ท.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (ร่าง) **เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๑. (อัดสำเนา).
- _____ **การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๕๘.

- เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑.
- แนวทางการประเมินคุณธรรมของผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๑.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. เอกสารเสริมประสบการณ์วิชาชีพครู การวัดคุณลักษณะ
ด้านจิตพิสัย. ม.ป.ท., ๒๕๔๕.

ກາດພນວກ

เครื่องมือวัด ด้านจิตพิสัย

เครื่องมือที่นำมาใช้วัดความรู้สึก หรือเครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย นิยมใช้กันอยู่ ๓ แบบ คือ

๑. มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale)
๒. แบบทดสอบใช้สถานการณ์ (Situational Test)
๓. แบบบันทึกการสังเกต

แต่ละแบบมีรายละเอียดด้านลักษณะ การสร้าง และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

๑. มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale)

ลักษณะของมาตรฐานประเมินค่า

มาตรฐานประเมินค่า เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการวัดความรู้สึกได้อย่างกว้างขวาง โดยทั่วไปแล้วจะมีมาตรวัดที่นำมาใช้กันมากอยู่ ๒ แบบ คือ แบบประเมินเจตคติ และแบบประเมินค่าความหมาย

แบบประเมินเจตคติ ใช้วัดระดับความชอบ-ไม่ชอบ และเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย โดยใช้ค่าคะแนนแบบชั่วคราว อาจกำหนดเป็น ๕, ๔, ๓, ๒, ๑ หรือ ๔, ๓, ๒, ๑ เช่น

ท่านเห็นด้วยกับคำกล่าวต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คนช็อกก็ถูกเขาเอาเปรียบตลอดเวลานั้นแหละ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

หรือ

ความขยันย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จเสมอ ๕ ๔ ๓ ๒ ๑

ตัวเลขที่นำมาใช้นี้เป็นตัวเลขชั่วคราวที่แทนระดับความเข้มข้นของความรู้สึก ทิศทางก็เป็นไปตามข้อกระทงที่ยกมา อาจเป็นดี-ไม่ดี มีคุณค่า-ไม่มีคุณค่า หรือเป็นประโยชน์-ไม่ประโยชน์ ขึ้นอยู่กับคำกล่าวในข้อกระทงนั้น ๆ คำนำหน้าจะต้องอธิบายให้ชัดเจนว่าจะหมายถึง เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ซึ่งมีมาตรฐานเป็น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= ๕	เห็นด้วยมากที่สุด	= ๕
เห็นด้วย	= ๔	เห็นด้วยมาก	= ๔
ไม่แน่ใจ	= ๓	เห็นด้วยปานกลาง	= ๓
ไม่เห็นด้วย	= ๒	เห็นด้วยน้อย	= ๒
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	= ๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	= ๑

หรืออาจเป็นชอบมากที่สุด ชอบมาก ชอบปานกลาง ชอบน้อย ชอบน้อยมาก ก็ได้ ค่าตัวเลขชั่วคราวนี้ จึงต้องมีการชี้แจงกำหนดให้ชัดเจน

แบบประเมินค่าความหมาย เป็นแบบที่วัดได้ละเอียดกว่าแบบแรก มีองค์ประกอบที่จะประเมิน ได้หลายทิศทางตามที่คุณสอบวัดต้องการ มุ่งวัดความรู้สึกของคุณต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในหลาย ๆ ด้าน เช่น

การรักษาความสะอาด

ยาก	๓ ๒ ๑ ๐ ๑ ๒ ๓	ง่าย
เป็นประโยชน์	๓ ๒ ๑ ๐ ๑ ๒ ๓	ไม่เป็นประโยชน์
น่าเบื่อ	๓ ๒ ๑ ๐ ๑ ๒ ๓	สนุก

ลักษณะของแบบประเมินค่าความหมายนี้ ประกอบด้วยความคิดรวบยอดที่ใช้เป็นเป้ารองรับวางไว้ข้างบน แล้วมีมาตราที่ประกอบไปด้วยคำคุณศัพท์ในทิศทางต่าง ๆ มาให้ผู้ถูกประเมินตัดสินว่าจะป็นระดับใด มีความเข้มข้นมากน้อยไปในทิศทางใด

คำคุณศัพท์ที่นำมาใช้จัดเป็น ๓ หมวดใหญ่ หมวดแรก ได้แก่ คำคุณศัพท์ที่เกี่ยวกับศักยภาพ หรือลักษณะของเรื่องนั้น ๆ เช่น ยาก-ง่าย เป็นระเบียบ-ไม่เป็นระเบียบ ซึ่งเป็นคำอธิบายสภาพ หมวดที่สอง ได้แก่ คำคุณศัพท์ที่เกี่ยวกับคุณค่า การประเมินค่า เช่น ดี-เลว เป็นประโยชน์-ไม่เป็นประโยชน์ มีค่า-ไม่มีค่า ซึ่งเป็นการลงความเห็นเกี่ยวกับคุณค่างานของสิ่งนั้น ๆ หมวดที่สามเป็นคำอธิบาย เกี่ยวกับการกระทำ เช่น ทำได้-ทำไม่ได้ ทำแล้วน่าเบื่อ-น่าสนุก ใช้แรงมาก-ใช้แรงน้อย ซึ่งเป็นการบ่งบอก ถึงการลงมือทำ ถ้าจะพาดพิงกลับไปสู่ ๓ องค์ประกอบเดิม ก็คือ ชุดแรกเป็นความรู้ ชุดที่สองเป็น ความรู้สึก คุณค่า ชุดที่สามเป็นการกระทำ ซึ่งแบบวัดการประเมินค่าความหมายนี้ ก็จะวัดครอบคลุมถึง ๓ องค์ประกอบเลยทีเดียว แต่เป็นการวัดในลักษณะที่เป็นทางอ้อม เพราะใช้การแสดงออกทางวาจา มิใช่การลงมือทำอย่างแท้จริง

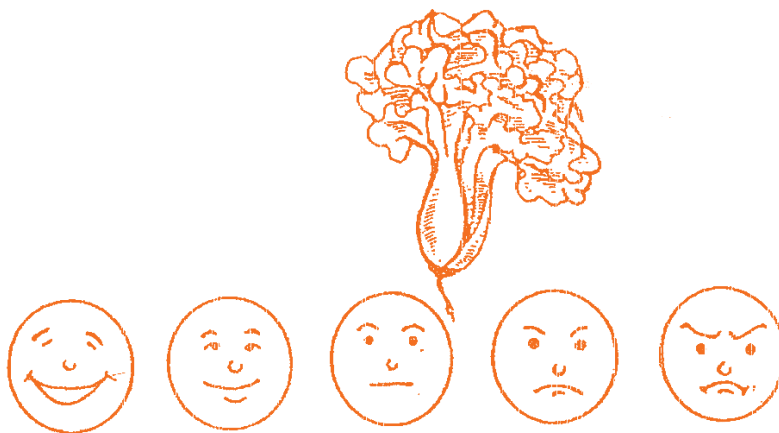
ข้อจำกัดของแบบสอบถามที่ใช้มาตราประเมินค่า

ข้อจำกัดของแบบสอบถามที่ใช้มาตราประเมินค่านี้อยู่ที่ความตรงต่อสภาพ เนื่องจากผู้ถูกสอบถามเป็นผู้บอกเล่าเองว่าเขาทำหรือไม่ทำ เขาชอบหรือไม่ชอบ เขาเห็นว่ายาก-ง่ายอย่างไร ดังนั้นการตอบของเขาอาจจะไม่ตรงกับสภาพจริงที่เขาปฏิบัติ เช่น ถ้าเราสำรวจพนักงานต้อนรับ เขาอาจจะบอกว่าเขาไม่ชอบรับ ไม่ยินดีรับคนไทย เพราะว่าคนไทยส่วนใหญ่ลึ้งๆ ไม่ให้ค่าบริการเพิ่มเติม เขาจึงไม่อยากจะต้อนรับคนไทย และอาจจะตอบว่าเขาไม่รับคนไทยเข้าพักหรือเข้ารับบริการเลยก็ได้ แต่เมื่อคนไทยไปขอรับบริการ หรือขอเข้าพักจริง ๆ เขาก็ยังยินยอมบริการหรือให้เข้าพัก แต่เขาคงไม่ชอบใจนัก ดังนั้นการบอก การรายงานโดยคำพูดอาจไม่ตรงกับสภาพจริง ๆ ก็ได้ การใช้แบบวัดชุดนี้จึงต้องจำกัดอยู่เพียงความรู้สึกเท่านั้น ยังไม่สามารถสรุปไปสู่การกระทำที่แท้จริงได้

ตัวอย่างแบบสอบถามที่ใช้มาตราประเมินค่าในระดับประถมศึกษา

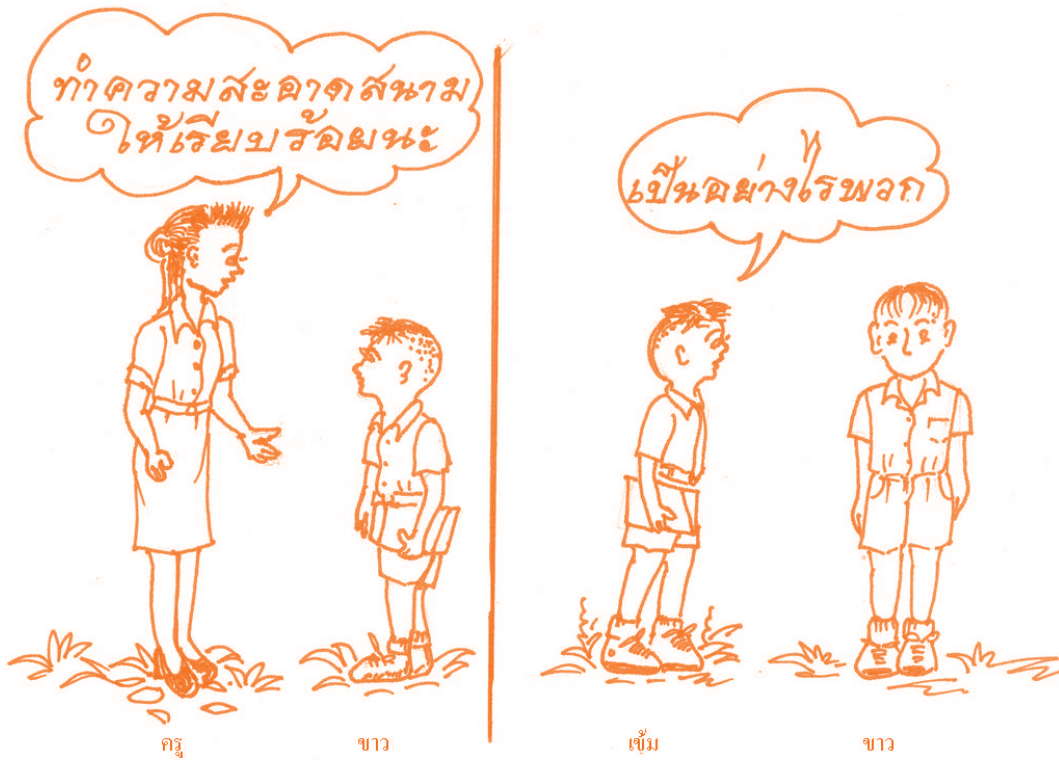
แบบสอบถามที่นำมาใช้ในโรงเรียน โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษา ควรเป็นแบบง่าย ๆ ใช้รูปภาพมาก ๆ ไม่ควรใช้ภาษา ซึ่งจะขอเสนอเป็นตัวอย่างดังนี้

๑. แบบวัดความรู้สึกที่มีต่อผัก

หน้าไหนที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อผักมากที่สุด

๒. แบบวัดความรู้สึกที่มีต่อการทำงาน

ครูสั่งให้ขาวทำความสะอาดสนามให้เรียบร้อย ขณะที่ขาวกำลังทำอยู่ เข้มเดินผ่านมาถามว่า “เป็นอย่างไรพวก” ให้นักเรียนเขียนรูปปากของขาว

๓. แบบวัดความรู้สึกต่อรัฐธรรมนูญ

ให้นักเรียนวงกลมรอบตัวเลขเพียงตัวเดียว
ในแต่ละข้อที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อ
รัฐธรรมนูญมากที่สุด

แข็ง ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗

อ่อน

เป็นระเบียบ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗

ยุ่งเหยิง

ราคาถูก ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗

ราคาแพง

๔. แบบประเมินเจตคติเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างนี้แล้วตอบคำถาม โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่าน โปรดตอบโดยใช้ความรู้สึกครั้งแรกที่ท่านรู้สึกเมื่ออ่านข้อความนั้น

- เมื่อ ๕ หมายถึง เห็นด้วยอย่างมาก
 ๔ หมายถึง เห็นด้วย
 ๓ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 ๒ หมายถึง ไม่ค่อยเห็นด้วย
 ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างมาก

ข้อความ	๕	๔	๓	๒	๑
๑. การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้ประเทศไทยพัฒนาเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ได้					
๒. สังคมไทยให้ความสำคัญกับการเรียนทางสายวิทยาศาสตร์มากเกินไป					
๓. สิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ให้โทษมากกว่าคุณ					
๔. ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เป็นความก้าวหน้าของมนุษยชาติ					

๕. แบบประเมินค่าความรู้สึกต่อพฤติกรรมของคุณ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความข้างล่างนี้แล้วตอบ โดยวงกลมรอบตัวเลขที่ตรงกับความเห็นของท่านเกี่ยวกับพฤติกรรมของคุณมากที่สุด

พฤติกรรมของคุณ

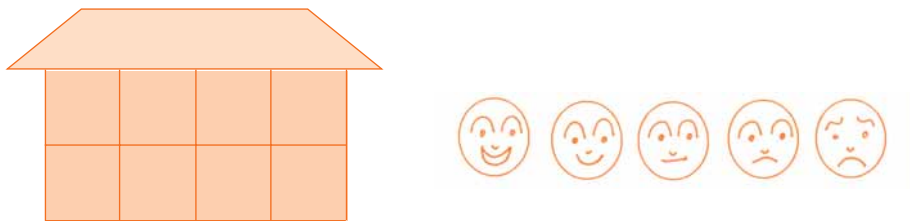
ลำเอียง	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	ยุติธรรม
อึดตายป้ไต่ย	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	ประชาธิปไตย
เย็นชา	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	เป็นมิตร
เข้มงวด	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	ยืดหยุ่น
ใจร้าย	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	เมตตากรุณา
ใจแคบ	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	ใจกว้าง

แปรปรวน	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	มั่นคง
เฉื่อยชา	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	กระฉับกระฉ่ง
สับสน	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	เป็นระบบ
คิดตามแบบ	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	คิดริเริ่ม
อันตราย	๓	๒	๑	๐	๑	๒	๓	ปลอดภัย

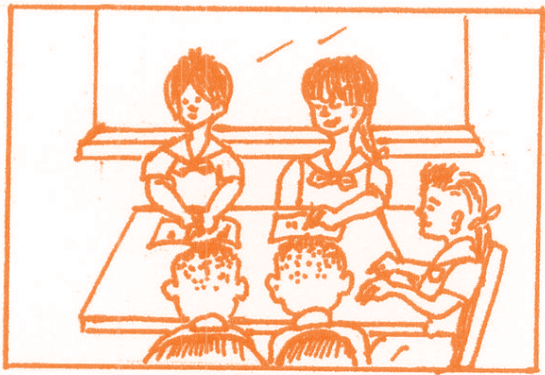
การสร้างมาตรฐานประเมินค่า

มาตรฐานประเมินค่าที่ได้นำเสนอไปแล้ว เป็นรูปแบบที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งต้องมีกระบวนการที่จะทำให้ได้รูปแบบที่มีความคงที่สม่ำเสมอในการสอบวัด สำหรับวิธีสร้างที่นำเสนอต่อไปนี้จะเป็วิธีที่ครูนำมาใช้ในห้องเรียน ซึ่งมีความเป็นมาตรฐานน้อยกว่า

แบบสอบวัดที่ใช้มาตรฐานประเมินค่านี้ เป็นมาตรวัดที่สร้างขึ้นได้ง่าย ๆ โดยการนำเสนอสิ่งที่ต้องการจะให้นักเรียนแสดงความรู้สึกมาเป็นสิ่งเร้า แบบที่ง่ายที่สุด ได้แก่ การนำเอาเป้าที่จะให้นักเรียนแสดงความรู้สึกมาเสนอ แล้วให้นักเรียนแสดงความรู้สึกออกมาว่าชอบ-ไม่ชอบ หรือเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย วิธีการสร้างก็เพียงแต่นำเอาเป้าหมายนี้มาตั้งเป็นตัวข้อสอบ แล้วนำมาตรจัดอันดับมาให้นักเรียนเลือกตอบ เช่น นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็นต่อไปนี้

เมื่อต้องการสอบวัดในเรื่องอื่น ๆ ก็เปลี่ยนภาพที่เป็นตัวเร้าไปตามสิ่งที่ต้องการจะวัด เช่น ผู้สอน หรือวิชาต่าง ๆ หรือวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอบวัด หรือภาพของการกระทำที่ ต้องการจะสอบวัด ในการเลือกสิ่งเร้า นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ใช้รูปหนังสือแสดงวิชานั้น ๆ ตัวครูก็ทำเป็นภาพครู หลักการสำคัญในการเลือกเป้าก็คือ เป้าจะต้องเป็นตัวแทนของเรื่อง หรือสิ่งที่เราจะให้นักเรียนแสดง ความรู้สึกออกมา เช่น ถ้าเป็นเรื่องการเรียน ก็เป็นรูปนักเรียนกำลังอ่านหนังสือ นักเรียนกำลังเล่น นักเรียนกำลังลงมือทดลอง เพื่อจะดูว่านักเรียนชอบกิจกรรมแบบไหนมากกว่ากัน ถ้าเป็นเรื่องจริยธรรม ค่านิยม ก็เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับค่านิยมนั้น ๆ บุคคลที่มีค่านิยมนั้น ๆ การกระทำเกี่ยวกับการปฏิบัติ ค่านิยมนั้น ๆ หรือคำกล่าวที่เกี่ยวกับค่านิยมนั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในการสร้างมาตรวัดความรู้สึกแบบจัดอันดับนี้ ในบางครั้งเราไม่สามารถจะใช้ภาพได้ จึงเปลี่ยนมาเป็นคำกล่าวต่าง ๆ ที่ดีหรือไม่ดีต่อเรื่องที่เราจะสอบวัด เช่น การเรียน อาชีพครู วิชาที่เรียน หรือค่านิยม จริยธรรม ผู้เรียนต้องแสดงออกในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อคำกล่าวเหล่านั้น เช่น

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- เห็นด้วย
- เฉย ๆ
- ไม่เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ลักษณะคำตอบอาจเปลี่ยนเป็นเห็นด้วยมากที่สุด จนถึงเห็นด้วยน้อยที่สุดก็ได้ หรือจะใช้มาตรเป็นตัวเลข เช่น ๕ ๔ ๓ ๒ ๑ โดยกำหนดให้ ๕ เป็นเห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือเห็นด้วยมากที่สุด ลดหลั่นไปตามลำดับ

ในการสอบวัดโดยใช้มาตรที่เป็นคำกล่าวเหล่านี้นิยมใช้มากในการสอบวัดเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

๑. รวบรวมคำกล่าวทั้งในส่วนที่ดีหรือไม่ดีต่อเรื่องที่จะสอบวัด ค่านิยม จริยธรรม ที่ต้องการจะวัดให้มาก ๆ ประมาณ ๕๐-๖๐ คำกล่าว

๒. นำคำกล่าวเหล่านั้นมาเรียบเรียงคัดเลือก ให้มีทั้งคำกล่าวที่ดีและไม่ดีต่อสิ่งที่เร้า จะให้นักเรียนแสดงเจตคติต่อสิ่งนั้น และให้มีระดับดีมาก ๆ ดีน้อย ๆ ไม่ดีมาก ๆ ไม่ดีน้อย ๆ กระจายไปให้ทั่วถึง

๓. กระจายลักษณะที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ ให้ครอบคลุมลักษณะทั่วไป การลงมือทำ และคุณค่าของเรื่องนั้น ๆ ในการสอบวัดครั้งหนึ่ง ๆ จะต้องมีทั้งในด้านลักษณะ การกระทำ และคุณค่า อยู่ในมาตราวัดนั้น ๆ เสมอ

๔. นำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนในระดับเดียวกัน หรือระดับใกล้เคียงกับนักเรียนของเรา เพื่อดูลักษณะการกระจาย การตอบจะต้องมีการกระจายความคิดเห็นมาก ๆ ไม่ใช่ข้อนี้ทุกคนเห็นด้วย ก็คงไม่มีประโยชน์ในการวัด

๕. นำคำกล่าวเหล่านั้นมารวบรวมเป็นฉบับ ซึ่งอาจประกอบด้วยคำกล่าวประมาณ ๗-๑๑ คำกล่าว เพื่อสอบวัดเจตคติของนักเรียน เช่น แบบวัดเจตคติต่อการทำงานร่วมกัน อาจมีรูปแบบดังนี้

คำกล่าว	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
๑. การทำงานร่วมกันเป็นเรื่องยาก	๕	๔	๓	๒	๑
๒. การทำงานร่วมกันต้องใช้เวลามาก	๕	๔	๓	๒	๑
๓. การทำงานร่วมกันทำให้เราได้เรียนรู้รอบด้าน	๕	๔	๓	๒	๑
๔. การทำงานร่วมกันใช้ได้ในทุกงาน	๕	๔	๓	๒	๑
๕. การทำงานร่วมกันมีความจำเป็นน้อย	๕	๔	๓	๒	๑
๖. การทำงานร่วมกันเป็นพื้นฐานของความเจริญ	๕	๔	๓	๒	๑
๗. การทำงานร่วมกันมีขั้นตอนชัดเจนปฏิบัติได้	๕	๔	๓	๒	๑
๘. การทำงานร่วมกันไม่เป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย	๕	๔	๓	๒	๑

การนำคะแนนผลการตรวจสอบด้วยมาตราประเมินค่าไปใช้นั้น ก็นำเอาคะแนนของแต่ละข้อที่เป็นคำตอบของนักเรียนมารวมกันก็จะได้คะแนนเต็ม การรวมเพื่อหาคะแนนเต็มนี้ มีข้อควรระวังอยู่ ๒ ประการ คือ ประการแรก ข้อคำถามที่เป็นไปในทางลบก็ต้องนำมากลับทิศทางเสียก่อน ทุก ๆ ข้อจะต้องมีคะแนนเป็นทิศทางเดียวกัน คือ ถ้ามีเจตคติที่ดีมากก็ได้คะแนนมาก แต่ถ้ามีเจตคติที่ด้อยหรือเป็นลบก็ต้องได้คะแนนน้อย ประการที่สอง คำกล่าวเหล่านั้นจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าคำกล่าวนี้มีความหลากหลายมากแล้ว จะทำให้คุณค่าของเครื่องมือวัดเหล่านี้ด้อยลงไปด้วย

ตารางที่ ๓ พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงเจตคติของนักเรียนต่อการเรียน

พฤติกรรมทางบวก	พฤติกรรมทางลบ
๑. แสดงความสนใจในหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่	๑. แสดงความเบื่อหน่ายในหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่
๒. แสดงความอยากรู้อยากเห็นโดยการถามคำถามหรือหาข้อมูลเพิ่มเติม	๒. ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับแนวความคิดที่ถูกเสนอมา และไม่แสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม
๓. แสดงความเชื่อมั่นในตนเองที่จะเรียนรู้เรื่องราวใหม่หรือทักษะใหม่ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	๓. ขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง หรือจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

๑. มาตราประเมินเจตคติต่อการเรียน อาจมีลักษณะดังนี้

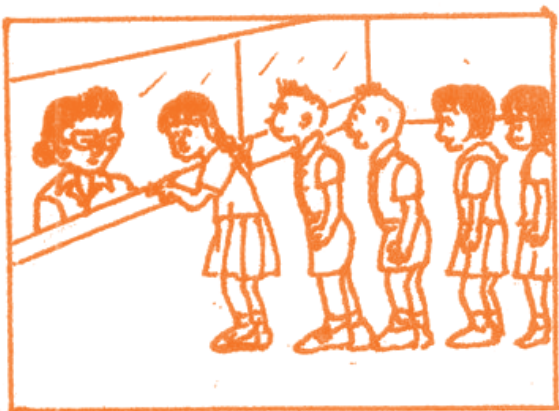
ชื่อนักเรียน.....วันที่ประเมิน.....
 ผู้ประเมิน.....คะแนนเต็ม ๑๘ คะแนน คะแนนที่ได้.....

พฤติกรรม	ค่าน้ำหนัก		
	๑	๒	๓
๑. ความสนใจ	เบื่อหน่ายหรือไม่สนใจ	หันเหความสนใจไปสู่สิ่งอื่นได้ง่าย	สนใจหรือเอาใจใส่
๒. ความอยากรู้อยากเห็น	ไม่หาข้อมูลเพิ่มเติม	ถามคำถามบางประเด็นในบางโอกาส	ค้นคว้าหาแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม
๓. ความเชื่อมั่น	ขาดความพยายาม	ทำอย่างขอไปที	กระตือรือร้นที่จะพยายามทำให้สำเร็จ

พฤติกรรม	ค่าน้ำหนัก		
	๑	๒	๓
๔. ความเป็นตัวของตัวเองหรือความอิสระ	ต้องการกำลังใจหรือการกระตุ้น	หยุดทำเมื่อไม่มีการควบคุม	มีการเตรียมพร้อมและสามารถทำอย่างอิสระ
๕. ความมานะพากเพียร	ท้อแท้และหยุดการกระทำบ่อย ๆ	ท้อแท้และหยุดการกระทำในบางโอกาส	ทำงานอย่างสม่ำเสมอและได้ผลงานสมบูรณ์
๖. การยอมรับคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะ	เพิกเฉยต่อคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะและไม่ยอมแก้ไขงาน	เสนอการโต้แย้งคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะในบางโอกาสและยอมแก้ไขงานในบางครั้ง	ค้นหาจุดเด่น จุดด้อยเพื่อแก้ไขและปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น

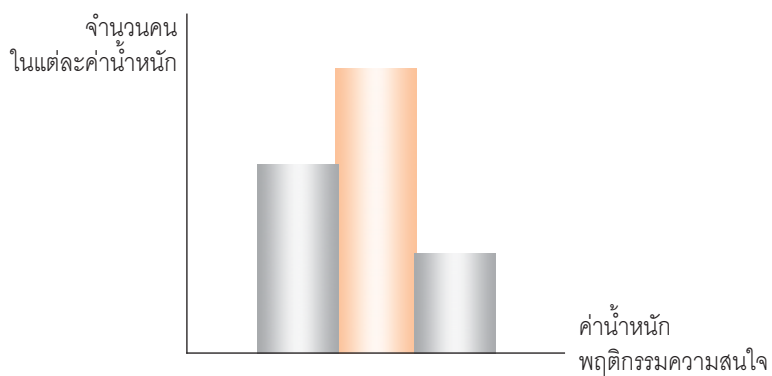
แบบประเมินเจตคติต่อการเรียนนี้ ครูจะเป็นผู้ใช้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการสังเกตจะมีความเที่ยงหรือไม่ขึ้นอยู่กับคำอธิบายพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายรับในแต่ละค่าน้ำหนักได้ชัดเจนเพียงไร

๒. แบบประเมินเจตคติต่อการมีระเบียบวินัย นักเรียนจะเป็นผู้ตอบ อาจด้วยวิธีการกบาททับรูปที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ดังตัวอย่าง

อาจเสนอผลสรุปการสังเกตในรูปแบบแผนภูมิแท่ง เช่น สมมติว่าผลสรุปการสังเกตพฤติกรรมด้านความสนใจต่อการเรียนเป็นดังนี้

แสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ต่อการเรียน คือ ขาดความสนใจและขาดสมาธิในการเรียนรู้ ครูต้องหาทางแก้ไข โดยค้นหาสาเหตุและทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพของมาตรประเมินค่า

คุณภาพของมาตรประเมินค่าขึ้นอยู่กับความตรงและความเที่ยงเช่นเดียวกับเครื่องมือสอบวัดแบบอื่นโดยทั่วไป การตรวจสอบที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นแบบที่จัดทำขึ้นได้ง่าย ๆ ไม่จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางสถิติมากนัก อย่างไรก็ตามการคำนวณโดยวิธีการทางสถิติก็ยอมให้ค่าที่แน่นอนเชื่อถือได้

ความตรงของมาตรประเมินค่า

การตรวจสอบความตรงจัดทำได้ใน ๒ ลักษณะ

ลักษณะแรก ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพที่จะนำมาใช้เป็นเป้า หรือคำกล่าวที่จะนำมาใช้เป็นเป้าให้ตรวจสอบดูว่า เป้าเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะวัดมากเพียงใด เช่น เป้าที่ใช้ในการทดสอบนี้เป็นบุคคล หรือการกระทำหรือสัญลักษณ์ของเรื่องที่จะสอบวัดจริง ๆ ดังตัวอย่าง

คนชื่อเสียง	}	ใช้เป็นเป้าในการแสดงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความชื่อเสียง หรือค่านิยมของบุคคลที่มีต่อความชื่อเสียง
ความชื่อเสียง		
การไม่พูดปด		
สัญญา		

ลักษณะที่สอง ได้แก่ การดูคุณศัพท์ที่ใช้ในมาตรวัดว่า คุณศัพท์เหล่านั้นเป็นลักษณะใดลักษณะหนึ่งในด้านศักยภาพ การกระทำ และการประเมินหรือไม่ ถ้าคำศัพท์เหล่านั้นไม่ชี้บ่งความรู้สึก : ชอบ-ไม่ชอบ ความดีงาม : มีค่า-ไม่มีค่า การกระทำ : ทำได้ง่าย-ทำได้ยาก โครงสร้างของลักษณะที่วัดก็ยอมมิใช่ความรู้สึกหรือองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของความรู้สึกเหล่านั้น

ในการตรวจสอบความตรงนี้ ในบางครั้งเราไม่สามารถตัดสินเองได้ นักทดสอบจึงนิยมใช้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อดูว่าความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกันหรือไม่ โดยอาจสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิว่า

๑. ข้อกระทงหรือรูปภาพที่นำมาใช้เป็นคำถามที่เกี่ยวกับค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมนั้น ๆ หรือไม่
๒. คำคุณศัพท์ที่อยู่ในข้อคำถามนั้น เป็นตัวแทนความรู้สึกของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งนั้น ๆ ได้หรือไม่

ผลการตรวจสอบนี้จะต้องได้ค่าอย่างน้อยร้อยละ ๘๐ ของผู้ตอบว่าใช้ได้จริง จึงจะเชื่อได้ว่า ข้อกระทงนั้น ๆ มีความตรงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิได้จริง

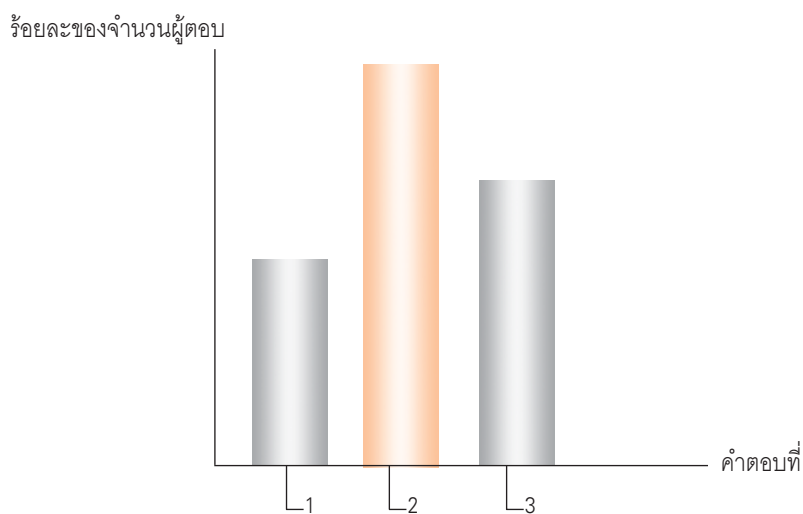
ความเที่ยงของมาตรประเมินค่า

การตรวจสอบค่าความเที่ยงนั้นก็ตรวจสอบได้ ๒ ประการเช่นเดียวกัน

ประการแรก ตรวจสอบการกระจายของการตอบของนักเรียน เมื่อนำข้อทดสอบดังกล่าวไปทดสอบกับนักเรียนแล้วนักเรียนจะต้องมีการตอบที่หลากหลาย ไม่เป็นคำตอบเดียวหรือ ๒ คำตอบเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

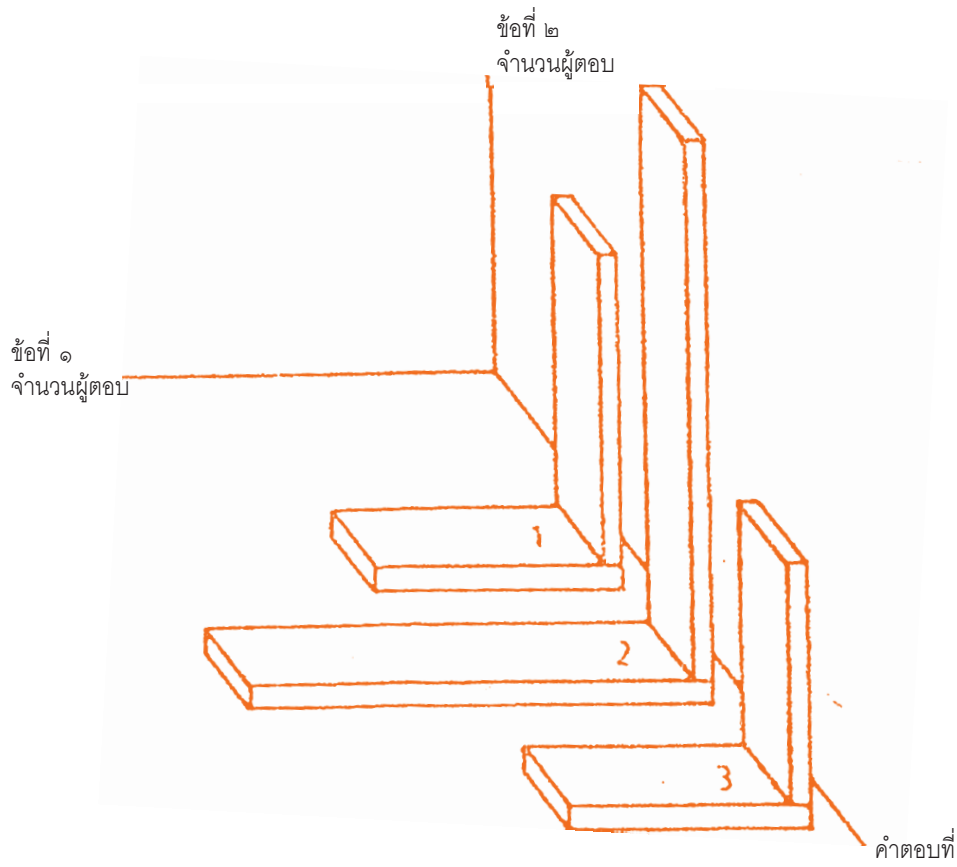
หน้าไหนตรงกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อผักมากที่สุด
จำนวนนักเรียนที่ตอบควรมีการกระจายเป็นรูปดังนี้

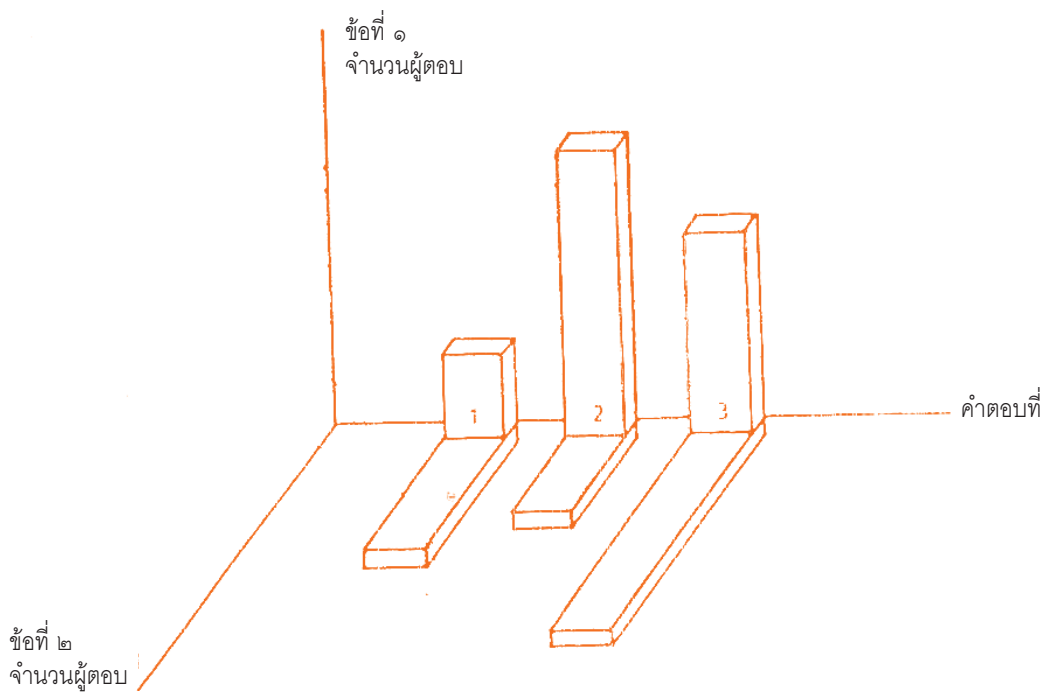
เมื่อกำหนดให้แก่นนอนเป็นหน่วยของภาพคำตอบภาพที่ ๑, ๒ และ ๓ และให้แก่นตั้งเป็นจำนวนผู้ตอบ อาจจะเป็นร้อยละก็ได้ หรือถ้ามีจำนวนน้อย ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องแปลงเป็นร้อยละ ภาพการตอบควรจะเป็นรูปที่มีการกระจาย มีผู้ตอบอยู่ในทุก ๆ ภาพ มากบ้างน้อยบ้าง แท่งสูงอาจจะอยู่ที่ภาพที่ ๑ หรือ ๓ ก็ได้ อย่างน้อยที่สุดจะต้องมีผู้ตอบใน ๒ ภาพ ไม่ควรมีการตอบภาพเดียวเป็นคำตอบเดียวเหมือนกันหมด ยิ่งมีหลาย ๆ คำตอบ ตอบกันหลาย ๆ ภาพยิ่งดี ในกรณีที่มี ๕ ตัวเลือก ถือว่าถ้ามีผู้ตอบอย่างน้อย ๓ คำตอบก็ใช้ได้ แต่ถ้าตอบเพียง ๒ ตัวเลือกก็ถือว่าน้อยไป ในตัวอย่างนี้ ถ้ามีผู้ตอบเพียงตัวเลือกเดียวก็ใช้ไม่ได้ ถือว่าข้อสอบข้อนี้ไม่สามารถจำแนกความรู้สึกของบุคคลได้ จึงไม่เหมาะที่จะนำมาเป็นเครื่องมือสอบวัด

การตรวจสอบ**ประการที่สอง** ได้แก่ การตรวจสอบดูว่าข้อกระทงทั้งชุดวัดในเรื่องเดียวกัน สิ่งเดียวกัน เป็นเป้าเดียวกัน เช่น เราจะวัดอาชีพครู คำกล่าวก็ควรเป็นความรู้สึกที่แสดงต่ออาชีพครูทั้งหมด หรือถ้าเป็นเรื่องความขยัน คำกล่าวหรือรูปภาพก็ต้องแสดงเป็นเรื่องของความขยันทั้งหมด ถ้าเป้านี้เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ แล้ว ก็จะทำให้ข้อกระทงไม่เป็นอันเดียวกัน ทำให้คะแนนที่นำมารวมกันมีความหมายหลากหลายไม่เป็นทิศทางเดียว การพิสูจน์ความเป็นอันเดียวกันนี้ทางสถิติจะใช้ค่าสหสัมพันธ์ คำนวณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อ ค่าความสัมพันธ์นี้ต้องเป็นบวกหมด ถ้าข้อใดเป็นลบก็ให้ตัดข้อนั้นทิ้งเสีย สำหรับผู้ที่มิได้มีความชำนาญในทางสถิติก็เพียงแต่นำเอาจำนวนคำตอบของ ๒ ข้อมาวาดภาพร่วมกัน

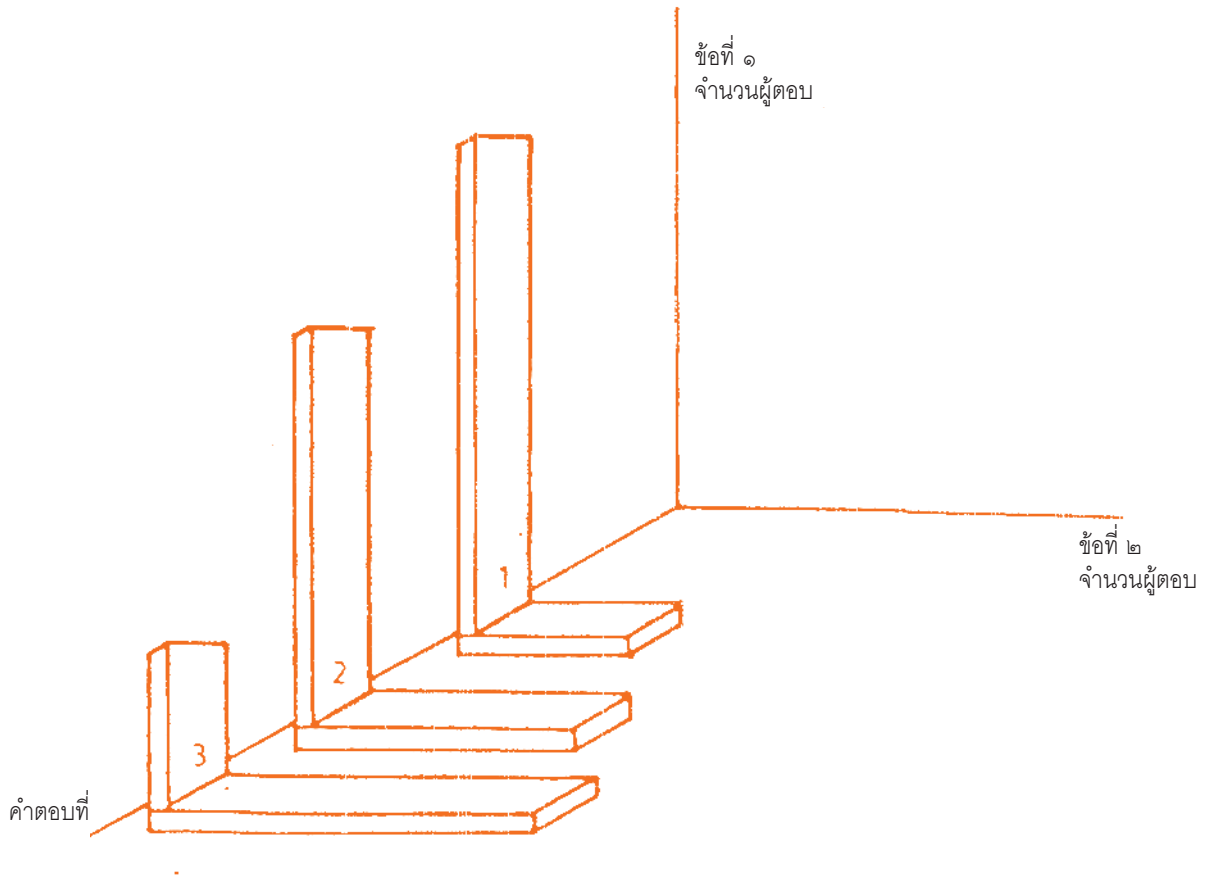
จัดทำภาพ ๓ มิติของการตอบของข้อกระทง ๒ ข้อ ใช้ภาพที่ทำไว้เดิมในการตรวจสอบการกระจายนำมาประกอบกันเป็นภาพที่มุมห้อง ภาพหนึ่งเป็นแนวตั้งข้างฝาและอีกภาพหนึ่งเป็นแนวนอนที่พื้น ก็จะได้ภาพที่ฝาและพื้นเป็นเงา ถ้าภาพที่ฝาและเงาเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ขึ้นพร้อมกันลงพร้อมกัน ก็แสดงว่ามีค่าสหสัมพันธ์เป็นบวก แต่ถ้าสลับกัน ภาพที่ฝาขึ้นแต่ภาพที่พื้นที่เป็นเงาลดลง ก็แสดงว่าสหสัมพันธ์เป็นลบ ถ้าขึ้นบ้างลงบ้างไม่แน่นอน ก็ถือว่าสหสัมพันธ์เป็นศูนย์ ถ้าเราลองศึกษารูปแบบต่าง ๆ ดูแล้ว ก็จะพบลักษณะความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ เช่น

ภาพที่ ๑ สหสัมพันธ์ระหว่างการตอบข้อ ๑ และข้อ ๒ เป็นค่าบวก

ภาพที่ ๒ สหสัมพันธ์ระหว่างการตอบข้อ ๑ และข้อ ๒ เข้าใกล้ศูนย์

ภาพที่ ๓ สหสัมพันธ์ระหว่างการตอบข้อ ๑ และข้อ ๒ เป็นลบ

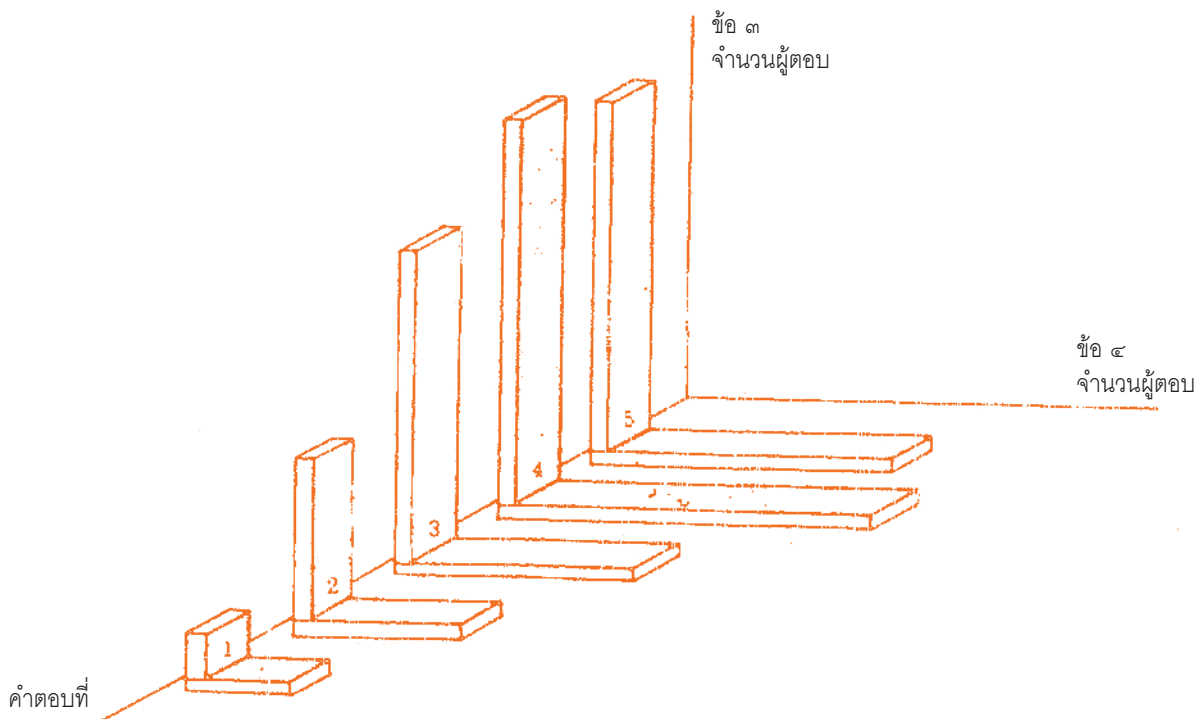
นำข้อมูลที่ได้จากการตอบของนักเรียนมาแสดงโดยภาพ ก็จะพบความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ และเลือกเอาแต่ข้อที่มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับข้ออื่น ๆ เท่านั้น ผู้ที่มีความชำนาญในเรื่องการคำนวณหาสหสัมพันธ์ หรือใช้เครื่องคำนวณ ก็สามารถหาค่าสถิติเหล่านี้มาคัดเลือกข้อกระทงที่มีทิศทางไปในทางเดียวกัน

ดังนี้

สมมติว่านำแบบประเมินไปสอบวัดกับนักเรียนในชั้น ๓๐ คน มีจำนวนผู้ตอบคำถามแต่ละข้อ

คำถามข้อที่	ภาพที่	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
๑		๒	๗	๑๐	๖	๕
๒		๑๒	๑๐	๕	๒	๑
๓		๕	๑๐	๗	๒	๑
๔		๗	๑๐	๖	๕	๒

จะสร้างแผนภูมิแท่งของผลการตอบระหว่างข้อ ๑ กับ ๒ ข้อ ๒ กับ ๓ ข้อ ๓ กับ ๔ ข้อ ๑ กับ ๓ ข้อ ๑ กับ ๔ และข้อ ๒ กับ ๔ ดังแสดงตัวอย่างแผนภูมิแท่งของผลการตอบระหว่างข้อ ๓ กับ ๔ ดังนี้

จากภาพ แสดงว่าการตอบข้อ ๓ กับ ๔ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อกัน

๓. แบบทดสอบใช้สถานการณ์ (Situational Test)

ลักษณะของแบบทดสอบใช้สถานการณ์

แบบทดสอบใช้สถานการณ์ เป็นการนำเอาเรื่องราวมาเสนอ เรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นปัญหาทางจริยธรรมหรือคุณธรรม แล้วให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อเรื่องราวนั้น ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการนำเอาเรื่องมาเป็นเงื่อนไขในการสะท้อนภาพความรู้สึกต่าง ๆ เอาภาพเอาเรื่องมากกระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ออกมา อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของข้อทดสอบแบบนี้ก็เหมือนกับข้อจำกัดของข้อทดสอบโดยทั่ว ๆ ไป ก็คือ ผู้ตอบอาจคิดอย่างหนึ่งและตอบออกมาอีกอย่างหนึ่งก็ได้ เพื่อที่จะไม่ให้เกิดเงื่อนไขเหล่านี้ขึ้น การทดสอบโดยใช้สถานการณ์จำเป็นต้องมีคำอธิบายที่เน้นย้ำว่า การทดสอบแบบนี้จะไม่มีคำตอบถูกคำตอบผิด เพียงแต่เราต้องการจะวัดว่าผู้ตอบมีความชอบไม่ชอบในเรื่องใด ซึ่งถือว่ามีใช้สิ่งที่ดีหรือถูก และนอกจากนี้การใช้ภาพก็จะช่วยให้เกิดการสอบวัดที่ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

แบบทดสอบใช้สถานการณ์ที่ใช้ใช้ในการสอบวัดด้านสติปัญญาหรือวัดผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วยเรื่องราว ประเด็นปัญหาแล้วให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ในการสอบวัดทางค่านิยมและจริยธรรมที่เป็นส่วนสติปัญญา อันได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ก็มีการนำเอาวิธีนี้มาใช้มาก เช่น

ชาวเป็นฆาตกรที่ดุร้ายมาก วันหนึ่งไปยิงนายกรัฐมนตรียาย
ดำเป็นฆาตกรที่ดุร้ายเช่นกัน วันหนึ่งก็ไปยิงผู้นำชาวนาตาย
ถ้าท่านเป็นผู้พิพากษา ท่านจะลงโทษใครมากกว่ากัน เพราะเหตุใด

การสอบวัดดังกล่าวนี้ที่ใช้สถานการณ์มาสอบวัด การตัดสินคำตอบก็ใช้หลักทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรมว่าเขาใช้เหตุผลเช่นใด ทำเพื่อใคร เขาให้ความสำคัญกับผู้ใด ถ้าเขาตัดสินใจโดยใช้เหตุผลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ก็ถือว่ามีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับต่ำ ถ้าเป็นเหตุผลที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะในวงแคบก็สูงขึ้นมาเป็นระดับ ๒ ส่วนเหตุผลที่สูงที่สุด ได้แก่ การกระทำที่มุ่งประโยชน์ให้แก่สังคมโดยส่วนรวม ไม่คำนึงถึงบุคคล ถือว่าบุคคลทุกคนสำคัญเท่ากันหมด ก็ถือว่าเป็นเหตุผลที่สูงที่สุด คะแนนก็ให้ไปตามระดับดังกล่าว

โครงสร้างของแบบทดสอบใช้สถานการณ์จึงประกอบไปด้วยเรื่องราวที่จะเสนอปัญหา เสนอข้อวินิจฉัยต่าง ๆ แล้วให้ผู้ตอบตอบตามระดับขั้นของคุณค่าของคำตอบตามลักษณะพื้นฐานที่กำหนด ข้อสอบแบบใช้สถานการณ์ที่นำมาใช้สอบวัดความรู้สึกก็ใช้หลักการเดียวกัน คือ มีข้อกระทงเป็นเรื่องราวชี้้นำให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้สึกต่อเรื่องราวหรือบุคคลหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น เรื่องราวเหล่านั้นก็คือการนำเสนอเป้าที่จะให้บุคคลแสดงความรู้สึกออกมานั่นเอง แล้วก็ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก อาจใช้

การให้นักเรียนพูดหรือเขียนออกมา หรือเลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้ ตัวเลือกเหล่านี้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกด้วยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของการจัดระดับความรู้สึกของบุคคล การใช้ข้อทดสอบแบบสถานการณ์เหล่านี้ จะต้องมีคำชี้แจงที่ชัดเจนว่า คำตอบเหล่านี้ไม่มีถูกไม่มีผิด ความรู้สึกไม่ใช่สิ่งที่บอกได้ว่าถูกหรือผิด และคำตอบที่ออกมาจะให้ตามระดับความเข้มข้นของความรู้สึกของบุคคลที่แสดงต่อเรื่องราวนั้น ๆ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นเป้าจะต้องเป็นปัญหา เป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอบวัดนั้น ๆ

โปรดศึกษาตัวอย่างของแบบสอบวัดความรู้สึกที่ใช้สถานการณ์ดังต่อไปนี้

ท่านชอบคำตอบของทิดแบนข้อไหนมากที่สุด

- ก. เราคงต้องทำงานหนักขึ้นสินะ
- ข. จริงหรือ กำลังจะหมดไปแล้วหรือ
- ค. งั้นเราไปกรุงเทพฯ กันเถอะ
- ง. เราคงต้องทำอะไรให้มีผลถาวรเสียแล้ว

แบบทดสอบข้อนี้มุ่งวัดความรักในท้องถิ่นของตน โดยใช้เรื่องราวสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน แล้วให้บุคคลแสดงความรู้สึกต่อปัญหานั้น ๆ ถ้าหนีปัญหาแสดงว่าไม่ยอมเข้าช่วยชุมชน มีความรักในชุมชนน้อยมาก คือ ตอบข้อ ค. ได้ ๑ ถ้าเพียงรับรู้ปัญหาก็คือเป็นความรู้สึกที่ยังต่ำอยู่ คือ ตอบข้อ ข. ได้ ๒ ถ้าแสดงความตั้งใจในการแก้ปัญหา คือ ตอบข้อ ก. ได้ ๓ คะแนน และถ้าตอบข้อ ง. แสดงว่าตั้งใจทำให้มีผลงาน แสดงถึงความเข้มข้นในความรักท้องถิ่นมากที่สุดก็ได้ ๔ คะแนน โปรดอย่าลืมว่าคะแนนเหล่านี้เป็นระดับความเข้มข้นเท่านั้น ค่าของคะแนนแทนระดับความเข้มข้นแบบจัดอันดับ ยังไม่เป็นคะแนนที่มีช่วงแน่นอนเป็นหน่วยมาตรฐานเหมือนการใช้ตาชั่งหรือไม้บรรทัด

ถ้าท่านเป็นครูสายันต์ ท่านจะตอบว่าอย่างไร

- ก. ปลูกแอปเปิ้ลซีดีนะ (การตอบสนอง)
- ข. เขาเสนอให้ปลูกอะไรล่ะ (การรับรู้)
- ค. ผมว่าต้องลองดูนะ (การเห็นคุณค่า)
- ง. มันใจว่าต้องดีกว่าเดิมแน่ (การมีระบบ)

ท่านชื่นชอบคำตอบของคุณยายข้อใดมากที่สุด

- ก. ฉันก็เห็นมามากมายเหมือนกัน (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ ๒)
- ข. ไม่จริงเสมอไปหรอก (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ ๓)
- ค. ฉันก็ว่าอย่างนั้นแหละ (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ ๑)
- ง. ก็ดีกว่าเป็นอย่างอื่นละ (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ ๔)

การสร้างแบบทดสอบใช้สถานการณ์

ข้อควรระวังในการสร้างแบบสอบใช้สถานการณ์ ได้แก่ การกำหนดเรื่องที่จะสอบวัดสถานการณ์ที่ใช้จะต้องเอื้อต่อการแสดงความรู้สึก ไม่ใช่เรื่องราวปัญหาที่จะให้บุคคลตัดสินใจด้วยเหตุและผลเหมือนการสอบวัดคิดแก้ปัญหาในด้านสติปัญญา สถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ก็คือการนำเป้ามาเสนอให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้สึกนั่นเอง คุณภาพข้อสอบแบบนี้จึงขึ้นอยู่กับเป้าที่นำมาใช้

รูปแบบของสถานการณ์

การสร้างสถานการณ์โดยใช้รูปภาพจะช่วยให้การนำเสนอชัดเจน เพราะไม่จำเป็นต้องใช้พื้นฐานความสามารถในการอ่านของนักเรียนมากนัก นอกจากนี้ยังเสนอเป้าหมายได้ชัดเจนดีกว่าใช้คำบรรยาย ช่วยให้การตัดสินใจของผู้ตอบเป็นไปอย่างฉับไว ไม่คิดถึงข้อปลีกย่อยมากนัก รูปแบบของสถานการณ์ที่จะใช้มีดังต่อไปนี้

แบบที่ ๑ เป็นภาพที่มีบุคคลมากล่าวชมเชย หรือตำหนิบุคคล หรือการกระทำอันเกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสอบวัด แล้วให้นักเรียนประเมินดูว่าเขาชื่นชม-ชอบคำตอบของบุคคลอีกคนหนึ่งในลักษณะใด เขียนเป็นภาพตัวอย่างได้ดังนี้

ตัวอย่างสถานการณ์ มีดังนี้

คุณสมชายซี มีงานอาสาสมัครที่ได้ก็ร่วมทำทุกที
สมยศเป็นคนมีระเบียบทำอะไรก็เรียบร้อยทุกอย่าง
แต่งมาสายอีกแล้ว

คำพูดของ ก. นี้มีความสำคัญมากเพราะจะเป็นตัวเสนอเป้า ถ้าคำพูดนี้ไม่ชัดเจน ไม่เป็น
ความคิดรวบยอดของเรื่องนั้น ๆ แล้ว จะทำให้การแสดงความรู้สึกคลาดเคลื่อน มีองค์ประกอบอื่น ๆ
เข้ามาเกี่ยวข้องทันที

แบบที่ ๒ เป็นภาพของบุคคลแรกมาชักชวนหรือกล่าวในเชิงชวนให้ร่วมกิจกรรมที่เป็นตัวชี้ผล
ของค่านิยมหรือจริยธรรมต่าง ๆ หรือการกระทำที่ต้องการจะใช้เป็นเป้า แล้วให้ผู้ตอบแสดงความชื่นชม
ต่อคำตอบของบุคคลที่ ๒ เพื่อตรวจดูความรู้สึกต่อการกระทำการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

ท่านชื่นชมคำตอบของ ข. ในข้อใดมากที่สุด

รูปแบบนี้มุ่งเน้นการวัดความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อกิจกรรม การกระทำที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งเป็นตัวชี้บ่งของค่านิยม จริยธรรมต่าง ๆ เช่น

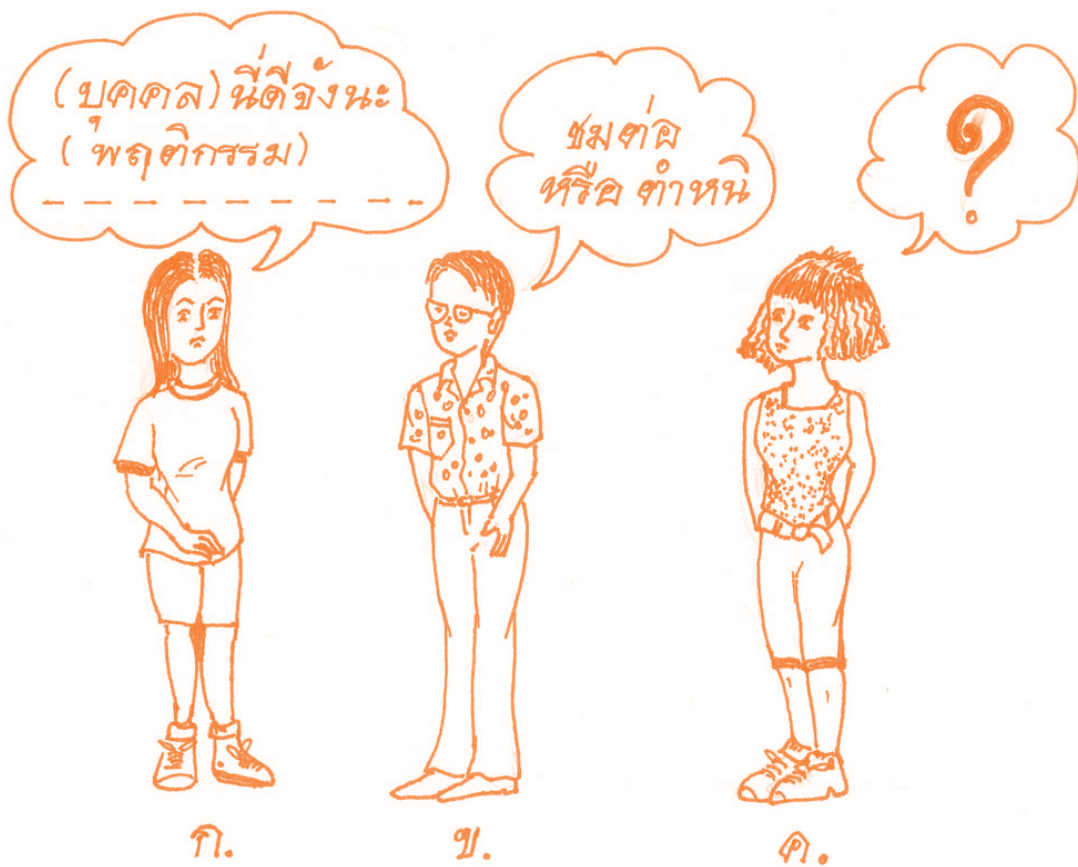
ไปช่วยเขาทำความสะอาดหมู่บ้านกันใหม่

เราไปทำบุญกันดีกว่า

จะถึงเวลาประชุมแล้ว ไปกันเถอะ

ไปเรียนคณิตศาสตร์กันดีกว่า

แบบที่ ๓ ใช้ตัวละคร ๓ คน คนแรกจะกล่าวชม ภาพ บุคคล หรือสัญลักษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอบวัด แล้วมีบุคคลที่ ๒ มาแสดงความรู้สึกตอบสนอง และมีบุคคลที่ ๓ ร่วมอยู่ด้วย แบบนี้มุ่งให้ผู้ตอบสะท้อนความรู้สึกโดยผ่านบุคคลที่ ๓ ว่ารู้สึกอย่างไร

ถ้าท่านเป็น ค. จะรู้สึกอย่างไรต่อการพูดของ ก. และ ข.

การใช้ตัวละคร ๓ คนนี้ ผู้สร้างแบบสอบถามต้องมีความชำนาญมากกว่า ๒ แบบแรก มิฉะนั้นแล้วเป้าจะไม่ชัดเจน ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างแบบสอบถามที่มีตัวละคร ๓ ตัว

ก. ดำเนินดีจัง ชยันทำงานทุกอย่าง

ข. เขาดีจริง ๆ นะ

ค.

รูปแบบสถานการณ์เหล่านี้ ถ้านำมาใช้ในการสอบวัดค่านิยม จริยธรรม เพื่อวัดความรู้สึกที่มีต่อค่านิยม จริยธรรมเหล่านี้ ผู้เขียนข้อสอบก็ต้องระมัดระวังในเรื่องของการใช้พฤติกรรมซึ่งของค่านิยมและจริยธรรมนั้น ๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม เช่น

ความรับผิดชอบ พฤติกรรมซึ่งได้แก่ ทำงานเสร็จตามกำหนด ยอมรับในผลงาน ยอมรับผลของการกระทำของตน ใช้ความพยายามเพื่อผลงาน

ความซื่อสัตย์ พฤติกรรมซึ่งได้แก่ รายงานตรงต่อข้อมูล ไม่บิดเบือนข้อมูล พุดตามที่ได้แสดงจริง ใช้เวลาทำงานเต็มที่ ไม่อ้างประโยชน์อื่น ๆ เพื่อตนเอง ไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตน

ความมีเหตุผล พฤติกรรมซึ่งได้แก่ ตัดสินตามข้อมูล ไม่เชื่อตามบุคคล เพราะเขามีชื่อเสียง ยืนยันในการพิสูจน์ด้วยข้อมูล

ความเสียสละ พฤติกรรมซึ่งได้แก่ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ช่วยเหลือ สนับสนุนผู้อื่น แบ่งปันของให้ยืมตามความจำเป็น

พฤติกรรมซึ่งเหล่านี้จะต้องนำมาใช้ในการสร้างสถานการณ์ เพื่อนำมาเป็นเป้าของการแสดงค่านิยมและจริยธรรมนั้น ๆ กล่าวโดยสรุปก็คือ รูปแบบของสถานการณ์นั้นจะต้องให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อบุคคลที่แสดงพฤติกรรมซึ่งของค่านิยม จริยธรรม หรือแสดงความรู้สึกต่อการกระทำที่เป็นพฤติกรรมซึ่งของค่านิยม จริยธรรมที่เราต้องการจะสอบวัดนั้น ๆ

สำหรับการสอบวัดความรู้สึกที่มีต่อการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนสามารถนำมาใช้เป็นเป้าได้เลย เพราะเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจนอยู่แล้ว เช่น คำนับว่าอยู่เสมอ ลงมือทดลองอยู่เสมอ ทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ วาดภาพ หรือการเรียนวิชาต่าง ๆ

ตัวเลือกในแบบทดสอบใช้สถานการณ์

เมื่อเลือกเป้าหมายที่เป็นบุคคล การกระทำ แล้วนำเสนอเป็นรูปภาพแบบใดแบบหนึ่งแล้วก็นำไปทดลองใช้กับนักเรียนประมาณ ๒๐-๓๐ คน เพื่อทดสอบดูว่าสถานการณ์ที่เลือกใช้นั้น สามารถนำมาซึ่งการตอบสนองที่แสดงถึงความรู้สึกต่าง ๆ แล้วหรือไม่ ถ้าสถานการณ์ยังไม่สามารถนำมา

ซึ่งความรู้สึกต่าง ๆ ได้ ก็จำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โดยใช้พฤติกรรมซึ่งในแบบอื่น ๆ การทดลองใช้นี้ อาจนำเอาคำตอบของนักเรียนที่เขียนตอบมาสร้างเป็นตัวเลือกได้ ซึ่งตัวเลือกที่ได้มาจากคำตอบจริง ๆ ของนักเรียนนี้ก็จะดึงดูดให้นักเรียนตอบได้มาก อย่างไรก็ตาม คำตอบเหล่านี้จะต้องเป็นคำตอบที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของผู้ตอบอย่างชัดเจน ไม่ใช่เหตุผลหรือความคิดเห็นด้านอื่น ๆ

ในการสร้างตัวเลือกนั้นจำเป็นต้องอาศัยลักษณะการแสดงออกของความรู้สึกจากคำอธิบายในเรื่องพฤติกรรมซึ่ง โดยใช้ข้อมูลในช่องการแสดงออกทางวาจา นำมาแต่งเป็นคำพูดตอบสนองตามเงื่อนไขต่าง ๆ ถ้าเป็นในกรณีที่จะนำเอาคำตอบของนักเรียนมาตรวจ ก็ต้องจัดทำคำเฉลยตามขั้นตอนทั้งหมดตามตารางนั้น ตัวอย่างคำพูดที่ใช้เป็นตัวซึ่งระดับความรู้สึก มีดังนี้

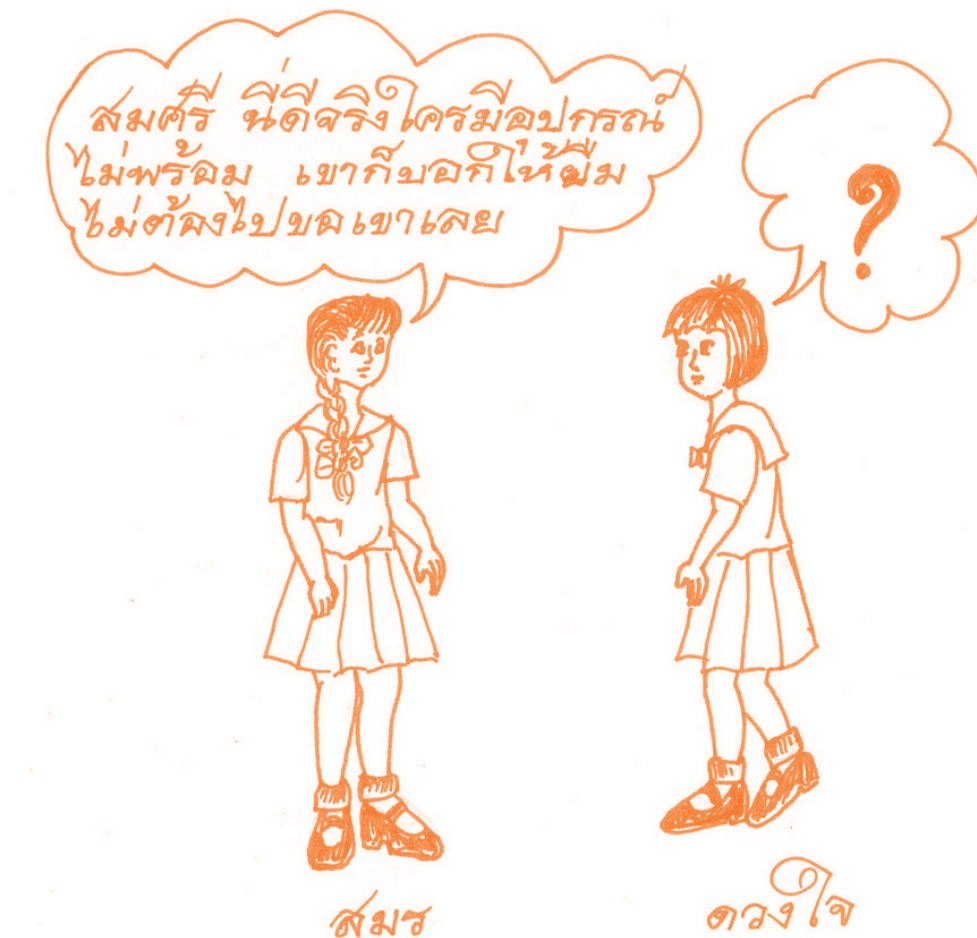
ขั้นการรับรู้	จะอย่างไรล่ะ ไม่เหมือนที่เคยทำนี่ จะทำเมื่อไร จริง ๆ หรือ
ขั้นการตอบสนอง	พร้อมแล้ว ทำได้เลย ตั้งใจทำอยู่แล้ว ถ้าสั่งมากก็จะทำ คนอื่นเขาทำ เราก็ทำด้วย
ขั้นการเห็นคุณค่า	น่าชมเชยเขานะ ต้องทำอย่างนี้ในงานอื่น ๆ ด้วย ยินดีสนับสนุนโครงการนี้ ต้องรณรงค์ให้ทุกคนทำตามให้หมด ใครมาติเขาไม่ได้นะ
ขั้นการมีระบบ	งานนี้สำคัญกว่างานอื่นใดทั้งหมด ทำอย่างนี้คงได้ผลดีแน่นอน เรื่องนี้ต้องสำคัญกว่าเรื่องอื่น ๆ
ขั้นมีคุณลักษณะ	ทำมาเป็นประจำอยู่แล้ว ต้องทำให้สมบูรณ์ที่สุด ใคร ๆ เขาก็รู้กันทั้งนั้นว่าคนนี้เป็นอย่างไร

โปรดสังเกตคุณลักษณะคำกล่าว และใช้พฤติกรรมซึ่งบ่งทางวาจาเป็นข้อกำหนดในการจัดคำตอบ เฉลยคำตอบ และสร้างตัวเลือก เมื่อสร้างตัวเลือกได้ครบแล้วก็จะจัดพิมพ์เป็นตัวข้อสอบและนำไปใช้ต่อไป

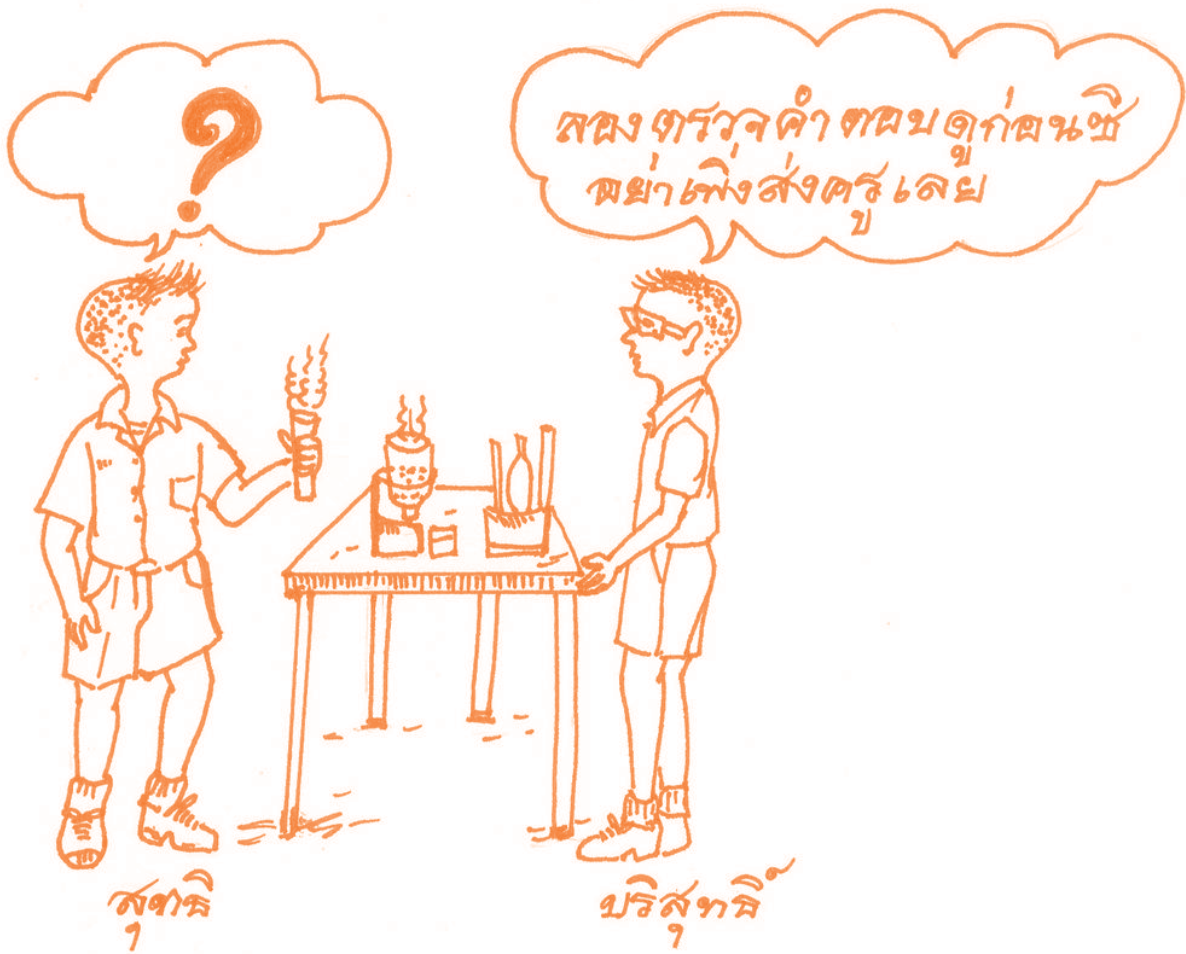
ขั้นตอนการเขียนแบบทดสอบใช้สถานการณ์

เพื่อที่จะให้การเขียนแบบทดสอบใช้สถานการณ์ง่ายขึ้น จึงขอเสนอตัวอย่างพร้อมทั้งขั้นตอนการเขียนแบบทดสอบดังนี้

๑. กำหนดเป้าที่จะใช้ในการสอบวัด เลือกบุคคลหรือการกระทำมาเป็นเป้า บุคคลและการกระทำนั้นต้องเป็นพฤติกรรมซึ่งบ่งของค่านิยม จริยธรรม หรือพฤติกรรมที่เราต้องการจะวัด เช่น
 - ๑.๑ บุคคลที่แสดงความเอื้อเฟื้อ โดยให้ของเพื่อหยิบยืมโดยไม่ต้องขอ
 - ๑.๒ การกระทำที่เป็นการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ในด้านการตรวจสอบผลเสมอ
๒. นำเอาเป้าหมายนั้นมาเสนอในรูปของภาพ ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อเป้าหมายนั้น เช่น
 - ๒.๑ ตัวอย่างสถานการณ์ถามความรู้สึกของบุคคลต่อความเสียสละ

๒.๒ ตัวอย่างสถานการณ์ถามความรู้สึกของบุคคลต่อความมีเหตุผล

๓. นำไปทดลองกับนักเรียน ให้นักเรียนลองตอบเพื่อดูการกระจายของคำตอบ แล้วนำมาจัดทำเป็นตัวเลือกโดยเติมคำถาม

๓.๑ นักเรียนชื่นชอบคำตอบของ ข. ข้อใดมากที่สุด

๓.๒ นักเรียนชอบคำตอบของ ก. ข้อใดมากที่สุด

๔. นำคำตอบของนักเรียนที่ทดลองตอบ มาใช้เป็นคำตอบเป็นตัวเลือกตามขั้นตอนต่าง ๆ ของระดับความรู้สึก เช่น

๔.๑ เขาทำบ่อยไหม

ไม่มีใครสั่งเขาเลยนะ

เขาเป็นตัวอย่างได้

เขาทำอย่างนี้ทุกเรื่องแหละ

๔.๒ ต้องตรวจอีกหรือ

เอาตรวจก็ตรวจ

งานอื่น ๆ ก็ต้องตรวจด้วย

จะได้คำตอบที่ถูกต้องจริง ๆ

๕. นำสิ่งที่เขียนทั้งหมดมารวมเสนอเป็นตัวข้อทดสอบ และสลับตัวเลือกผสมกันไป ไม่ให้เรียงเป็นชั้นอย่างชัดเจน

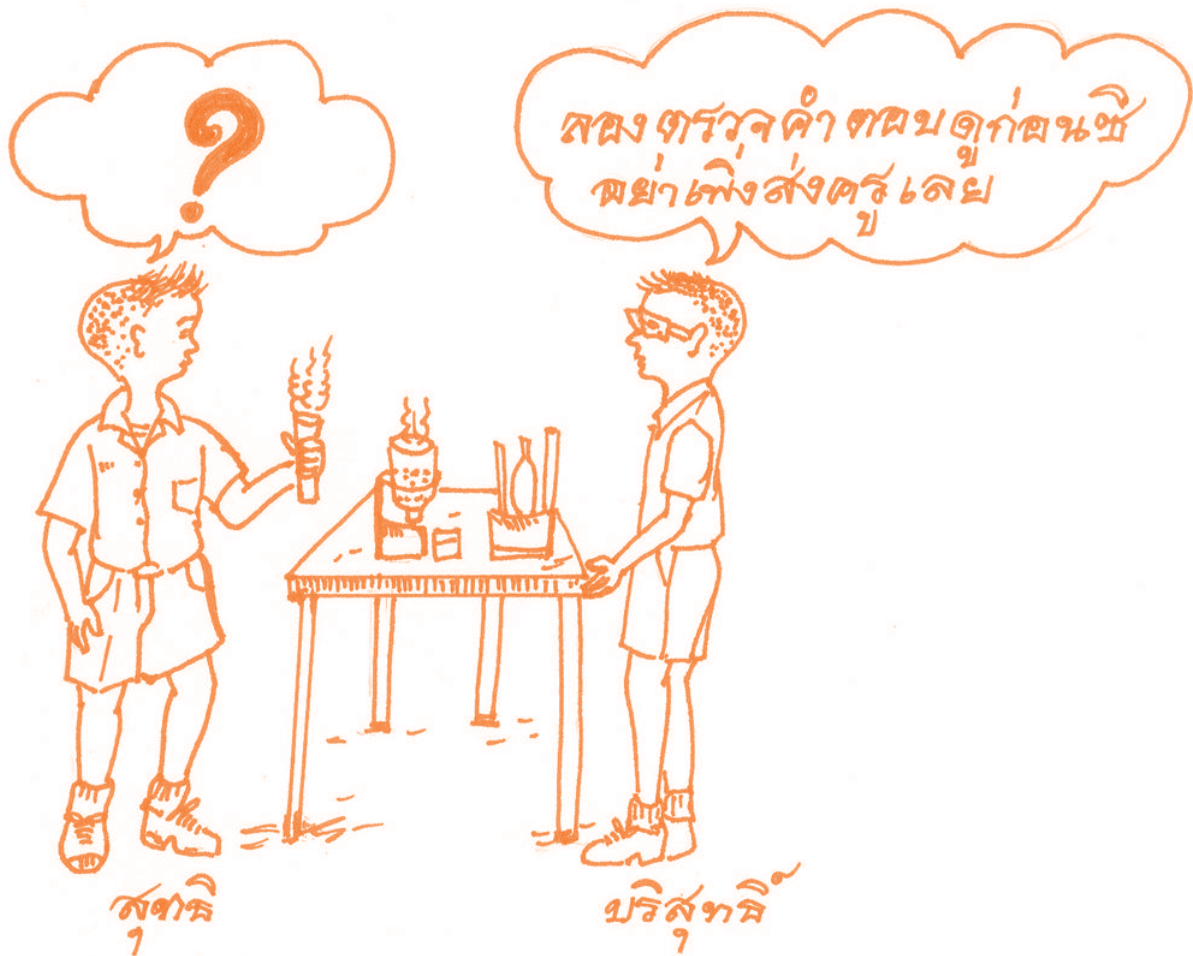
๕.๑ ตัวอย่างแบบสลับใช้สถานการณ์ถามความรู้สึกของบุคคลต่อความเสียสละ

นักเรียนชื่นชมคำตอบของดวงใจข้อใดมากที่สุด

- ก. เขาเป็นตัวอย่างได้
- ข. เขาทำบ่อยไหม
- ค. ไม่มีใครสั่งเขาเลยนะ
- ง. เขาทำอย่างนี้ทุกเรื่องแหละ

๕.๒ ตัวอย่างแบบสอบใช้สถานการณ์ถามความรู้สึกรู้สึกของบุคคลต่อความมีเหตุผล

นักเรียนชอบคำตอบของสุทธิข้อใดมากที่สุด

- ก. งานอื่น ๆ ก็ต้องตรวจด้วย
- ข. จะได้คำตอบที่ถูกต้องจริง ๆ
- ค. ต้องตรวจอีกหรือ
- ง. เอาตรวจก็ตรวจ

๖. จัดทำคำเฉลยการให้คะแนน ซึ่งจัดทำได้ ๒ รูปแบบ รูปแบบแรกให้ได้คะแนนเป็น ๔, ๓, ๒, ๑ และรูปแบบที่ ๒ ได้คะแนนเป็นระดับขั้นตามระดับของจิตพิสัย เมื่อนักเรียนเลือกตอบข้อใดก็จะได้คะแนนไปตามเฉลยนั้น ๆ

เมื่อได้จัดพิมพ์ให้สมบูรณ์ ข้อทดสอบเหล่านี้ก็พร้อมที่จะนำไปใช้ประเมินความรู้สึกรู้สึกของนักเรียนต่อไป

การแปลความหมายของคะแนนที่ได้จากการใช้แบบทดสอบใช้สถานการณ์

การหาคะแนนรวมของการทดสอบในฉบับหนึ่ง ๆ จัดทำได้ ๒ แนวทาง ซึ่งผู้ทดสอบจำเป็นต้องระมัดระวัง คือ ถ้าตัวเลือกในข้อต่าง ๆ จัดเป็นรูปเปรียบเทียบระดับเท่านั้น โดยถือว่าการตอบแต่ละตัวเลือกมากกว่าหรือน้อยกว่า มีจิตพิสัยในระดับสูงกว่าหรือต่ำกว่าเท่านั้น ก็เพียงแต่นำผลการตอบที่ให้คะแนนไป ๔, ๓, ๒, ๑ ของแต่ละข้อนำมารวมกันก็จะได้คะแนนรวม ส่วนอีกแบบหนึ่ง ได้แก่ การใช้คะแนน ๔, ๓, ๒, ๑ นี้ แทนค่าระดับของจิตพิสัยโดยตรง เช่น ๑ แทนการรับรู้ ๒ แทนการตอบสนอง ๓ แทนการเห็นคุณค่า ๔ แทนการมีระบบค่านิยม ถ้าต้องการสร้างแบบสอบวัดในลักษณะนี้ ก็จำเป็นต้องทำระดับคะแนนใหม่ให้ตรงกับตัวเลือกนั้น ๆ แล้วนับจำนวนการตอบว่าตกในระดับใดมากที่สุด ถือว่าบุคคลนั้นมีระดับจิตพิสัยอยู่ในขั้นนั้นเลย กล่าวคือ เราจะใช้ระดับจิตพิสัยที่นักเรียนคนนั้นแสดงออกมากที่สุดในเรื่องที่จะสอบวัดมาเป็นระดับคะแนนจิตพิสัยของเขาเลย จึงได้คะแนนเพียง ๔ หรือ ๓ หรือ ๒ หรือ ๑ ตามระดับพัฒนาการของจิตพิสัย

การรวมคะแนนก็ยังมีข้อควรระวังเช่นเดียวกับการวัดแบบมาตราประเมินค่า คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของข้อทดสอบที่อยู่ในชุดเดียวกัน ซึ่งต้องวัดในเรื่องเดียวกัน ถ้าแต่ละข้อสอบวัดคนละเรื่อง มีการกระจายของแต่ละเรื่องอย่างหลากหลายแล้ว ก็จะทำให้คุณภาพของการสอบวัดค่าคะแนนจะแทนคุณภาพหลายด้าน ซึ่งบางอย่างอาจกลับกัน ทำให้คะแนนรวมไม่มีความหมายไปในทิศทางเดียวกันที่เราตั้งใจไว้ ดังนั้นแบบสอบวัดค่านิยม จริยธรรม เพื่อดูพัฒนาการด้านจิตพิสัยเหล่านี้ จึงไม่นิยมรวมคะแนนทั้งหมด แต่จะรวมเป็นด้าน ๆ เช่น ด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ๒-๓ ข้อ ด้านความประหยัดอีก ๓-๔ ข้อ หรือด้านการเสียสละอีก ๓-๔ ข้อ เป็นต้น ถ้าเอาทั้ง ๓ ด้านมารวมกันแล้ว คะแนนอาจมีความหมายไม่แน่นอน ไม่สามารถชี้คุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่งได้

การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบใช้สถานการณ์

คุณภาพของแบบทดสอบใช้สถานการณ์ก็ต้องมีลักษณะเหมือนกับแบบทดสอบโดยทั่วไป คือ ต้องมีคุณภาพในด้านความตรงและความเที่ยง การตรวจสอบคุณภาพของแบบใช้สถานการณ์จึงมุ่งไปที่ความตรงและความเที่ยง ซึ่งวิธีการตรวจหาความตรงและความเที่ยงของมาตราประเมินค่าสามารถนำมาใช้ตรวจสอบค่าความตรงและความเที่ยงของแบบทดสอบใช้สถานการณ์ได้เช่นเดียวกัน ในส่วนที่จะกล่าวต่อไปนี้จะเป็นส่วนที่เพิ่มเติมไปจากวิธีการที่เสนอไว้แล้วในตอนก่อน

ความตรงของแบบทดสอบใช้สถานการณ์

การหาค่าความตรงของแบบทดสอบใช้สถานการณ์จะประเมินใน ๒ เรื่อง คือ เป้าที่นำมาใช้นั้น เป็นพฤติกรรมซึ่งบ่ง หรือเน้นพฤติกรรมสำคัญของเรื่องที่จะสอบวัดหรือไม่ และการตอบคำถามนั้น ผู้ตอบใช้ความคิดหรือความรู้สึกในการตอบ ซึ่งเราสามารถเรียกความตรงทั้งสองแบบนี้ได้ว่า ความตรงตามเนื้อหา และความตรงตามโครงสร้าง ดังนั้น เราจึงสามารถนำเอาวิธีการต่าง ๆ ที่ได้อธิบายไว้ในเรื่องความตรงของทั้งสองประเภทนี้มาใช้ได้

ความตรงตามเนื้อหาของแบบทดสอบใช้สถานการณ์ การตรวจสอบค่าความตรงตามเนื้อหา นั้น นอกจากจะใช้วิธีถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญว่า สถานการณ์นี้ใช้วัดเรื่องที่ต้องการวัดได้จริงหรือไม่ แล้วนำมาตรวจสอบความเห็นที่ตรงกันของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เรายังสามารถดำเนินการวิเคราะห์ ตรวจสอบโดยใช้การประเมินพฤติกรรมซึ่งบ่งได้ ทั้งสองวิธีมุ่งตอบคำถามที่ว่า ผู้ตอบกำลังมองไปที่จุดใด ในสถานการณ์ของข้อสอบข้อนี้ และจุดที่มองนั้นเป็นพฤติกรรมที่เราต้องการวัดหรือไม่ ถ้าตอบว่าใช่ ก็แสดงว่าใช้ได้ ตัวอย่างเช่น การสอบวัดความรู้สึกชื่นชมต่อการแสวงหาทางใหม่ ๆ ในการสอน สถานการณ์ที่นำมาใช้เป็นดังนี้

การวิเคราะห์ความตรงก็มองไปที่สถานการณ์ จะเห็นว่าสถานการณ์นี้ใช้บุคคลที่มีวิธีสอนใหม่ ๆ แปลก ๆ เรื่องใหม่ ๆ แปลก ๆ มาสอนเสมอ ถามว่ากรณีบุคคลมีวิธีใหม่ ๆ มาสอน เป็นบุคคลที่แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ อยู่เสมอหรือไม่ ตรงนี้จะเห็นว่าเกิดปัญหาเล็กน้อย เขาอาจจะแสวงหา นิยมการแสวงหา หรือไม่นิยมก็ได้ แต่เขาก็มีวิธีใหม่ ๆ มาเสมอ สถานการณ์นี้ จึงเพียงพอที่จะแทนการแสวงหาได้อย่างสมบูรณ์ สถานการณ์นี้เป็นผลอันเกิดจากการแสวงหาหรือไม่ เกิดปัญหาเหตุและผลขึ้น ผลนั้นไม่ได้มาจากเหตุเดียวกันนั้น การสอนวิธีใหม่ ๆ จึงไม่สามารถบอกได้ว่าเขาต้องนิยมการแสวงหาด้วย ทั้งนี้จึงนำมาใช้ สอบวัดการแสวงหาไม่ได้ แต่ใช้สำหรับการวัดความนิยมในวิธีการใหม่ ๆ ได้ วัดความชื่นชมต่อนวัตกรรมได้ ถ้าจะนำมาใช้สอบวัดค่านิยมในการแสวงหา ก็ต้องปรับสถานการณ์เป็นดังนี้

ครูสมร นี้ชอบค้นหาวิธีแปลก ๆ ใหม่ ๆ เสมอ

ครูแดง ขยันเข้าอบรมหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เรื่อย

ครูสุทธิ แลกเปลี่ยนวิธีการกับเพื่อนครูเป็นประจำ

ในการวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหา การตรวจสอบพฤติกรรมซึ่งบ่งของค่านิยมตามที่เสนอไว้ในตอนที่แล้ว จะช่วยให้ผู้ตรวจดำเนินการได้อย่างดี ดังนั้น ผู้เขียนข้อสอบจึงควรมีความชำนาญในการ วิเคราะห์พฤติกรรมซึ่งบ่งของค่านิยมและจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อให้การเขียนข้อสอบแบบใช้สถานการณ์ มีคุณภาพสูง

ความตรงตามโครงสร้างของแบบทดสอบใช้สถานการณ์ การตรวจสอบคุณภาพความตรงตามโครงสร้าง นอกจากจะใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยประเมินว่าข้อนี้วัดความรู้สึกจริง หรือ ตัวเล็อกต่าง ๆ นี้เป็นตัวเล็อกซึ่งบ่งความรู้สึกแล้ว ก็ยังสามารถวิเคราะห์ได้โดยการตรวจสอบโครงสร้างของตัวเล็อกที่สร้างขึ้นว่าเป็นความรู้สึกจริง การวิเคราะห์นี้ก็ทำโดยใช้ตารางพฤติกรรมซึ่งบ่งทางวาจา โดยตรวจคุณสมบัติดังต่อไปนี้

๑. ตัวเล็อกแต่ละตัวนั้นบอกได้หรือไม่ว่าตอบอย่างนี้แล้วถือว่าถูก ถือว่าผิด
 ๒. ตัวเล็อกแต่ละตัวเป็นระดับความเข้มข้นของความรู้สึกตามขั้นตอนของจิตพิสัยจริงหรือไม่
- การเขียนข้อสอบแบบใช้สถานการณ์จึงจำเป็นจะต้องตรวจสอบตัวเล็อกอยู่เสมอว่า เป็นตัวเล็อกที่สะท้อนความรู้สึกจริง ๆ จึงไม่มีคำตอบถูกคำตอบผิด และเป็นตัวเล็อกที่จัดระดับได้ตามทฤษฎีจิตพิสัย บอกได้ว่าอยู่ขั้นใดขั้นหนึ่ง ถ้าไม่สามารถบอกได้ก็จะเกิดการเปรียบเทียบที่ไม่แน่นอนขึ้น ระดับความเข้มข้นที่กำหนดเป็น ๔, ๓, ๒, ๑ ก็อาจจะสลับที่กันได้ ถ้ามีตัวเล็อกใดที่เกิดความไม่แน่นอน อาจจะอยู่ระดับสูงหรือต่ำก็ได้ ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น การวิเคราะห์ตัวเล็อกนี้ก็อาจนำเอา คำพูดที่สะท้อนความรู้สึกในระดับต่าง ๆ ที่ได้อภิปรายไว้แล้วมาช่วยในการประเมิน

ความเที่ยงของแบบทดสอบใช้สถานการณ์

การตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบแบบใช้สถานการณ์ เพื่อนำไปสู่ค่าความเที่ยงที่ต้องการ นอกจากจะใช้วิธีที่ได้เสนอไว้แล้ว อันได้แก่ การตรวจสอบดูการกระจายของการตอบ และการตรวจสอบความสัมพันธ์ของการตอบระหว่างข้อโดยใช้รูปภาพแล้ว การตรวจสอบนี้ก็ยังสามารใช้วิธีการทางสถิติที่มีการคำนวณได้ การคำนวณดังกล่าว ได้แก่ การหาค่าการกระจายของการตอบของนักเรียน และการหาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางสหสัมพันธ์ระหว่างข้อสอบ

ข้อที่	๑	๒	๓	๔	๕	๖
๑	๑.๐๐	.๔๓	.๓๑	-.๑๐	.๓๗	.๒๙
๒		๑.๐๐	.๒๒	.๑๑	.๕๕	.๒๖
๓			๑.๐๐	-.๐๕	.๒๙	.๓๙
๔				๑.๐๐	.๑๘	-.๑๒
๕					๑.๐๐	.๔๔
๖						๑.๐๐

จากตารางสหสัมพันธ์ระหว่างข้อทดสอบจะพบว่า ข้อที่ ๔ มีสหสัมพันธ์เป็นลบกับข้ออื่น ๆ หลายข้อคือ ข้อ ๑ ข้อ ๓ และข้อ ๖ เพื่อที่จะให้แบบทดสอบทั้งชุดนี้มีคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง จึงควรตัดข้อ ๔ นี้ออก หรืออาจตรวจสอบคุณภาพในด้านความตรงตามเนื้อหาและความตรงตามโครงสร้างดู ถ้าเห็นว่าผิดไปก็ปรับปรุงแก้ไขได้ เพื่อให้ค่าสหสัมพันธ์เหล่านี้เป็นบวกทั้งหมด

ในกรณีที่มีข้อทดสอบหลายด้านอยู่ในฉบับเดียวกัน เช่น แบบทดสอบทั้งฉบับ ประกอบด้วย การวัดค่านิยมในความรับผิดชอบ ค่านิยมในความอดทน ค่านิยมในการใช้วิธีการใหม่ ๆ โดยวัดความรู้สึกเกี่ยวกับความชื่นชมต่อค่านิยมเหล่านี้ ตารางสหสัมพันธ์ระหว่างข้อก็จัดทำได้เช่นเดียวกัน และสิ่งที่ควรตรวจสอบดูอยู่เสมออีกคือ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อที่อยู่ในเรื่องเดียวกันควรมีค่าสูงกว่า สหสัมพันธ์ระหว่างข้อของข้อที่วัดคนละเรื่องกัน ในจำนวนสหสัมพันธ์ของทุก ๆ ข้อที่วัดความรับผิดชอบ จะต้องมีค่าสูงกว่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อที่วัดด้านความรับผิดชอบกับด้านการแสวงหาวิธีใหม่ ๆ ค่าสหสัมพันธ์จึงจะนำมาใช้บ่งชี้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในเรื่องเดียวกัน ซึ่งต้องมีค่ามากกว่า สหสัมพันธ์ระหว่างข้อที่อยู่คนละเรื่องกัน ในเรื่องนี้ผู้ที่สนใจควรศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบต่าง ๆ

การตรวจสอบค่าความเที่ยงที่ใช้กระบวนการทางการคำนวณ จะใช้ค่าอัลฟาเป็นตัวแสดง ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

- เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง
 k คือ จำนวนข้อ
 $\sum s_i^2$ คือ ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 s_t^2 คือ ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ถ้าแบบทดสอบใช้สถานการณ์ทั้ง ๔ ข้อ นั้น มีตัวเลือกข้อละ ๔ ตัวเลือก ตามระดับพัฒนาการของจิตพิสัย ๔ ชั้น คือ การรับรู้ การตอบสนอง การเห็นคุณค่า และการมีระบบค่านิยม

ตัวเลือกที่อยู่ในชั้นรับรู้ ให้นำหนักคะแนนเป็น ๑ ตัวเลือกในชั้นการตอบสนองให้นำหนักคะแนนเป็น ๒ ตัวเลือกในชั้นการเห็นคุณค่าให้นำหนักคะแนนเป็น ๓ และตัวเลือกในชั้นการมีระบบค่านิยมให้นำหนักคะแนนเป็น ๔

เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย ๆ สมมติว่าได้นำแบบสอบนี้ไปใช้สอบกับนักเรียน ๕ คน และได้ผลการสอบวัดดังนี้

นักเรียน คนที่	คำถามข้อที่			
	๑	๒	๓	๔
๑	๓	๓	๓	๔
๒	๔	๔	๓	๓
๓	๔	๓	๔	๔
๔	๒	๒	๔	๓
๕	๓	๒	๓	๒

หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อ โดยใช้สูตร Pearson Product Moment

$$R_{xy} = \frac{N\Sigma XY - \Sigma X\Sigma Y}{\sqrt{\{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2\}\{N\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2\}}}$$

ได้ตารางค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อ เป็นดังนี้

ข้อที่	๑	๒	๓	๔
๑	๑.๐๐	๐.๗๘	-๐.๒๒	๐.๒๘
๒		๑.๐๐	-๐.๓๓	๐.๔๓
๓			๑.๐๐	๐.๓๓
๔				๑.๐๐

จากตัวอย่างสมมติ จะพบว่าคำถามที่มีสหสัมพันธ์ทางลบกับข้ออื่น ๆ หลายข้อ คือ ข้อ ๓ จึงควรปรับปรุงคำถามข้อ ๓ นี้ หรือตัดทิ้งไป

๓. แบบบันทึกการสังเกต

ลักษณะของแบบบันทึกการสังเกต

การสอบวัดความรู้สึก ไม่ว่าจะวัดด้วยมาตราประเมินค่าหรือแบบทดสอบใช้สถานการณ์ก็ตาม เป็นการวัดที่มีข้อจำกัด เพราะยังไม่ใช่เป็นการแสดงที่แท้จริง และขึ้นอยู่กับคำตอบของนักเรียน บุคคล อาจมีความรู้สึกอย่างหนึ่งแต่เวลาแสดงจริง ๆ ก็อาจแสดงอีกอย่างหนึ่ง บอกอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้น การวัดโดยการสังเกตจะเป็นข้อมูลที่ดี ตรงกับสภาพความเป็นจริง และเป็นข้อมูลที่ปรากฏออกมา อันจะเป็นการสอบวัดพฤติกรรมที่แท้จริงได้ แต่อย่างไรก็ตาม การสังเกตที่ดีนั้นก็ต้องเป็นการสังเกตในสภาวะปกติ ไม่ใช่ในสถานการณ์เฉพาะหรือเหตุการณ์ที่มีข้อกำหนดมาแล้ว เช่น ในขณะที่มีครูอยู่ มีบุคคลอื่นอยู่ นักเรียนอาจแสดงความชื่นชม กล่าวคำชม แต่ถ้าไม่มีครูอยู่แล้วหรือครูไม่บอกเตือนแล้ว นักเรียนก็อาจไม่แสดงความชื่นชมออกมาก็ได้

ข้อที่ควรระวังอีกอย่างหนึ่งในการสอบวัดความรู้สึกลึกโดยการสังเกตนี้ ต้องพึงระลึกเสมอว่าเรากำลังตรวจสอบด้านความรู้สึกที่แฝงมากับการกระทำ ไม่ใช่การตรวจดูการกระทำ ตัวอย่างเช่น เรามีความเชื่อกันว่าถ้าทุกคนมีความชื่นชมแล้ว ก็ต้องทำเป็นประจำอยู่เสมอ แต่ถ้าจะตรวจดูว่าเขาทำสม่ำเสมอแล้วสรุปว่าเขาชื่นชมด้วยนั้น คงจะไม่สมบูรณ์เพียงพอ เราจำเป็นต้องดูลักษณะการกระทำอย่างสม่ำเสมอด้วยความชื่นชม ด้วยท่าทางที่สง่างาม ด้วยความเต็มใจไม่ลังเลมาประกอบ จึงจะสรุปได้ว่าเขามีความชื่นชม ดังนั้นพฤติกรรมที่ทำเป็นประจำอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะสรุปไปสู่ความชื่นชมได้ แต่พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำนี้เอง ก็เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการสรุปว่า เขามีความชื่นชมแล้ว ความชื่นชมเป็นเพียงความรู้สึกที่ผนวกมากับการกระทำในทุก ๆ เรื่อง ในบางครั้งความรู้สึกนี้ก็ไม่สามารถตรวจวัดได้ในทุก ๆ งาน

การสังเกตที่ดีเกิดขึ้นในสภาวะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่ากำลังมีการประเมิน ดังนั้น การสังเกตจึงควรจัดทำเป็นส่วนหนึ่งควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ไม่ควรบอกว่าจะมีประเมินเรื่องนั้นเรื่องนี้ ถ้าผู้ถูกประเมินรู้ตัวแล้วก็จะมีการเสแสร้งมากขึ้นโดยเฉพาะนักเรียนโต ๆ ในชั้นเล็ก ๆ อาจมีปัญหาเรื่องนี้หน่อย แต่อย่างไรก็ตาม การสังเกตในสภาวะปกติถือว่าการใช้การสังเกตที่ดีที่สุด การจัดกิจกรรมบางอย่างอย่างจงใจ เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกออกมาจึงเป็นเรื่องที่ครูจะต้องตระหนักและดำเนินการขึ้นเป็นบางครั้ง มิฉะนั้นแล้วความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะไม่ผนวกมากับการกระทำดังที่ต้องการ เช่น ถ้าเราต้องการวัดความรู้สึกของนักเรียนต่อความยุติธรรม ครูจำเป็นต้องสร้างสภาพความยุติธรรมและไม่ยุติธรรมเข้าไปในกิจกรรมเพื่อสังเกตความรู้สึกของนักเรียน แต่ไม่ควรบอกให้นักเรียนรู้ว่ากำลังจะสังเกตอะไร แต่จำเป็นต้องแจ้งผู้เรียนว่าความชื่นชมเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลรวม การแจ้งนี้ให้จัดกระทำเมื่อต้นภาคเรียน เมื่อก่อนลงมือเรียน ถือเป็นการประเมินผลรวม

จุดอ่อนของการสังเกตที่พึงระวังและหลีกเลี่ยงอยู่เสมอก็คือ การตีความพฤติกรรม ผู้สังเกตมักใช้มาตรฐานของตนเองเป็นตัวกำหนดว่า พฤติกรรมอย่างใดเป็นการแสดงความรู้สึกดีใจ พฤติกรรมอย่างใดเป็นการแสดงความชื่นชม การใช้ความรู้ของผู้สังเกตไปตีความนี้ ถือเป็นข้อปฏิบัติที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะแต่ละบุคคลมีลักษณะของเขาเองในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ บางคนดีใจมากก็เฉย บางคนดีใจมากต้องกระโดดโลดเต้น บางคนชื่นชมก็นำไปพูดคุย แต่บางคนผิดหวังไม่ชอบจึงนำไปพูดคุยส่วนที่ชอบก็เงียบไว้ การใช้มาตรฐานของผู้สังเกตจึงเป็นการตีความที่ผิดไปจากบริบทในเรื่องนั้น ๆ โดยสิ้นเชิง ถ้าต้องการทราบว่าทำไมบุคคลจึงแสดงพฤติกรรมอย่างนั้นก็สามารถใช้วิธีการสัมภาษณ์ประกอบได้ แต่ไม่ควรเข้าใจเอาเอง

เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการตีความของผู้สังเกต วิธีการสังเกตจึงต้องมีการจัดทำคำอธิบาย พฤติกรรมให้ชัดเจน และฝึกฝนให้ผู้สังเกตหลาย ๆ คนทำได้เหมือน ๆ กัน เพื่อให้เกิดความเป็นปรนัย ในกระบวนการสังเกต คำอธิบายเหล่านี้จะต้องให้ผู้สังเกตศึกษาอย่างเข้าใจแจ่มแจ้ง และจดจำไว้ อย่างขึ้นใจก่อนที่จะไปลงมือสังเกต ถ้าผู้สังเกตจะได้เข้ารับการอบรมในเทคนิควิธีการโดยเฉพาะในเรื่อง การสังเกตและการใช้เครื่องมือแต่ละชุดจะเป็นการดียิ่ง สำหรับในเรื่องการสังเกตความรู้สึกนี้ ก็จะใช้พฤติกรรมซึ่งบ่งทางกายเป็นสำคัญ มุ่งที่จะดูพฤติกรรมเหล่านั้นที่แฝงมากับการกระทำ ในเรื่องต่าง ๆ ผู้สังเกตพึงระวังให้ดีกว่าถ้าผู้ปฏิบัติทำถูก ทำได้ ถือเป็นภาคปฏิบัติ แต่ถ้าทำได้อย่าง ภาคภูมิใจ ดีใจ ซึ่งใจที่ได้ทำ จึงจะถือว่าเป็นความรู้สึกที่แฝงมากับการกระทำ แต่จะไปสังเกตเฉพาะ ความรู้สึก โดยไม่มีการปฏิบัติไม่ได้

ความเข้าใจอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวกับการสังเกตก็คือ พัฒนาการทางด้านความรู้สึกเป็นไป อย่างต่อเนื่อง ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป โดยสัมพันธ์กับการตอบที่ถูกต้อง การทำได้ถูกต้อง การพัฒนา จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่งจะต้องดูปริมาณการแสดงออกที่รวมเอาเหตุการณ์ต่าง ๆ มาสัมพันธ์กัน ในขณะที่บางเหตุการณ์ผู้ตอบอาจจะทำด้วยความไม่เต็มใจ แต่บางสถานการณ์เขาก็ทำด้วยความเต็มใจ เมื่อรวมสถานการณ์ เหตุการณ์ทั้งหมดแล้ว เขาแสดงอย่างไรมากกว่ากัน ก็ถือว่าเขาพัฒนาอยู่ในขั้นนั้นแล้ว การประเมินผลรวมจึงต้องดูการกระจาย และการแปรผันของการแสดงของผู้ถูกประเมินอีกด้วย

รูปแบบของแบบบันทึกการสังเกต

แบบบันทึกการสังเกตมี ๒ แบบ คือ แบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน โดยเขียนพฤติกรรม ที่นักเรียนแสดงจริง ๆ ไว้ แล้วจึงมาตีความ จัดลำดับระดับความรู้สึกในภายหลัง ส่วนแบบที่ ๒ ได้แก่ การบันทึกระดับความรู้สึกเป็นตัวเลขลงในช่องบันทึกไว้เลย อันเป็นการตีความระดับพัฒนาการ เรียบร้อยแล้ว การบันทึกแบบแรกเหมาะสำหรับผู้ที่ยังไม่มีความชำนาญในการใช้พฤติกรรมซึ่งบ่งด้าน การแสดงทางกาย ส่วนแบบที่สองเหมาะสำหรับผู้ที่ชำนาญในการจัดลำดับพฤติกรรมแล้ว แบบแรก ต้องการการฝึกอบรบน้อย ซึ่งแจ่งเพียงเล็กน้อยก็ใช้ได้ ส่วนแบบที่สองต้องมีคำอธิบาย คำชี้แจง และมีการ ฝึกอบรบอย่างเป็นระบบจึงจะใช้ได้ดี ตัวอย่างแบบบันทึกเป็นดังนี้

แบบบันทึกการสังเกต

นักเรียน	ชื่นชมต่อการทำงาน			ระดับจิตพิสัย
	งานบ้าน	งานศิลปะ	งานกลุ่ม	
คนที่ ๑.	มีสิ่งกระตุ้นจึงทำ	ร้องขอ อาสาทำ	ยังไม่ร่วมทำ	
๒.				
๓.				
๔.				

แบบบันทึกการสังเกต

นักเรียน	ความมีเหตุผล										หมายเหตุ	
	ตัดสินใจตามข้อมูล					ยืนยันการพิสูจน์ด้วยข้อมูล						
	๑	๒	๓	๔	๕	๑	๒	๓	๔	๕		
คนที่ ๑.			✓									
๒.									✓			
๓.							✓					
๔.					✓							
๕.												

- คำอธิบาย ระดับ**
- ๑ หมายถึง การรับรู้
 - ๒ หมายถึง การตอบสนอง
 - ๓ หมายถึง การเห็นคุณค่า
 - ๔ หมายถึง การมีระบบ
 - ๕ หมายถึง การมีคุณลักษณะ

๑. การสังเกตพฤติกรรมด้านจิตพิสัยมี ๒ แนวทาง คือ แนวทางแรก เขียนพฤติกรรมซึ่งบ่งทางกายที่นักเรียนแสดงจริง ๆ ไว้ในแบบบันทึกการสังเกต แล้วจึงมาตีความหรือจัดลำดับพัฒนาการด้านจิตพิสัยภายหลัง ส่วนแนวทางที่สอง จะบันทึกระดับพฤติกรรมด้านจิตพิสัย สำหรับพฤติกรรมซึ่งบ่งที่สังเกตลงในแบบบันทึกเลย แนวทางที่สองนี้จึงต้องการผู้สังเกตที่มีความชำนาญในการตีความพฤติกรรมซึ่งบ่งทางกายที่แสดงพัฒนาการด้านจิตพิสัยเป็นอย่างดี และต้องมีคำอธิบายพฤติกรรมซึ่งบ่งที่ชัดเจนในแต่ละค่าน้ำหนักไว้ด้วย

๒. การสังเกตพฤติกรรมด้านจิตพิสัย มีข้อควรระวัง คือ

๒.๑ สังเกตในสภาวะปกติ ที่ผู้ถูกสังเกตต้องไม่รู้ตัวว่ากำลังมีการประเมิน

๒.๒ พฤติกรรมด้านจิตพิสัย เช่น ความรู้สึกต่าง ๆ จะผนวกมากับการกระทำซึ่งต้องสังเกตอย่างต่อเนื่องภายใต้เหตุการณ์ต่าง ๆ เนื่องจากพฤติกรรมที่มุ่งสังเกตอาจไม่เกิดขึ้นภายใต้เหตุการณ์หนึ่ง แต่เกิดขึ้นในอีกเหตุการณ์หนึ่งก็ได้

๒.๓ ผู้สังเกตต้องไม่ตีความพฤติกรรมโดยใช้มาตรฐานของตนเอง แต่ต้องตีความตามคำชี้แจงที่จัดทำไว้อย่างชัดเจน

การสร้างแบบบันทึกการสังเกต

การสังเกตเป็นกระบวนการรวมทั้งหมด งานสำคัญจึงไม่ได้อยู่ที่การสร้างแบบบันทึกการสังเกต แต่จะอยู่ที่กระบวนการดำเนินงาน แบบบันทึกเป็นแต่เพียงแบบรายงานผลที่เกิดขึ้นเท่านั้น ดังนั้นกระบวนการสังเกตจึงมีความสำคัญมากกว่าแบบบันทึกดังกล่าว กระบวนการดังกล่าวจะต้องทำให้เกิดพฤติกรรมที่เราต้องการจะสังเกต และการตีความของบุคคลหลาย ๆ คนที่จะมาสังเกตงานเดียวกัน บุคคลเดียวกัน การแสดงออกอย่างเดียวกันจะต้องตรงกัน ถ้าเราไม่มีกระบวนการดำเนินงานใด ๆ เลย แต่รอสังเกตเพียงอย่างเดียว ก็คงจะไม่สามารถประกันได้ว่า จะมีพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกตามเรื่องตามสถานการณ์ที่ครอบคลุมได้

การออกแบบการสังเกต เริ่มตั้งแต่การเลือกงานที่จะให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ งานนั้นจะต้องมีขั้นตอนที่จะให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกในระดับต่าง ๆ งานเหล่านี้ก็คือการออกแบบพฤติกรรมซึ่งบ่งในแต่ละเรื่องนั่นเอง การกำหนดพฤติกรรมซึ่งบ่งจึงเพียงแต่เปลี่ยนรูปไปจากเรื่องที่จะใช้ในแบบสอบถามเป็นกิจกรรมในชั้นเรียน การสร้างกิจกรรมเหล่านี้จะต้องจัดให้มีเงื่อนไขสำหรับการประเมินดังต่อไปนี้

เงื่อนไข	สิ่งที่จะประเมิน
เปิดโอกาสให้ซักถาม	ตั้งใจรับรู้
เปิดโอกาสให้เลือกฟัง	ติดตามรับฟัง
สั่งให้ลงมือทำ	ทำตามสั่ง
เปิดโอกาสให้เลือกทำ	อาสาทำ ทำโดยไม่มีการบังคับ
เปิดโอกาสให้แสดงความรู้สึก	ยินดีทำ ภูมิใจที่ได้ทำ
เปิดโอกาสให้แสดงความชมเชย	นิยม ชื่นชม
เปิดโอกาสให้ช่วยผู้อื่น	ส่งเสริม สนับสนุน
ท้าทายในคุณค่า	ปกป้อง แก้ต่าง
เปิดโอกาสให้เลือกอย่างอื่น	เลือกมากกว่าสิ่งอื่น
ให้ตัดสินใจเลือกเอง ทำเอง ประเมินเอง	การกระทำให้สมบูรณ์เป็นประจำ

เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องนำไปแทรกในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสังเกต ความรู้สึกของนักเรียน เมื่อได้กำหนดเงื่อนไขครบถ้วนแล้ว ก็ดำเนินการจัดทำคำอธิบายพฤติกรรม ในแต่ละขั้นที่จะสังเกต โดยใช้คำที่ชี้บ่งลักษณะของแต่ละขั้นตอน ในช่องพฤติกรรมชี้บ่งทางกาย ในกรณีที่จะจัดทำแบบบันทึกการสังเกตแบบที่ ๑ คำอธิบายเหล่านี้จะใช้เป็นคำเฉลยในการตีความระดับจิตพิสัย ในกรณีที่จะใช้แบบสังเกตแบบที่ ๒ ก็จะใช้คำอธิบายในการประเมินระดับ ๑, ๒, ๓, ๔ หรือ ๕ ในแบบบันทึกนั้น ๆ ระดับต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องตัดตอนไปตามระดับพัฒนาการด้านจิตพิสัยของนักเรียน เช่น นักเรียนชั้นเด็กเล็ก อาจมีเพียงระดับการรับรู้และการตอบสนอง ค่าระดับ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๕ อาจลดลงเหลือ ๔ แล้วจัดทำคำอธิบายให้สอดคล้องเป็น ๑ ตั้งใจรับ ๒ ติดตามรับ ๓ ตอบตามสั่ง และ ๔ อาสาตอบ แทนที่จะเป็นระดับ ๑ ถึง ๕ ตามระดับจิตพิสัยทั้งหมดเหมือนในการประเมินบุคคลทุกระดับ ในระดับมัธยมศึกษาอาจเริ่มตั้งแต่ ๑ หมายถึง ตอบตามสั่ง ๒ อาสาตอบ ๓ ยินดีตอบ ๔ ชมเชย ๕ ส่งเสริม สนับสนุน เป็นต้น คำอธิบายเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามเรื่องที่จะวัดและระดับพัฒนาการด้านจิตพิสัยของบุคคลที่จะประเมิน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่การตีความหมายจะต้องจัดทำให้สอดคล้อง ถูกต้องตามความหมายของแต่ละแบบบันทึกที่ได้จัดทำขึ้น

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าตัวแบบบันทึกการสังเกตเองมิได้มีความสำคัญมากนัก ดังนั้น รูปแบบจึงอาจแปรเปลี่ยนไปได้หลากหลาย เพราะแบบบันทึกนี้มีประโยชน์เพียงจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาวิเคราะห์เท่านั้น แต่คำอธิบายความหมายของพฤติกรรมเป็นตัวที่สำคัญมาก และต้องทำให้ชัดเจนอยู่เสมอ มิฉะนั้นแล้วคุณภาพของการสังเกตก็จะต่ำลงไปด้วย คุณภาพของเครื่องมือวัดเหล่านี้จึงขึ้นอยู่กับกระบวนการและคำอธิบายที่จะทำให้มีการตีความได้ตรงกัน แปรจากพฤติกรรมมาเป็นระดับจิตพิสัยได้ตรงกัน

การฝึกอบรมชี้แจงให้เข้าใจความหมายของพฤติกรรมซึ่งบ่งทางกายของจิตพิสัย และการทดลองสังเกตจึงเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความกระจ่างและความเป็นปรนัยในการสังเกต การสังเกตที่ดีจึงต้องมีการทดลอง การฝึกให้ตีความ ให้สังเกตพฤติกรรมซึ่งบ่งได้อย่างตรงกัน

การหาคะแนนรวมจากการใช้แบบบันทึกการสังเกต มีข้อปฏิบัติเช่นเดียวกับกับการสอบวัด โดยใช้แบบทดสอบใช้สถานการณ์ ที่กล่าวถึงเรื่องการรวมคะแนน

แบบบันทึกแสดงพฤติกรรมซึ่งบ่งทางกายเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวซื้ออาหาร โดยมีความรู้สึกตามขั้นพัฒนาการของจิตพิสัยแฝงอยู่ การสังเกตจะสังเกตความรู้สึกที่แฝงมากับการกระทำนี้ ดังตัวอย่างแบบบันทึกการสังเกตความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวซื้ออาหารต่อไปนี้

ชื่อนักเรียน	ความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวซื้ออาหาร				
	ทำตามสั่ง	ทำโดยไม่มี การบังคับ	ทำนำเป็นตัวอย่าง	เลือกกระทำทันที	ทำเป็นประจำจนเป็นลักษณะเฉพาะตน
	๑	๒	๓	๔	๕
๑					
๒					
๓					
..					
..					
..					

ความหมาย

๑. นำหนักคะแนน ๑ อยู่ในระดับพัฒนาการจิตพิสัยขั้นการตอบสนอง พฤติกรรมซึ่งเป็นการทำตามคำสั่ง คำชี้แจง กฎ ระเบียบ
๒. นำหนักคะแนน ๒ อยู่ในระดับพัฒนาการจิตพิสัยขั้นการตอบสนอง พฤติกรรมซึ่งเป็นการทำเองโดยไม่มีกำบังคับ กระทบด้วยความยั้มแย้ง ฟุ้งพ้อใจ
๓. นำหนักคะแนน ๓ อยู่ในระดับพัฒนาการจิตพิสัยขั้นการเห็นคุณค่า พฤติกรรมซึ่งเป็นการทำนำเป็นตัวอย่าง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นทำ อย่างมั่นคงและมั่นใจ
๔. นำหนักคะแนน ๔ อยู่ในระดับพัฒนาการจิตพิสัยขั้นการมีระบบค่านิยม พฤติกรรมซึ่งให้ความสำคัญกับการกระทำนั้น และเลือกที่จะกระทำทันทีไม่ว่าจะอยู่ภายใต้สภาพการณ์ใด
๕. นำหนักคะแนน ๕ อยู่ในระดับพัฒนาการจิตพิสัยขั้นการมีคุณลักษณะ พฤติกรรมซึ่งเป็นการทำเป็นประจำจนเป็นลักษณะเฉพาะของตนเองอย่างมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงหันเหด้วยอิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น

การตรวจสอบคุณภาพของแบบบันทึกการสังเกต

เนื่องจากคุณภาพของการสังเกตอยู่ที่กระบวนการที่จะทำให้ผู้สังเกตหลาย ๆ คนมองได้ตรงกัน ประเมินได้ตรงกัน การตรวจสอบคุณภาพของแบบบันทึกจึงอยู่ที่คุณภาพของกระบวนการทั้งหมด ในการประเมินคุณภาพแบบบันทึกนี้ จึงต้องจัดทำทั้งกระบวนการ โดยจัดให้ผู้ประเมิน ๒-๔ คน มาสังเกตนักเรียนคนเดียวกัน ขณะเดียวกัน ในเรื่องเดียวกัน โดยใช้แบบประเมินเดียวกัน แล้วนำมาตรวจดูว่า ผู้ประเมินทุกคนนั้นประเมินได้ตรงกันหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นแบบบันทึกแบบใดก็ตาม การตรวจสอบคุณภาพจึงต้องจัดทำเป็นกิจกรรมต่างหาก ต่างออกไปจากการใช้มาตรวจประเมินค่าและแบบสอใช้สถานการณ์ ซึ่งจัดทำได้ภายในตัวของแบบวัดเอง ขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพแบบบันทึกการสังเกต มีดังนี้

๑. จัดให้ผู้ประเมินประมาณ ๒-๔ คน หรือมากกว่านี้ ประเมินนักเรียนที่มีระดับพัฒนาการจิตพิสัยต่าง ๆ กัน ในเวลาเดียวกัน โดยใช้คำชี้แจงชุดเดียวกัน ควรให้มีนักเรียนแสดงพฤติกรรมต่างระดับรวมกันอยู่อย่างน้อย ๕ ระดับ เพื่อจะได้มีการจำแนกได้ดี
๒. นำผลของการประเมินมาลงรหัสเป็นตัวเลข หรือหากเป็นแบบบันทึกแบบที่ ๒ ก็จะใช้ระดับจิตพิสัยที่มีอยู่แล้ว มานำเสนอให้เห็นความสอดคล้องตรงกันดังนี้

นักเรียนคนที่	ผู้ประเมินคนที่			
	๑	๒	๓
๑	๑	๒	๑
๒	๒	๑	๓
๓	๓	๒	๒
๔	๔	๓	๑
๕	๒	๒	๑
๖	๒	๓	๔
..				
..				

๓. นำผลการประเมินมาหาสหสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ประเมินทั้ง ๒-๔ คน ถ้าค่าสหสัมพันธ์มีค่าสูงแสดงว่าการสังเกตมีคุณภาพสูง แต่ถ้าต่ำใกล้ ๐ หรือเป็นลบ แสดงว่าคุณภาพของการสังเกตยังใช้ไม่ได้ ในกรณีที่ผู้ประเมินมี ๓ คนจะมีค่าสหสัมพันธ์ ๓ ค่า ซึ่งจะต้องมีค่าสูง ทั้ง ๓ ค่า

๔. ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รวมนั้น มีวิธีที่จะคำนวณได้ ๒ วิธี ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบร่วมกัน คือ ความสัมพันธ์แบบรวมของทุกคน หรือจะนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนก็ได้ ซึ่งสามารถศึกษารายละเอียดได้จากหนังสืออ้างอิงทางสถิติโดยทั่วไป

ถ้านำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมจิตพิสัยเรื่องความมีระเบียบวินัยในการเข้าแถวซื้ออาหารของนักเรียน ไปให้ผู้สังเกตสัก ๓ ท่านสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ๕ คน แล้วนำผลการสังเกตของผู้สังเกตทั้ง ๓ ท่านนี้มาหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผู้สังเกต เพื่ออภิปรายผลเกี่ยวกับคุณภาพของแบบบันทึกการสังเกต ดังตารางต่อไปนี้

นักเรียนคนที่	ผู้สังเกตคนที่		
	๑	๒	๓
๑	๒	๓	๒
๒	๓	๓	๓
๓	๑	๒	๒
๔	๔	๔	๔
๕	๕	๔	๔

คำนวณค่าสหสัมพันธ์ของผลการสังเกตระหว่างผู้สังเกตแต่ละท่าน โดยใช้สูตร Pearson Product Moment

$$R_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

ได้ผลการคำนวณดังนี้

ผู้สังเกตคนที่	๑	๒	๓
๑	๑.๐๐	๐.๙๔	๐.๙๕
๒		๑.๐๐	๐.๙๐
๓			๑.๐๐

จากค่าสหสัมพันธ์สรุปได้ว่า การสังเกตมีคุณภาพสูง กล่าวคือ ผู้สังเกตทั้ง ๓ ท่าน สังเกตพฤติกรรมนักเรียนคนเดียวกัน ในเรื่องเดียวกัน แล้วได้ผลการสังเกตออกมาในแนวเดียวกัน ซึ่งเนื่องมาจากความชัดเจนของพฤติกรรมที่บ่งในแบบบันทึกการสังเกตด้วย

วิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิ

๑. นายวินัย รอดจ่าย	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ	ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๓. นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔. รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มศว.
๕. รศ.ดร.ดุษฎี โยเหลา	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว.
๖. รศ.พิศเพลิน เขียวหวาน	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ครั้งที่ ๑ ประชุมปฏิบัติการจัดทำเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ระหว่าง วันที่ ๒๗ กันยายน-๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมแม็กซ์ ถนนพระราม ๙ กรุงเทพฯ

๑. นางนิตยา กนิษฐ	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๕
๒. นางพรรณพร วรรณลักษณ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.อ่างทอง
๓. นางสาวนิภา สุขพิทักษ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.กาญจนบุรี เขต ๒
๔. นายสุทธิ สุวรรณपाल	ศึกษานิเทศก์ สพท.จันทบุรี เขต ๑
๕. นางสาวจิราพร อัครสมพงศ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.สตูล

๖. นางสาวเพชรรัชฎ์ แก้วสุวรรณ ศึกษานิเทศก์ สพท.สระแก้ว เขต ๒
๗. นายดุสิต หังเสวก ศึกษานิเทศก์ สพท.นครปฐม เขต ๑
๘. นางอารีย์พร อรรถวุฒิกุล ศึกษานิเทศก์ สพท.ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๒
๙. นายวิเชียร ปราบรมภักดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเนินมะปราง อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก
๑๐. นายประพัฒน์ จำปาไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกระต่ายเต็น อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี
๑๑. นายประสิทธิ์ บรรณศิลป์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ (เยี่ยมเกษสุวรรณ)
อ.เมือง จ.สมุทรปราการ
๑๒. นางอัจฉรา มนุศิลป์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณวัตร อ.เมือง จ.ขอนแก่น
๑๓. นางเกตน์สินี โกมลไสย รองผู้อำนวยการโรงเรียนสนามบิน อ.เมือง จ.ขอนแก่น
๑๔. นางนงคินิต สดคมขำ สำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ.
๑๕. นางสาวอุไร ชีรัมย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) กรุงเทพฯ
๑๖. นางศรณี คุปติภัทกุล โรงเรียนวัดลาดปลาตุ๊ก อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
๑๗. นางลินจง บัวซ้อน โรงเรียนวัดทุ่งสมอ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี
๑๘. นางสาววีณา วัฒโนภาษ โรงเรียนชุมชนวัดราษฎร์บำรุง จ.สมุทรปราการ
๑๙. นางจุฑาลักษณ์ ตระการสุข โรงเรียนบ้านเนินมะปราง อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก
๒๐. นางพัทตร์ประภา สมัครศรีกิจ โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี อ.เมือง จ.อุทัยธานี
๒๑. นางอัมพวัน อ่วมแจน โรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์
๒๒. นางทัศนีย์ ชูศรีทอง โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสัย อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
๒๓. นางลำไย ศิริสุวรรณ โรงเรียนบ้านวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี

๒๔. นางทรงศรี แก้วสัก	โรงเรียนระกาเสม็ด อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์
๒๕. นางกวีกานต์ ทรัพย์เจริญ	โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดตันตยาภิรมย์) อ.เมือง จ.ตรัง
๒๖. นางนิตยา คงทอง	โรงเรียนบ้านห้วยห่าง อ.บ้านนาเดิม จ.สุราษฎร์ธานี
๒๗. นางสาวเรไร ตาปนานนท์	โรงเรียนวัดพระยาปลา เขตหนองจอก กรุงเทพฯ
๒๘. นายพรชัย บัวเกิด	โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี อ.บางกรวย จ.นนทบุรี
๒๙. นางสาวอัมพร วิชัยศรี	โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ
๓๐. นายประดุง สุขพลอย	โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก
๓๑. นายวชิระ อภัยภักดี	โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ อ.เมือง จ.นครสวรรค์
๓๒. นางพรพิมล บุญโคตร	โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
๓๓. นางมนัสนันท์ กุลวงศ์	โรงเรียนบ้านใหม่โคกพรม อ.โนนไทย จ.นครราชสีมา
๓๔. นายพิเชษฐ จันทร์ฟ่อง	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์
๓๕. นางสาวนิตยา ศิริภาณุ	โรงเรียนกัลยาณวัตร อ.เมือง จ.ขอนแก่น
๓๖. นางสุทัตตา ศรีกร	โรงเรียนธาทองพิทยาคม อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์
๓๗. นางเสาวภา บุญชู	โรงเรียนทุ่งสง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๓๘. นางนิตยา มั่นชำนาญ	โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว
๓๙. นางสุภาณี ตั้งคำ	โรงเรียนสวนศรีวิทยา อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๔๐. นางยุวดี เอกธรรมเสถียร	โรงเรียนทุ่งมะพร้าววิทยา อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา
๔๑. นางสาวพฤษดี ธารพัฒน์	โรงเรียนวิเชียรชม อ.เมือง จ.สงขลา

๔๒. นางศุจีภรณ์ คู่ทองทรัพย์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๓. นางสาวกิงกาญจน์ สิริสุขคนธ์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๔. นายธัญญา เรืองแก้ว	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๕. นายสหชาติ เหล็กชาย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๖. นางพรพรรณ โชติพิทักษ์วัน	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๗. นายประชา อ่อนรักษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๘. นางสาวสุภาวดี ตวีรัตน์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๔๙. นางสาวบุญกัญฉุพันธ์ วัลย์มาลี	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ครั้งที่ ๒ บรรณาธิการกิจกรรมการประเมินและจำแนกพฤติกรรมซึ่บ่งของคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ ระหว่างวันที่ ๒๗-๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

ณ โรงแรมรอยัล เบญจา สุขุมวิท ๕ กรุงเทพฯ

๑. นางนิตยา กนิษฐ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๕
๒. นางพรพรรณ วรรณลักษณ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.อ่างทอง
๓. นางสาวนิภา สุขพิทักษ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.กาญจนบุรี เขต ๒
๔. นายสุทธิ สุวรรณपाल	ศึกษานิเทศก์ สพท.จันทบุรี เขต ๑
๕. นางสาวจิราพร อัครสมวงศ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.สตูล
๖. นางสาวเพชรรัชฎ์ แก้วสุวรรณ	ศึกษานิเทศก์ สพท.สระแก้ว เขต ๒
๗. นายดุสิต หังเสวก	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครปฐม เขต ๑
๘. นางอารีย์พร อรรถวุฒิกุล	ศึกษานิเทศก์ สพท.ประจวบคีรีขันธ์ เขต ๒

๑๙. นายสำเนา ธนะสมบัติ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ชลบุรี เขต ๒
๑๐. นางเกตน์สินี โกมลไสย	รองผู้อำนวยการโรงเรียนสนามบิน อ.เมือง จ.ขอนแก่น
๑๑. นางศรณี คูปติภัทมกุล	โรงเรียนวัดลาดปลาตุก อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
๑๒. นางลินจง บัวซ้อณ	โรงเรียนวัดทุ่งสมอ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี
๑๓. นางสาววีณา วัฒโนภาษ	โรงเรียนชุมชนวัดราษฎร์บำรุง จ.สมุทรปราการ
๑๔. นายสฤดี วีระพจนานันท์	โรงเรียนเทศบาล ๑ (บ้านชุมแสง) อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์
๑๕. นางจุฑาลักษณ์ ตระการสุข	โรงเรียนบ้านเนินมะปราง อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก
๑๖. นางพัศตร์ประภา สัมครศรีกิจ	โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี อ.เมือง จ.อุทัยธานี
๑๗. นางอัมพวัน อ่วมแจง	โรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์
๑๘. นางทัศนีย์ ชูศรีทอง	โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาลัย อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์
๑๙. นางกวีกานต์ ทรัพย์เจริญ	โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดต้นตยาภิรมย์) อ.เมือง จ.ตรัง
๒๐. นางนิตยา คงทอง	โรงเรียนบ้านห้วยห้าง อ.บ้านนาเดิม จ.สุราษฎร์ธานี
๒๑. นางสาวเรไร ตาปานานนท์	โรงเรียนวัดพระยาปลา เขตหนองจอก กรุงเทพฯ
๒๒. นางสาวอัมพร วิชัยศรี	โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ
๒๓. นายวชิระ อภัยภักดิ์	โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ อ.เมือง จ.นครสวรรค์
๒๔. นางพรพิมล บุญโคตร	โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
๒๕. นางมนัสนันท์ กุลวงศ์	โรงเรียนบ้านใหม่โคกพรม อ.โนนไทย จ.นครราชสีมา
๒๖. นางสาวนิตยา ศิริภาณุ	โรงเรียนกัลยาณวัตร อ.เมือง จ.ขอนแก่น
๒๗. นางเสาวภา บุญชู	โรงเรียนทุ่งสง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช

๒๘. นางสาวณัฐมาณี ตั้งคำ	โรงเรียนสวนศรีวิทยา อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๒๙. นางยุวดี เอกธรรมเสถียร	โรงเรียนทุ่งมะพร้าววิทยา อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา
๓๐. นางสาวพฤษสดี ธรรมพัฒน์	โรงเรียนวิเชียรชม อ.เมือง จ.สงขลา
๓๑. นางรุ่งนภา พลະสิทธิ์	โรงเรียนนราธิวาส อ.เมือง จ.นราธิวาส
๓๒. นายยงยุทธ อุทธิยา	โรงเรียนท่าวังผา อ.ท่าวังผา จ.น่าน
๓๓. นางสาวสุรภี หนูเรียงสาย	โรงเรียนเพชรเกษมตา อ.เมือง จ.ระยอง
๓๔. นางวันเพ็ญ สิทธิกุล	ข้าราชการบำนาญ จ.อุทัยธานี
๓๕. นางพิศมัย ไชยรัตน์	โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร อ.เมือง จ.หนองคาย
๓๖. นางสาวพิมพ์จันทร์ วัชรฉัตร	โรงเรียนอนุบาลเมืองนครนายก (ศรีประชาชนคร) อ.เมือง จ.นครนายก
๓๗. นางวันทนา บัวทอง	โรงเรียนห้วยกรดวิทยา อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท
๓๘. นายพรชัย บัวเกิด	โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี อ.บางกรวย จ.นนทบุรี
๓๙. นางสาวยุพิน อินทะยะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่
๔๐. นายสมหวัง คันธรส	ข้าราชการบำนาญ สพท.เชียงใหม่ เขต ๑
๔๑. นางอุบลวรรณ แสนมหายักษ์	โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงใหม่จตุรราษฎร์) อ.เมือง จ.เชียงใหม่
๔๒. นายอเนก บุญรัตน์	โรงเรียนวัดระเบาะไผ่ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี
๔๓. นางสาวสุรดี อำนวยศิริสุข	โรงเรียนวัดช่องลม เขตยานนาวา กรุงเทพฯ
๔๔. นางพวงเพ็ญ เปล่งปลั่ง	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม อ.เมือง จ.ชัยนาท
๔๕. นางสาวสุนันท์ สันติเดชา	ข้าราชการบำนาญ

๔๖. นางฟองจันทร์ สุขยั้ง	ข้าราชการบำนาญ
๔๗. นางนงคินิต สดคมขำ	สำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ.
๔๘. นายประกอบ เยาวลักษณะศิริ	โรงเรียนวัดราชบุรุษบำรุง อ.เมือง จ.ชลบุรี
๔๙. นางสาวกนกวรรณ อุ๋นใจ	โรงเรียนสันกำแพง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
๕๐. นางศุจีภรณ์ คูทองทรัพย์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๑. นางสาวกิงกาญจน์ สิริสุนทร	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๒. นายธัญญา เรืองแก้ว	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๓. นายสหชาติ เหล็กชาย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๔. นางพรพรรณ โชติพิภุขวัน	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๕. นายประชา อ่อนรักษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๖. นางสาวสุภาวดี ตริรัตน์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๕๗. นางสาวบุญกัญฐพันธ์ วัลย์มาลี	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ครั้งที่ ๓ บรรณาธิการกิจกรรมซึ่บ่ง เกณฑ์การประเมิน และจัดทำ

โครงสร้างเอกสาร ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๑

ณ โรงแรมรอยแผล เบญจา สุขุมวิท ๕ กรุงเทพฯ

๑. นายดุสิต หังเสวก	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครปฐม เขต ๑
๒. นายสำเนา ณะสมบัติ	ศึกษานิเทศก์ สพท.ชลบุรี เขต ๒
๓. นางนิตยา กนิษฐ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๕

๔. นายสุทธิ สุวรรณपाल	ศึกษานิเทศก์ สพท.จันทบุรี เขต ๑
๕. นางสาวนิภา สุขพิทักษ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.กาญจนบุรี เขต ๒
๖. นางสาวจิราพร อัครสมพงศ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.สตูล
๗. นางกาญจนา เขยชิต	ศึกษานิเทศก์ สพท.เพชรบุรี เขต ๑
๘. นางรวงทอง ทัพพันธุ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.เพชรบูรณ์ เขต ๒
๙. นายศุภกร มรกต	ศึกษานิเทศก์ สพท.ราชบุรี เขต ๒
๑๐. นางสาววิไลวรรณ ไอรส	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครปฐม เขต ๒
๑๑. นางสาวยุพิน อินทะยะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อ.เมือง จ.เชียงใหม่
๑๒. นายสมหวัง คันธรส	ข้าราชการบำนาญ สพท.เชียงใหม่ เขต ๑
๑๓. นางอุบลวรรณ แสนมหายักษ์	โรงเรียนบ้านสันโค้ง (เชียงใหม่จตุรราษฎร์) จ.เชียงใหม่
๑๔. นางอัมพวัน อ่วมแจง	โรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ จ.อุตรดิตถ์
๑๕. นางสาวเรไร ตาปนานนท์	โรงเรียนวัดพระยาปลา เขตหนองจอก กรุงเทพฯ
๑๖. นางนิตยา คงทอง	โรงเรียนบ้านห้วยห้าง อ.บ้านนาเดิม จ.สุราษฎร์ธานี
๑๗. นางสาวพิมพ์จันทร์ วัชรฉัตร	โรงเรียนอนุบาลเมืองนครนายก (ศรีประชาชนคร)
	อ.เมือง จ.นครนายก
๑๘. นางลินจง บัวซ้อน	โรงเรียนวัดทุ่งสมอ อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี
๑๙. นางลำไย ศิริสุวรรณ	โรงเรียนบ้านวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี
๒๐. นางสาวอัมพร วิชัยศรี	โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ
๒๑. นางสาวกนกวรรณ คู่่นใจ	โรงเรียนสันกำแพง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

๒๒. นางสาวภา บุญชู	โรงเรียนทุ่งสง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๒๓. นายสฤดี วีระพจนานันท์	โรงเรียนเทศบาล ๑ (บ้านชุมแสง) อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์
๒๔. นางกวีกานต์ ทรัพย์เจริญ	โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดตันตยาภิรมย์) จ.ตรัง
๒๕. นางสาวสุรณี หนูเรียงสาย	โรงเรียนเพ็ญเกษมาตา อ.เมือง จ.ระยอง
๒๖. นางพวงเพ็ญ เปล่งปลั่ง	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม อ.เมือง จ.ชัยนาท
๒๗. นายยงยุทธ อุทธิยา	โรงเรียนท่าวังผา อ.ท่าวังผา จ.น่าน
๒๘. นายพิเชษฐ จันท์ผ่อง	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์
๒๙. นางพรทิพย์ เพิ่มคำ	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๓๐. นางพรรรัตน์ ศุภวรรณ	โรงเรียนวัดศาลาแดง เขตบางแค กรุงเทพฯ
๓๑. นางศุจีภรณ์ คูทองทรัพย์	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๒. นางสาวกิงกาญจน์ สิริสุนันท์	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๓. นายธัญญา เรืองแก้ว	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๔. นายสหชาติ เหล็กชาย	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๕. นางพรพรรณ โชติพฤษวัน	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๖. นายประชา อ่อนรักษา	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๗. นางสาวสุภาวดี ตีร์รัตน์	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๓๘. นางสาวบุญกัญสุพันธ์ วัลย์มาลี	สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ครั้งที่ ๔ บรรณาธิการกิจเอกสารแนวทางการพัฒนาการวัดและประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ระหว่างวันที่ ๘-๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒
ณ โรงแรมจอมเทียน ปาล์ม บีช พัทยา ชลบุรี

๑. นายสมหวัง คันธรส	ข้าราชการบำนาญ สพท.เชียงใหม่ เขต ๑
๒. นางรวงทอง ถาพันธ์	ศึกษานิเทศก์ สพท.เพชรบูรณ์ เขต ๒
๓. นางอัมพวัน อ่วมแจง	โรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ จ.อุตรดิตถ์
๔. นางนิตยา คงทอง	โรงเรียนบ้านห้วยห่าง อ.บ้านนาเดิม จ.สุราษฎร์ธานี
๕. นางสาวอัมพร วิชัยศรี	โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ
๖. นางสาวกนกวรรณ อุ่นใจ	โรงเรียนสันกำแพง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่
๗. นางเสาวภา บุญชู	โรงเรียนทุ่งสง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
๘. นายสดุดี วีระพจนานันท์	โรงเรียนเทศบาล ๑ (บ้านชุมแสง) อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์
๙. นางกวีกานต์ ทรัพย์เจริญ	โรงเรียนเทศบาล ๖ (วัดต้นตยาภิรมย์) อ.เมือง จ.ตรัง
๑๐. นางสาวสุรณี หนูเรียงสาย	โรงเรียนเพชรเกษมมาตา อ.เมือง จ.ระยอง
๑๑. นางพวงเพ็ญ เปล่งปลั่ง	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม อ.เมือง จ.ชัยนาท
๑๒. นายยงยุทธ อุทธิยา	โรงเรียนท่าวังผา อ.ท่าวังผา จ.น่าน
๑๓. นายพิเชษฐ จันทน์ผ่อง	โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์
๑๔. นางพรทิพย์ เพิ่มคำ	โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
๑๕. นางศรณี คุปติปัทมกุล	โรงเรียนวัดลาดปลาตุก อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
๑๖. นางพรพิมล บุญโคตร	โรงเรียนดอยสะเก็ด อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

๑๗. นางนงศันิต สดคมขำ	สำนักทดสอบทางการศึกษา สพฐ.
๑๘. นางศุจีภรณ์ คูทองทรัพย์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๑๙. นางสาวกิงกาญจน์ สิริสุนทร	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๐. นายธัญญา เรืองแก้ว	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๑. นายสหชาติ เหล็กชาย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๒. นางพรพรรณ ไชติพิฤกษ์วัน	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๓. นายประชา อ่อนรักษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๔. นางสาวสุภาวดี ตริรัตน์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
๒๕. นางสาวบุญกัญญ์พันธ์ วัลย์มาลี	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะบรรณาธิการ

๑. รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มศว.
๒. นางนิตยา กนิษฐี	ศึกษานิเทศก์ สพท.นครราชสีมา เขต ๕
๓. นางสาวสวาท รัตนภรรดิ	ศึกษานิเทศก์ สพท.พิจิตร เขต ๑
๔. นางศุจีภรณ์ คูทองทรัพย์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.
๕. นางสาวกิงกาญจน์ สิริสุนทร	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.
๖ นายประชา อ่อนรักษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

ผู้จัดพิมพ์ต้นฉบับและจัดรูปเล่ม

๑. นางสาวนภสร ดาบทอง สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.
๒. นางสาวปาณิตา วัฒนพานิช สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.
๓. นางสาวสิริลภภักดิ์ รัตน์นุ่มน้อย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

ผู้วาดภาพประกอบ

นางลำไย ศิริสุวรรณ โรงเรียนบ้านวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี

ผู้ออกแบบปก

นางสาวภัทรา สุวรรณบัตร สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทร. ๐-๒๕๖๑-๕๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๖๙-๕๑๐๑
นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๒